

T.C.
SIİRT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

Handan GÖRGÜN KARAKIŞ

OKUL MÜDÜRLERİNİN DENETİM GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRME
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ

SIİRT-2019

Bu tez çalışması Siirt Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırmalar Projeleri Koordinatörlüğü (BAP) tarafından 2018-SİÜSOS-015 Nolu Proje Desteklenmiştir.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Siirt Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine uygun hazırlamış olduğum “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

07/01/2019

Handan GÖRGÜN KARAKIŞ

T.C.
SİİRT ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

Doç. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ danışmanlığında, Handan GÖRGÜN KARAKIŞ tarafından hazırlanan bu çalışma 21/01/2019 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan
Jüri.Üyesi
Jüri.Üyesi

: Doç. Dr. Hüseyin Fazlı ERGÜL
: Doç. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ
: Dr. Öğr. Üyesi Sungur GÜREL

İmza:
İmza:
İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir.

21/01/2019

Doç. Dr. Veysel OKÇU
Enstitü Müdürü

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖZET.....	VI
ABSTRACT	VII
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	VIII
TABLO DİZİNİ.....	IX
TEŞEKKÜR	X
GİRİŞ	1
I. PROBLEM DURUMU.....	1
II. AMAÇ	4
III. ÖNEM.....	5
IV. VARSAYIMLAR	6
V. SINIRLILIKLAR.....	6
VI. TANIMLAR	6
BİRİNCİ BÖLÜM.....	8
KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	8
1.1 TEMEL KAVRAMLAR.....	8
1.1.1 Denetimin Tanımı	8
1.1.2 Eğitim Denetiminin Tanımı	8
1.1.3 Denetimin Amacı ve Önemi.....	9
1.1.4 Denetim Kapsamına Giren Etkinlikler.....	10
1.2 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DENETİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ	11
1.2.1 Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Denetiminin Tarihsel Gelişimi	11
1.2.1.1 Cumhuriyet Öncesi	12
1.2.1.2 Cumhuriyet Dönemi	12
1.3 DENETİMİN İLKELERİ VE TÜRRLERİ	13
1.3.1 Denetimin Temel İlkeleri	13
1.3.2 Denetim Türleri.....	14
1.3.3 Değerlendirme Alanına Göre	15
1.3.4 Görevlendirilme şekline Göre	15
1.3.5 Görev Alan Müfettiş Sayısına Göre.....	16
1.3.6 Hizmetin Devamlılığına Göre	16

1.3.7	Verilen Görevlere Göre.....	17
1.4	OKUL YÖNETİCİLİĞİ.....	17
1.4.1	Okul Müdürlerinin Seçilmesi.....	18
1.4.2	Okul Müdürlerinin Görevleri	18
1.4.3	Okul Müdürlerinin Denetim Görevleri ve Yasal Dayanakları	19
1.5	DENETİMLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	21
1.5.1	Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	21
1.5.2	Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	24
	İKİNCİ BÖLÜM	26
	YÖNTEM.....	26
2.1	ARAŞTIRMANIN MODELİ	26
2.2	EVREN VE ÖRNEKLEM.....	26
2.3	VERİ TOPLAMA ARACI.....	28
2.3.1	Kişisel Bilgi Formu	28
2.3.2	Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeği	28
2.4	VERİLERİN TOPLANMASI.....	31
2.5	VERİLERİN ANALİZİ	31
	ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	33
	BULGULAR.....	33
	DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	43
	TARTIŞMA-SONUÇ ve ÖNERİLER.....	43
4.1	Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Tartışma	43
4.2	Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenme” sine İlişkin Görüşlerinin Tartışılması.....	45
4.3	Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması.....	46
4.4	Okul Türü Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması.....	47

4.5	Hizmet Süresi Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması.....	48
4.6	Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi “ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması	49
4.7	Müdür Atanma Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi“ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması.....	50
4.8	Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi“ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması.....	51
4.9	SONUÇ	52
4.10	ÖNERİLER.....	54
4.10.1	Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	54
4.10.2	Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	55
	KAYNAKÇA	56
	EKLER.....	62
	Ek 1 Ölçek Kullanım İzni	62
	Ek 2 Ölçek Formları.....	63
	Ek 3 Valilik İzin Onay Yazısı	65
	Ek 4 Uygulanan Test Sonuçları İzleme Grafikleri	66
	Ek 4.1. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin okul türü değişkenine göre “Öğretmeni Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	66
	Ek 4.2. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin okul türü değişkenine göre “Eğitim-Öğretimi Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	67
	Ek 4.3. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Öğretmeni Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	68
	Ek 4.4. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Eğitim Öğretimi Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	69
	Ek 4.5. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Fiziki Mekanları Denetleme” alt boyutu verilerine	

uygulanen ANOVA, Welch's ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	70
Ek 4.6. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre "Öğretmeni Denetleme" alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği.....	71
Ek 4.7. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre "Eğitim Öğretimi Denetleme" alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	72
Ek 4.8. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre "Eğitim Öğretimi Denetleme" alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği	73
Ek 5 Normallik Histogram Test Sonuçları.....	74
Ek 5.1. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Cinsiyet Değişkeni (Kadın-Erkek) Normallik Analizi	74
Ek 5.2. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Cinsiyet Değişkeni (Kadın-Erkek) Normallik Analizi.....	75
Ek 5.3. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Cinsiyet Değişkeni (Kadın-Erkek) Normallik Analizi.....	76
Ek 5.4. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Eğitim Durumu Değişkeni (Lisans-Yüksek Lisan) Normallik Analizi	77
Ek 5.5. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Eğitim Durumu Değişkeni (Lisans-Yüksek Lisan) Normallik Analizi	78
Ek 5.6. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Eğitim Durumu Değişkeni (Lisans-Yüksek Lisan) Normallik Analizi	79
Ek 5.7. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Öğretim Kademesi Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi.....	80
Ek 5.8. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Öğretim Kademesi Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi.....	81
Ek 5.9. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Öğretim Kademesi Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi.....	82
Ek 5.10. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Hizmet Yılı Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi	83
Ek 5.11. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Hizmet yılı Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi.....	85
Ek 5.12. Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Hizmet yılı Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi.....	87

Ek 5.13. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Branş Değişkeni (Sınıf-Diğer Branşlar) Normallik Analizi.....	89
Ek 5.14. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Branş Değişkeni (Sınıf-Diğer Branşlar) Normallik Analizi.....	90
Ek 5.15. Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Branş Değişkeni (Sınıf-Diğer Branşlar) Normallik Analizi.....	91
Ek 5.16. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Müdür Atanma Şekli Değişkeni (Asaleten-Vekaleten) Normallik Analizi	92
Ek 5.17. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Müdür Atanma Şekli Değişkeni (Asaleten-Vekaleten) Normallik Analizi	93
Ek 5.18. Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Müdür Atanma Şekli Değişkeni (Asaleten-Vekaleten) Normallik Analizi	94
Ek 5.19. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Yerleşim Birimi Değişkeni Normallik Analizi	95
Ek 5.20. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Yerleşim Birimi Değişkeni Normallik Analizi	97
Ek 5.21. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Yerleşim Birimi Değişkeni Normallik Analizi	99
Ek 6 Levene Varyans Homojenliği Test Sonuçları.....	101

ÖZGEÇMİŞ

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**OKUL MÜDÜRLERİNİN DENETİM GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRME
DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**

Handan GÖRGÜN KARAKIŞ

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ

2019, 101 Sayfa

Jüri: Doç. Doç. Dr.H. Fazlı ERGÜL
Dr.Hacı İsmail ARSLANTAŞ
Dr. Öğretim Üyesi Sungur GÜREL

Bu araştırmanın amacı; öğretmen görüşlerine göre, “okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri”nin belirlenmesidir

Araştırma, betimsel tarama modelinde nicel bir araştırmadır.

Araştırmanın evrenini temsil edebilecek örnekleme ulaşmak için basit seçkisiz (random) örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Siirt ili merkez ve merkeze bağlı ilçe, belde ve köylerde bulunan resmi ilkokul, ortaokul ve ortaöğretimde görev yapan 1783 (bin yedi yüz seksen üç) öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Gündüz (2015) tarafından geliştirilen okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirme düzeylerini belirleme ölçeği kullanılmıştır.

Verilerin çözümlemesi ile öğretmenlerin görüşlerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini “orta” düzeyde yerine getirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Ayrıca, okul müdürlerinin öğretmen görüşlerine göre sırasıyla en yüksekten en düşüğe doğru “ fiziki mekânların denetimi ”, “öğretmeni denetleme” ve “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutlarında denetim görevlerini yerine getirdikleri tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Denetim, Okul Müdürü, Öğretmen,

ABSTRACT

MASTER THESIS

**DETERMINE OF THE LEVELS OF THE SCHOOL PRINCIPAL TO FULFILL
THE SUPERVISORY DUTIES**

Handan (GÖRGÜN) KARAKIŞ

Advisor: Doç. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ

2019, 101 Pages

**Jury: Assoc. Dr. Hüseyin Fazlı ERGÜL
Assoc. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ
Dr. Instructor Sungur GÜREL**

The aim of this study is to determine the level of fulfillment of the supervisory duties of the school principal according to the teachers' opinions.

The research is a quantitative study in the descriptive research model.

Simple random sampling method was used to obtain a sampling that could represent the population of the study. The sample of the study consists of 1783 teachers who work in the primary schools, secondary schools and high schools in the province, district and villages of the city of Siirt. In the study, the scale of determining the level of fulfillment of supervisory duties of school principals improved by Gündüz (2015) was used as data collection tool.

By analyzing of the data, it was concluded that the school principals fulfilled their supervisory duties in the medium level according to the opinions of the teachers.

In addition, according to the teachers' opinions, it has been determined that school principals perform their supervisory duties in sub-dimension of the supervising of the physical places at the most, then in the sub-dimension of the supervising of the teacher and finally in the sub-dimension of the supervising of the education and training.

Keywords: Supervisory, School Principal, Teacher,

SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ

N	: Örneklem Sayısı
$\bar{X}$	: Aritmetik Ortalama
Ss	: Standart Sapma
t	: t-İstatistiği
F	: F İstatistiği
f	: Frekans Değeri
P	: Anlamlılık Düzeyi
Sd	: Serbestlik Derecesi
U	: Mann Whitney U Değeri
ANOVA	: Tek Yönlü Varyans Analizi

TABLO DİZİNİ

Tablo 2.1. Evren ve örnekleme ilişkin bilgiler.....	27
Tablo 2.2. Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeğine Ait Güvenirlilik Analizi Değerleri.....	29
Tablo 2.3. Okul Müdürlerin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerini Belirleme Ölçeğine İlişkin Açıklayıcı Bilgiler	30
Tablo 3.1. Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Sıklıkları Yüzdeleri	33
Tablo 3.2. Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerine ve Öğretmen Görüşlerine ilişkin alt boyutların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları	35
Tablo 3.3. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin cinsiyet değişkenine göre t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları	35
Tablo 3.4. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre Welch's t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları.....	36
Tablo 3.5. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin okul türü değişkenine göre ANOVA, Welch's ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları	37
Tablo 3.6. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet sürelerine göre Welch's ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları	38
Tablo 3.7. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin branş değişkenine göre t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları	39
Tablo 3.8. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin müdür atanma şekline göre t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları.....	40
Tablo 3.9. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları	41

TEŞEKKÜR

Bu araştırma sürecinin her aşamasında yardımını ve rehberliğini esirgemeyen, görüşleriyle beni yönlendiren danışmanım Doç. Dr. Hacı İsmail ARSLANTAŞ'a, Jüri Başkanı Doç. Dr.H. Fazlı ERGÜL'e teşekkür ediyorum. Ayrıca tezin değişik aşamalarında desteklerini benden esirgemeyen, Dr. Öğretim Üyesi Eşef Hakan TOYTOK'a, Dr. Öğretim Üyesi Sungur GÜREL'e, eğitimci Mehmet Sabir ÇEVİK'e ve emeği geçen tüm hocalarıma teşekkür ediyorum. Araştırmaya katılan öğretmenlere, gerekli branşaylığı sağlayan okul yöneticilerine ve Siirt İl Milli Eğitim Müdürlüğü çalışanlarına da teşekkür ediyorum.

Ayrıca tez yazım süresi boyunca yardımlarını benden esirgemeyen sevgili eşim Mehmet KARAKIŞ'a çoğu kez ihmal ettiğim biricik kızım Roşna Halin'e teşekkür ederim.

Handan GÖRGÜN KARAKIŞ

Siirt, Ocak-2019

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu, amacı, önemi, varsayımları, sınırlılıkları ve araştırmada geçen bazı kavramlara ilişkin tanımlar yer almaktadır.

I. PROBLEM DURUMU

Günümüzün formal veya informal örgütleri, kaçınılmaz olan toplumsal ve teknolojik değişimlerin ve gelişmelerin paralelinde ihtiyaç duyduğu ve sürekli kendisini yenilemesi gereken insan niteliğini ön plana çıkarmıştır. Okullar da örgütsel bağlamda birtakım özellikleriyle hem formal örgütler hem de informal örgütler olarak değerlendirilebilir. Elbette okulun birçok girdisi ve çıktısı bulunmaktadır. Ancak bunlardan en önemlisi insandır. Girdi olarak sisteme giren insanın, işlem sürecindeki kazanımları ile geri dönüt esnasında görülen eksikliklerin /yetersizliklerin giderilmesi, başarılı görülen alanların örnek uygulamalar kapsamında yaygınlaştırılması gibi beceriler için özel uzmanlık bilgisi ile donatılmış insanlara ihtiyaç vardır. Bu anlamda eğitim etkinliklerinin denetmen/denetmenler grubu tarafından planlı ve programlı bir şekilde kontrol edilmesi, eksikliklerin saptanması, düzeltilmesi ve geliştirilmesi anlamında eğitim politikaları oluşturmak bir gerekliliktir.

Eğitim sistemlerinin başlıca amacı, özgür düşünebilen, bilgiyi transfer etme yetisi kazanmış, teşebbüs ruhu gelişmiş bireyler yetiştirmektir (Özden, 2005:59). Eğitim etkinliklerinin, amacına dönük ve verimli sonuçlar doğurması, bu etkinliklerin denetimi ile mümkündür. Başka bir anlatımla okul; örgüt bağlamında değerlendirildiğinde varlığını devam ettirmesi, yeni anlayış ve gelişmelerin ışığında sistem içerisinde kabul görmesi, denetim etkinliklerinin niteliği ve niceliği ile yakından ilintilidir.

Denetim; okulun programında yer alan amaçlar bağlamında öğrenciye öğretmen tarafından kazandırılması gereken bilişsel, duyuşsal, psikomotor davranışların, idari, personel, eğitim, öğretim vb. yönü ile gerçekleşme düzeyini tespit etme süreci olarak düşünülebilir Harris, B. (1963). Denetimin amacı, belirlenen süre içinde, bir program ve plana dayalı olarak okul, personel ve öğrenci açısından en az kayıpla sağlıklı bir işleyişi gerçekleştirmektir. Bu nedenle işleyişinin sürekli izlenmesi, eksik kalan/görülen yönlerinin tespit edilip gerekli düzeltme ve iyileştirmelerin yapılması, etkili bir denetimle sağlanabilecektir.

Türkiye’de 1900’lü yıllardan bu yana okullarda denetim görevi sürekli değişiklik göstermiştir. Öğretmenlerin; yönetim tarafından, sonra da uzman eğitimciler tarafından denetlenmelerinden başlayan anlayış, yerini yavaş yavaş bilimsel anlayışa, insan ilişkilerine, son dönemde de insan kaynaklarının geliştirilmesi anlayışına doğru evrilmiştir (Aydın, 1993:1,2). Böylelikle denetim kavramı, tarihsel süreç içerisinde farklı kavramlarla ilişkilendirilmiş olsa da “kontrol” işlevi üzerinde yoğunlaşmaya başladığı görülmüştür (Aydın, 1993:4,5). Dolayısıyla tarihsel süreç içerisinde denetime yüklenen anlam ve roller günün yönetim anlayışlarına ve değişimlere bağlı olarak yeniden şekillenmeye başlamıştır.

Eski ifadeyle teftiş olarak da ifade edilen denetim, kamu yararını gözetir. Geniş anlamda ise denetim insan davranışlarının kontrol edilme yolu ile geliştirme sürecidir. Önceden belirlenmiş olan amaçların gerçekleşme düzeyini bulmak, bu anlamda görülen eksiklikleri gidermek ve iyi örnekleri de geliştirerek eğitim alanında yaygınlaştırmak ve başka okulların yararına sunmak üzere teftiş/denetim faaliyetleri yapılır (Taymaz, 2005:3,4).

Okul yöneticileri, öğretmenlerin teorik ve uygulama alanında sahip oldukları niteliklerin farkında olmaları, etkinliklerini planlı bir şekilde gözlemleme yolu ile onların kendilerinin farkına varmalarını sağlar. Öğretmenlerin sahip olduğu yeterliklerin/niteliklerin tespit edilmesi, okul yöneticilerinin kuram ve uygulama alanında sahip oldukları yeterlik durumlarıyla doğrudan ilişkilidir. Çünkü son dönemlerde denetim sistemindeki değişikliklerle okul müdürleri, öğretmenlerin performans düzeylerinin belirlenmesinde görevli ve yetkili kılınmışlardır. Bu görevi yerine getiren okul yöneticisinin, yönetim ve denetim anlamında yetkin ve yeterlik düzeyi, rolünü belirleyici kılacaktır (Karslı, 2006:6). Bunlara ek olarak denetimin durum saptama, değerlendirme ve geliştirme boyutlarının en önemli işlevi, okuldaki yönetim ve öğretim sürecini düzeltmek ve geliştirmektir (Başar, 2010:10). Bu hizmetin etkin ve amacına yönelik verilebilmesi için alanda yetişmiş ve uzmanlaşmış görevlilere ihtiyaç vardır. Okul yönetiminin başı olarak okul müdürü, denetim etkinliğinin gerçekleştirilmesi ve okul ikliminin başarısı üzerinde yapacağı etki yönünden kritik bir öneme sahiptir. Çünkü okul müdürünün okulu hedeflerine ulaştırma noktasında yerine getirmesi beklenen temel rollerinin denetime ilişkin olduğu ifade edilebilir.

Her okul, girdisinin ve çıktısının niceliklerini ve niteliklerini süreç sonunda öğrenmek ister. Bu göstergeler, onun amaçlarının ne derecede gerçekleştiğini gösterir. Okulda, verimli ve nitelikli bir sonuca ulaşmanın yollarından en önemlisi sürecin kontrol yolu ile sürekli değerlendirilmesi ile mümkündür. Çünkü okullar, yönetimin temel işlevlerinden biri olarak bilinen denetim/kontrol mekanizmasının en yoğun olarak yaşandığı örgütlerdir. Öğrenme-öğretme etkinlikleri sürecinde gerçekleşen etkinliklerin ve faaliyetlerin eğitsel amaçlara ulaşıp ulaşmadığının tespit edilmesi ancak etkili ve verimli bir denetimle mümkündür. Bu bakımdan denetim gibi önemli bir işlevi yerine getirmesi gereken okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirme düzeylerinin tespit edilmesinin öğrenme-öğretme süreci etkinliklerinin belirlenmesinde oldukça gerekli ve kaçınılmaz olduğu anlaşılmaktadır. Unutulmamalıdır ki eğitim- öğretim etkinlikleri, okul türleri ile geniş alana yayılan bir hizmet ağıdır. Eğitim faaliyetleri okul türlerine göre değişiklik arz eder. Eğitim etkinlikleri sonunda çıktının nicelik ve niteliği alınan eğitim ile paralel bir yapı gösterir. Okul olarak örgütsel kurumun varsa sapmalarının tespit edilmesi ve geliştirilmesi uzmanlık becerisi, bilgi birikimi ve deneyimini gerektirir (Sergiovanni ve Starratt, 1993, 38). Bu alanda denetim faaliyetini gerçekleştirecek okul müdürlerinin önceden bu alanla ilgili yetiştirmek kaçınılmaz ve vazgeçilmez bir gerçektir. Ek olarak okul ortamında eğitim-öğretim etkinliklerinin stratejik odak noktası da öğretmenlerdir. Öğretmenlerin sistem içinde belirgin bir rol oynamaları, kendilerini süreç içinde geliştirmelerine bir derece bağlı olsa da; günümüzde değişen ve gelişen eğitim anlayışları kapsamında, ihtiyaç duydukları bazı alanlarda denetmenin/okul yöneticisinin profesyonel yardımına ihtiyaç duyacakları tartışmasıdır. Okul yöneticisinin bu farkındalığını ortaya koyması gerekir.

Bu bağlamda; günümüzde yaşanagelen eğitim sorunları içinde, eğitim sisteminin bir alt boyutu olan denetim sürecinde; rehberlik ve iş başında yetiştirme alanlarında eğitim yöneticilerinin yeterlik/uzmanlık düzeylerinin değişen çağın koşullarına göre yeniden yapılandırılması gerekir. Okullardan beklenen başarı ortamının sağlanması, okul yöneticilerine yönetim, rehberlik ve iş başında yetiştirme ve denetim alanlarında çok yönlü özel uzmanlık becerisi kazandırmakla ulaşılabilir düşüncesi gittikçe yaygınlık kazanmaktadır. Özellikle okul denetim faaliyetlerinin, okul müdürlerine devredilmesiyle okul müdürlerinin denetime sahip olma ve denetim rollerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesi etkin okulların inşasında bir öngörü sağlayabilir. Bu nedenle bu araştırmanın

problemini “Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri nedir?” sorusu oluşturmaktadır.

II. AMAÇ

Okul, geleceğin inşa edildiği toplumsal bir kurumdur. Okulun, toplumun beklentilerine ve ihtiyaçlarına cevap vermesi anlamında donanımlı bir hiyerarşiye, niteliğe ve niceliğe sahip olması gerekir. Okulun beklenen hedefi gerçekleştirebilmesi için sürekli kendisini geliştirmeye ve yenileştirmeye ihtiyacı vardır. Bu anlamda; öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yetişmeleri, öğretim süreçleri yönü ile onlara rehberlik edecek ve onları yönlendirecek yeterliliğe sahip öğretmenlerin varlığıyla mümkündür. Bu örgütsel davranışların, öğretmenler açısından davranış haline gelmesi ise onların eğitim - öğretim faaliyetlerinin rehber/uzman eşliğinde denetlenmesini zorunlu hâle getirmiştir. Çünkü öğretmen/öğretmen grubu ile en yakın iletişim içinde olan ve onları yaşadıkları eğitim ve öğretim sorunlarından haberdar olan, onlara rehberlik yolu ile çözüm üreteceği düşünülen okul yöneticilerine büyük ve önemli görevler/sorumluluklar düşmektedir. Bu bağlamda araştırmamızın temel amacı ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerini nicel verilere dayanarak incelemektir. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara da cevap aranmaya çalışılmıştır:

1. Öğretmen algılarına göre ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul müdürleri denetim görevlerini hangi düzeyde yerine getirmektedir?
2. Araştırmaya katılan öğretmenlerin ilkökul, ortaokul ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin görüşleri arasında;
 - a) Cinsiyet,
 - b) Öğrenim durumu,
 - c) Okul türü,
 - d) Hizmet Süresi,
 - e) Branş,
 - f) Okul müdürünün atanma şekli,
 - g) Okulun bulunduğu yerleşim birimine göre anlamlı bir farklılık var mıdır?

III. ÖNEM

Sosyal ve teknolojik alanda gelişen ve değişen dünyamızda her sistem kendisini yenileme, dönüştürme ihtiyacı duymaktadır. Ülkeler, kendi tarihsel ve kültürel dokusu içinde öz yapısından kaynaklı ve dış dünyadaki gelişmelerden de yararlanarak eğitim denetimi sistemini yeniden yapılandırmaktadır. Çünkü eğitim denetiminin amacı, okulun fiziki yönü ve çalışan grubu ile bir bütün olarak etkililiği ve verimliliği artırmaktır. Ancak ders denetimi, öğretmen denetimi, eğitim-öğretimi denetimi ve inceleme/soruşturma gibi önemli görevlerin okul yöneticilerine devredilmesiyle birlikte okulların denetim mekanizmasının etkililiği ve verimliliği sorgulanmaya başlanmıştır. Zira okul yöneticilerine, yönetim yanında ders denetimi görevinin verilmesi, asıl olan yönetim mekanizmasının işlevini tam olarak yerine getirmesi noktasında zaaflar doğurabilme ihtimalini gündeme getirmiştir.

Eğitim denetiminin, alanda uzmanlaşmış yetkililerce oluşturulmuş bir sistem aracılığı ile yapılması, öğrenme ve öğretme sürecinin geliştirilmesine daha büyük katkıları olabilir. Bu anlamda okulun canlı bir organizma olarak yakından izlenmesi, gözlemlenmesi, görülen olumlu ve olumsuz farklılıkların değerlendirilmek suretiyle okul ikliminde davranışa dönüştürülmesinin, sağlıklı bir denetim mekanizmasıyla mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Eğitim örgütleri yüklendikleri görev ve sorumluluklar nedeniyle diğer örgütlerden farklı yapılara sahip örgütlerdir. Eğitim örgütleri içerisinde “okul” örgütünün diğerlerine göre daha önemli olduğu ve gelecek nesillerin yetişmesinde başat bir örgüt olduğu söylenebilir. Okul müdürü ise okulun kısa, orta ve uzun vadede amaçlarını gerçekleştiren ve okulu bu amaçlar çerçevesinde yaşamasını sağlayan faktörlerin başında yer almaktadır. Söz konusu amaçların gerçekleşmesi, okul içerisinde icra edilen eğitim ve öğretim faaliyetlerinin eksiksiz bir şekilde devam etmesine bağlıdır. Bu noktada okul kaynaklarının amaçlar çerçevesinde kullanılmasında ve sürekliliğin sağlanmasında okul müdürleri belirleyici olabilmektedir. Çünkü okul içerisinde yönetim süreçleri arasındaki aksaklıkları “denetim” gibi bir rolle yerine giderebilecek yegâne kişi okul müdürüdür. Dolayısıyla okul müdürünün denetim mekanizmasını aktif hale getirip denetim görevini aksatmadan yerine getirmesinin öğrenci, öğretmen ve veli gibi okul paydaşlarına olumlu yansımaları olacaktır. Bu araştırma da eğitimin sürekli gelişen ve değişen bir alan

olmasını göz önünde bulundurarak “denetim” mekanizmasının okul müdürlerince ne kadar yerine getirildiğini araştırmayı hedeflemektedir.

Okul müdürlerinin denetim görevlerini gerçekleştirme düzeylerinin okulların değerlendirilmesinde bir gösterge olacağı düşünüldüğünde böyle bir araştırmanın önemi daha iyi anlaşılabilir. Bunun yanı sıra araştırmanın eğitim-öğretimde ihmal edilip göz ardı edilen “denetim” sürecinin uygulayıcılarda ve politika belirleyicilerinde bir farkındalık oluşturmaya sağlaması bakımından da önemli katkıları olacağı öngörülmektedir. Tüm bunların dışında araştırmanın farklı öğretim kademelerinde görev yapan okul müdürlerini içermiş olması da araştırmanın başka bir önemi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca alanyazında tüm eğitim kademelerinde okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin bir araştırmaya rastlanmamış olması, araştırmayı alanyazındaki bir boşluğu doldurması bakımından daha da önemli hâle getirmektedir.

IV. VARSAYIMLAR

Araştırmaya ilişkin varsayımları şu şekilde sıralamak mümkündür;

1. Araştırmada kullanılan yöntem ve teknikler amaca uygundur.
2. Araştırma sonuçları uygun istatistiki yönetmelerle saptanmıştır.
3. Araştırmaya katılan öğretmenler ölçek sorularına samimi bir şekilde cevap vermiştir.

V. SINIRLILIKLAR

Araştırmanın sınırlılıkları şu şekilde sıralanabilir;

2. Araştırma, ulaşılabilen literatürden elde edilen verilerle sınırlıdır.
3. Araştırmanın bulguları ölçekteki sorularla sınırlıdır.

VI. TANIMLAR

Eğitim Denetimi: Eğitim-öğretim kurumlarında yürütülen faaliyetlerin, hedeflenen amaçlar doğrultusunda gerçekleşme düzeylerinin belirlenmesi, değerlendirilmesi, iyileştirilmesi ve geliştirilmesidir.

Rehberlik ve İş Başında Yetiştirme: Eğitim-öğretim kurumlarında sürecin geliştirilmesi için yapılan uzmanlar tarafından yapılan yardımdır.

Okul Müdürü: Yönetiminden sorumlu olduğu kurumda yürütülen eğitim-öğretim faaliyetlerinin Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen amaçlara uygun yürütülmesini sağlayan, insan girdisini örgütleyen, denetleyen yetkili kişidir.

Ders Denetimi: Yapılan yıllık planlamaya göre, müfettiş/okul müdürü tarafından periyodik olarak sınıf içi etkinliklerin program doğrultusunda belirlenen kazanımları öğrencilere kazandırma düzeyini ölçmek ve değerlendirmek için yapılan etkinliktir.

Fiziki Mekân Denetimi: Okulun idari ve derslik bölümleri ile ısınma, havalandırma, ortak kullanım alanlarını (oyun alanı, kütüphane, laboratuvar vb.) güvenlik durumunu eğitim ortamına uygunluğu açısından denetlenmesidir.

Öğretmen Denetimi: Öğretmenin, yürütmüş olduğu eğitim-öğretim faaliyetleri ile okuttuğu sınıf öğrencilerine kazandırılması gereken davranış, bilgi ve becerilerinin düzeylerinin belirlenmesidir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde kuramsal çerçeve kapsamında eğitim sistemimizde denetim kavramı, denetimin yapısı ve tarihsel gelişimi üzerinde durulmaktadır.

1.1 TEMEL KAVRAMLAR

1.1.1 Denetimin Tanımı

Örgütlerin belirlenen amaçlarının gerçekleşme düzeyi denetim ile ölçülebilir. Örgütün sahip olduğu tüm kaynakların; etkili ve verimli bir şekilde kullanılması örgütün kabul görme, benimsenme ve amaçların gerçekleşme düzeyini belirleyici bir ögedir. Bundan dolayı örgütlerin süreç evresini oluşturan her basamağın değerlendirilmesi zorunluluğu vardır (Taymaz, 2010:4). Denetim kavramıyla ilgili alanyazında birçok tanım bulunmaktadır. Bu bağlamda; denetim, örgütlerin etkili ve kalıcı yapısının dönüt yolu ile amaçlarının gerçekleştirme düzeylerinin belirlenmesi, değerlendirmesinin yapılması, karşılaşılan aksaklıkların düzeltilmesi önerilerde bulunulması süreci olarak ifade edilebilir (Altay, 2006:17).

1.1.2 Eğitim Denetiminin Tanımı

Eğitim denetimi ile eğitim yönetimi ve liderlik alanları birbirileri yakından bir ilişki içindedir. Eğitim denetiminin, eğitimin öğretim boyutu üzerinde alternatif öğretim yöntemlerini geliştirme ile ilintili olduğu düşünülmektedir. Denetimin tarihsel gelişimi süresi içinde, denetim konusunda birçok yeni tanımlara yer verilmiştir (Açıkgöz, 2010:107).

Eğitim Denetimi; eğitim ve öğretim etkinliklerinin verimli, amacına dönük gerçekleştirilmesi için sapmaları önleme, alternatif çözüm yolları bulma, davranışları gözetleme, yönlendirme, geniş anlamda kamu yararına davranışların kontrol edilmesi olarak tanımlanabilir. Eğitim denetiminde görev alan uzman kişilerce eğitim sürecine katkıda bulunma etkinliği olarak da tanımlamak mümkündür (Bursalıoğlu, 2013:127). Benzer tanımların birinde “ Kamu yararı adına; eğitim ve öğretimde rol alanların davranışlarının kontrol sürecidir Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yürürlükteki yasal

mevzuata (tüzük, yönetmelik ve genelgelere vb.) göre yapılıp yapılmadığının geniş boyutta kontrol ve değerlendirilmesinin yapılması işidir ” (Oğuzkan, 1974:248).

Eğitim Denetimi; eğitim öğretim sürecinde görev alan paydaş öğelerin iletişim yolu ile birbirlerinden etkilenme ortamlarının oluşturulması, hata ve sapmaları birlikte tespit etme, düzeltme, geliştirme ve değerlendirme için açık bir iklime sahip olma şeklinde de tanımlanabilir.

Başka bir deyişle de; eğitim denetimi, eğitim ve öğretimde yer alan tüm öğelerin davranış ve öğrenme boyutundaki etkililiğinin üst düzeye çıkarılması faaliyeti olarak ifade edilebilir.

1.1.3 Denetimin Amacı ve Önemi

Eğitim öğretimin bütünlüğü içinde yer alan okul için denetimin amacı, eğitim sistemini gözlemleme, kontrol etme, değerlendirme ve geri bildirim yoluyla, süreçte rol alan unsurlara yeterlik kazandırmak, işleyişi etkin kılmaktır (Dündar, 2005:3). Okul ikliminin nitelik boyutunu yükseltmek için nitel ve nicel anlamda uygulama boyutunun geliştirilmesidir (Başaran, 2008:328).

Öğretmenlerin denetlenmesindeki amaçlar aşağıda sıralanmıştır (MEB, 2001)

- Eğitim-öğretimdeki başarı düzeyinin farkına vardırılması,
- Kamu yararı adına görevini eksiksiz bir biçimde icra edilmesi yönünde özendirilmesi,
- Ders ekinlikleri esnasında uyguladıkları öğretim yöntem ve tekniklerinin geliştirilmesi, farkındalıklarını ortaya koymada fırsat tanınması,
- Öğretim araç ve gereçlerinin amacına ve işlevine uygun bir şekilde kullanılmasına katkıda bulunmak,
- Öğrenci başarısının nesnel yöntemlerle ölçülmesi ve değerlendirilmesi yönünde rehberlik yapılması,
- Karşılaşılan ve yaşanan sorunlar hakkında çözüm yollarının üretilmesi,
- Özel eğitime muhtaç öğrencilere yönelik hem eğitim hem de öğretim yönü ile rehberlik yapmak, bu öğrencilerin sınıf ve okul ortamına uyumunu sağlamak amacıyla önlemler alınmasına yardımcı olmaktır.

Öğrenme-öğretme sürecinde yer alan bireylerin anlama düzeylerini ve karşılaşılan sorunlara alternatif çözüm bulma sinerjisini artırmak, farkındalıklarının farkına vardırma anlayışını yerleştirmek, denetmenlerin başlıca amaçları arasında olmalıdır. Bu davranışların ortaya çıkması, derinlemesine bir gözlemleme, araştırma, inceleme ve işbirliği esasları çerçevesinde ortaya çıkabilir (Başar, 2010:10).

Eğitim denetiminin amacı, bir eğitim kurumunun amaçlarının gerçekleştirilebilmesi için ihtiyaç duyulan tedbirlerin alınması ile yakından ilintili olduğu da söylenebilir. Denetimin yönünü ve yöntemini yaşanan problem belirler. Denetim; işbirliğine dayanır, bilimseldir. Hem çözümleyici hem de birleştiricidir, hem geçmişe hem de geleceğe yöneliktir (Aydın, 2012:14).

Kurumların, hedeflerine ulaşabilmelerini sağlayan en önemli unsur, sahip oldukları maddi ve manevi gücünden yararlanabilecekleri kaynakların en iyi şekilde kullanmasına bağlıdır. Kurumların amaçlarının gerçekleştirilmesi derecesini de, sahip oldukları kaynakları harekete geçirmelerine ve onlardan azami düzeyde yararlanma durumu belirler (Taymaz, 2010:5). Bu sebeple, kurumun çalışmalarının sürekli olarak kontrol ve denetim altında tutulması, kaynakların kullanılma durumlarının belirlenmesi kaçınılmazdır. Bu noktadan hareketle çıktı /davranışın ve verimliliğin çok yakın mercek altına alınması, sürekli geliştirmeyi sağlayacak tedbirlerin alınması gereklidir. Yönetmelik açısından, denetim faaliyeti, kurumların devamlılığı ve dirliği için hayati bir öneme sahiptir.

Denetimin, sapmaları görme ve gerekli tedbirleri alma açısından yoğunlaşma odağının dönüt/çıktı/ürün üzerinde olması yönetsel ve öğretimsel anlamda yararlı sonuçlar doğuracağı kuşkusuzdur. Denetim, başlangıç ve sonucu itibari ile kurum iklimi üzerinde motivasyonu yükseltme ve başarıya ulaşılacak alternatif yöntemlerin seçilmesini ve uygulanmasını esas almalı, kontrolü de elden bırakmamalıdır.

1.1.4 Denetim Kapsamına Giren Etkinlikler

Her kurumunun denetim kapsamındaki faaliyetleri; kurumun yapısına, hedeflerine, faaliyet gösterdikleri alana ve kurumun özelliklerine göre değişiklik göstermektedir. Kurumlarda denetimin etkili ve verimli yürütülebilmesi için bölümler oluşturulmuştur. Sistemlerin tamamında görüldüğü üzere eğitim sisteminde de denetim faaliyetleri kurumun hedeflenen amaçlarıyla yakından ilgilidir.

Eğitimde hedeflenen amaç, öğrenci davranışlarında arzulanan değişikliğin gerçekleşmesi, bireyin özel ve toplumsal rollere hazırlanmasına yardımcı olmaktır. Bundan dolayı eğitim kurumlarımızda denetim önem arz etmektedir. Okullarda denetim yapılırken aşağıdaki hususlar göz önünde bulundurulur.

1. Eğitim ve öğretim etkinliklerinden beklentileri tespit etmek, öğretmenlere gerekli açıklamalarda bulunmak.
2. Öğretim yöntem ve tekniklerini geliştirmek, öğretmenleri bilgilendirmek
3. Okullarda başarıyı etkileyen etmenleri belirlemek, çözüm yolları önermek.
5. Problem çözme aşamalarında öğretmenlere yol göstermek.
6. Güncel gelişmeleri takip etmek, öğretmenleri bu konuda bilgilendirmek.
7. Okulda eğitim teknolojisinin bilinçli ve akılcı şekilde nasıl kullanılacağı ve ondan nasıl yararlanılabileceği konusunda açıklamalarda bulunmak.
8. Öğrencilere yapılacak eğitsel rehberlik faaliyetlerinin daha verimli olabilmesi için öğretmenleri bu konuda bilgilendirmek.
9. Okulda eğitim-öğretim ile ilgili yaşanan problemleri tespit etmek, çözüm yollarını öğretmenlerle birlikte bulmak.
10. Öğretmenlerin sosyal, kişisel ve ekonomik haklarının korunmasına yardımcı olmak (Taymaz, 2010; 9).

Yapılan açıklamalardan hareketle; denetim, okulun eğitimsel ve yönetsel olarak bütün yönlerini içermelidir. Bu alandaki faaliyetlerin yararlı ve objektif bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır. Bu anlamda denetim, kurumların organik bağının dirik kalması yönü ile değerlendirildiğinde ihtiyaç duyulan faaliyetlerin odak noktasında yer alır.

1.2 TÜRK EĞİTİM SİSTEMİNDE DENETİMİN TARİHSEL GELİŞİMİ

1.2.1 Türk Eğitim Sisteminde Eğitim Denetiminin Tarihsel Gelişimi

Denetim, ilk olarak resmi kurum ve kuruluşların örgüt yapısına kavuşturulduğu ve yönetim süreçlerinin uygulanması ile birlikte yapılanmaya başlamıştır.

Toplumlar sistemlerini oluşturmaya başladıklarında denetimi de birlikte ele almaya başladılar (Öz, 2003:3). Bu düşünceden hareketle Türk Milli Eğitiminde denetim olgusu, Cumhuriyet öncesi ve Cumhuriyet dönemlerinde olmak üzere iki bölüm halinde incelenebilir (Su, 1974:1).

1.2.1.1 Cumhuriyet Öncesi

Bu dönem teftişin ilk çatısının oluşturulduğu dönem olarak da adlandırılabilir (Taymaz, 2010:19). Toplumların geçirdiği tarihsel gelişmeler kapsamında kurulan toplumsal sistemler, teftiş kavramını beraberinde getirmiştir. Bu düzlemde bakıldığında Türk Milli Eğitim sistemi içinde teftişin Tanzimat dönemine rastlayan 1847 yıllarında ortaya çıktığı görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde Sibyan ve Rüştîye Okullarını kontrol etmek amacıyla bugünkü müfettişin karşılığı olan muin görevlendirilmiştir.

Rüştîye ve Sibyan Okullarının yanında 1862 yılında merkez ve taşra okullarının teftişi müfettişlere verilmiştir. 1869 yılında Maarif-i Umumiye Nizamnamesi hazırlanmış olup Maarif-i Umumiye Nezaretine bağlı olarak Vilayet Maarif Müfettişlerinin kurulması uygun görülmüştür. 1875 yılında hazırlanan bir nizamname ile müfettişlerin eğitim öğretim kurumlarında öğretmenlere rehberlik etme rolü ön plana çıkmıştır. 1913 yılında hazırlanan Tedrisat-ı İptidaiye Kanunu Muvakkati ile ilköğretim müfettişlerinin görevleri teftiş, tahkikat ve irşat olmak üzere üç ana gruba ayrılmıştır.

İkinci Meşrutîyet'in ilan edildiği 1908 tarihinden itibaren bütün teftiş hizmetlerinin genel olarak Memurin-i Teftişîye Dairesi altında, 1914 yılında Maarif-i Umumiye Nezareti tarafından “Vilayet Maarif Müfettişlerinin Vazifesine Dair Talimatname” yayınlanmak üzere teftiş kavramı sınırları dâhilinde teftiş etkinlikleri (Teftiş, soruşturma raporlarının düzenlenmesi vb.) esaslara bağlanmak suretiyle yönetmeliğe bağlanmıştır (Öz, 2003:3).

1.2.1.2 Cumhuriyet Dönemi

Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açılmasına binaen 1 Mayıs 1920 günü milli eğitim hizmetlerinin tümü Maarif Vekâletine verilmiştir. 1923 yılında Maarif Müfettişleri Talimatnamesi yayınlanmış, 3 Mart 1924 tarihli Tevhidi Tedrisat Kanunu ile tüm medrese ve okullar maarif vekâletine bağlanmıştır. 1933 yılında 2287 sayılı kanun hükümlerine göre Milli Eğitim Bakanlığında Teftiş Kurulunun oluşturulması öngörülmüştür (Aydın,

2012:18,19). Cumhuriyet döneminde en kapsamlı ve köklü değişiklik 2010 yılında yapılmış, zaman içerisinde mevzuat dört kere değiştirilmiştir (Şahin, Elçiçek ve Tösten, 2013). Birincisi 5984 sayılı kanunla Milli Eğitim Bakanlığı teşkilat yapısında örgüt yaptığı değişiklik sonucu olmuştur. (Resmi Gazete, 2010). İkinci değişiklik 652 sayılı KHK ile Milli Eğitim Bakanlığının yeniden yapılanılması çerçevesinde Teftiş Kurulu Başkanlığı Rehberlik ve Denetim Başkanlığı olarak değiştirilmiştir (Resmi Gazete, 2011). Üçüncü değişiklik ile bakanlık ve taşra teşkilatında görev yapan müfettişler maarif müfettişi adı altında birleştirilmiş, (Resmi Gazete, 2014). Bu düzenlemeyle maarif müfettişlerine, rehberlik, inceleme ve araştırma görevi verilmiş, denetim görevi öğremen atama ve yer değiştirme yönetmeliği ile okul müdürlerine verilmiştir (Tebliğler Dergisi 17 Nisan 2015) En son değişiklik ile de Rehberlik ve Denetim Başkanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı olarak yeniden yapılandırılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan maarif müfettişlerine, bakanlık maarif müfettişi olarak yeniden unvan verilmiştir. (Resmi Gazete, 2016). Bakanlık Maarif müfettişi olarak görev yapacak kişiler maarif müfettişi olarak görev yapanlar arasından mülakat yolu ile seçilmiştir. Günümüzde, Milli Eğitim Bakanlığı Bünyesinde Bakanlık Maarif Müfettişleri, Bakanlık teşkilatı ile Bakanlığın denetimi altındaki her türlü kuruluşun faaliyet ve işlemlerine ilişkin olarak, rehberlik, denetim, inceleme-soruşturma çalışmalarını yürütmek üzere görevlendirilmişlerdir (Resmi Gazete: Tarih 20 Ağustos 2017 tarih , Sayı: 30160).

1.3 DENETİMİN İLKELERİ VE TÜRLERİ

Her kurum, planladığı faaliyetlerin uygulama sonucunu ve amaçların gerçekleşme düzeyini öğrenmek ve değerlendirmek ister. Kurum faaliyetlerinin değerlendirilmesi, geniş anlamda denetim ile mümkündür. Denetim, kurumsal etkinliklerin, kurumun amaçlarına ulaşma düzeylerini belirlemek ve bu dairesel döngü içerisinde kurumun gelişmesi için bir politika tespit etmeyi hedef alır (Taymaz, 2005:27).

1.3.1 Denetimin Temel İlkeleri

Eğitim denetimi, okulun amaçlarının gerçekleştirilmesi ve etkili bir kuruma dönüşmesi için ihtiyaç duyulan bir etkinliktir. Bu anlamda eğitim denetimi belli bir plan ve kurala bağlı olarak önceden belirlenmiş ilkeler doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Bu ilkeler okulun belirlenen amaçlarının gerçekleştirilmesini esas alır. Milli Eğitim

Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı Yönetmeliğinin 47. Maddesinde “Rehberlik ve denetim ilkeleri

“ (1) Rehberlik ve denetim faaliyetleri ilgili mevzuat hükümleri çerçevesinde:

- a) Bireysel ve kurumsal farklılıklar ile çevresel faktörleri dikkate almalıdır.
- b) Yol gösterici ve önleyici rehberliği öne çıkararak düzeltmeyi, iyileştirmeyi ve geliştirmeyi esas almalıdır.
- c) İyi uygulama örneklerini yaygınlaştırmalıdır.
- ç) Sistemin risk alanlarının belirlenmesini ve giderilmesini sağlamalıdır.
- d) Usulsüzlük ve yolsuzlukları önlemelidir.
- e) Açık, şeffaf, eşit, demokratik, bütüncül, güvenilir ve tarafsız olmalıdır.
- f) İşbirliğini ve katılımı esas almalıdır.
- g) Başarıyı ön plana çıkarmalı, teşvik etmeli ve ödüllendirmelidir.
- ğ) Bilimsel ve objektif esaslara dayalı olmalıdır.
- h) Etkili, ekonomik ve verimli olmalıdır.”

şeklinde belirlenmiştir

Denetim, önceden belirlenen amaçlara göre yapılır, amacı önceden belirlenmemiş bir denetim söz konusu olamaz (Başar, 1995:5). Denetim belli bir plana göre yürütülür: Denetimden istenilen verimin elde edilebilmesi için yürütülecek çalışmaların önceden hazırlanmış bir plan doğrultusunda yapılması esastır. Planlamada denetimle ilgili yürütülecek bütün çalışmalar açık bir şekilde belirtilmelidir (Cengiz, 1992:16). Denetim, eğitim faaliyetlerinin tamamını kapsar: Denetmen, çalışanı mesleki gelişmeler konusunda bilgilendirmeli ve aydınlatmalıdır. Öğretmenin tüm çalışmalarını eğitim-öğretim ortamında bir bütün olarak değerlendirmelidir (Aydın, 2013:25). Denetim, nesnel bulgulara ve bilimsel esaslara dayalıdır. Eğitim alanında yaşanan gelişmeler, eğitim ve denetim ile ilgili yapılan araştırmalara göre şekillenmektedir (Aydın, 1993:27). Denetim faaliyeti ile denetmen davranışları arasında tutarlılık olmalıdır. Denetimin nesnel bir etkinlik olmasının yanı sıra gözlemlenen davranışların çıkarılacak sonuç ile örtüşmesi gerekir. Denetimde bireysel farklılıklar esas alınmalıdır. Eğitim sürecinde karşılaşılan sorunlar grubun tamamına mal edilemez (Aydın, 2013:26). Denetmen tüm gelişmeleri takip etmeli, karşılaşılan bireysel sorunları bu doğrultuda çözüme ulaştırmalıdır.

1.3.2 Denetim Türleri

Denetim; bir kurumun çalışmalarının belirlenen amaçlar doğrultusunda hazırlanan plan, önceden belirlenmiş olan ilkeler, düzenlenmiş olan yasal mevzuat ve emirlere uygun

olarak durum saptamak için başvuru sistemli bir etkinliktir. Yönetim, hizmetlerin yürütülmesinden sorumlu olan kanattır. Yönetimin denetleme yolları: Politik, yargı, kamuoyu ve yönetsel başlıklar altında incelenebilir (Gözübüyük, 2006:27).

Örgütler, farklı yöntemler ve metotlarla denetlenirler. Ayrıca denetim yöntemleri çeşitli alt başlıklar altında tanımlanırlar. Denetimi, uygulandığı alanlar, kurumlar, amaçlar, konular, yürütülen faaliyet vb. durumlara göre sınıflandırmak mümkündür (Altun ve Kuluçlu, 2005:30).

Eğitim sisteminde yapılan teftiş ve değerlendirme, alanına göre kurum ve ders teftişi olmak üzere iki grupta incelenebilir (Taymaz, 2005:28).

1.3.3 Değerlendirme Alanına Göre

Kurum Denetimi: Bir eğitim kurumunun amaçlarını gerçekleştirmede insan ve madde kaynaklarının yapılandırılması, gözlenmesi, kontrol edilmesi ve ölçütlere göre değerlendirilmesidir (Aydın, 2012:12).

Ders Denetimi: Bir eğitim ve öğretim kurumunda görevlendirilen öğretmenin, program kapsamında yaptığı etkinliklerin, kendisi, öğrenci ve program yönü ile davranışların gözlemlenmesi, ölçülmesi ve değerlendirilmesi için yapılan denetimdir. Öğretmen ve öğrencinin, program açısından yeterliliğinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi olarak da tanımlanabilir (MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı, Öğretmen Denetim Rehberi, 2011:30)

1.3.4 Görevlendirilme Şekline Göre

Genel Denetim: Genel denetimler, bir kurumda bulunan teftiş birimi tarafından yapılır. Bu denetimlerde, Bakanlık merkez, taşra ve yurt dışı teşkilâtı ile okul, kurum ve bağlı kuruluşların, her türlü iş ve işlemlerinin yürürlükteki mevzuat hükümlerine uygunluk durumu belirlenir. Özellikle öğretim kurumlarında, öğrenmeyi öğrenme, öğrenmede eğitim teknolojisini kullanma, eğitim öğretim alanında görev yapan eğitim kurumu yöneticileri ve öğretmenlerini iş başında yetiştirme hususlarında rehberliği esas alır (Resmi Gazete, 21717:1993).

Bir kurumun tüm etkinliklerinin, yine kurumun bağlı olduğu teftiş birimi tarafından denetlenmesidir.

Özel Denetim: Özel denetim kurumlarınca (Sayıştay ve Yüksek Denetleme Kurulu vb.) yapılan yönetsel denetlemeye denir. Kamu yönetiminin mali yönden Sayıştay tarafından, İktisadi Kamu Kuruluşların denetiminin ise, Yüksek Denetleme Kurulu tarafından özel kural ve yöntemlerle yapılması özel denetim kapsamında yapılan değerlendirme faaliyetleridir (Altay, 2006: 21).

Durumu özellik arz eden kurum veya personelin önceden makam onayı alınmak suretiyle yapılan denetimdir (Taymaz, 2005: 28).

1.3.5 Görev Alan Müfettiş Sayısına Göre

Bireysel Denetim: Bir müfettiş tarafından yapılan denetimdir. Müfettiş tarafından hazırlanan yıllık plana uygun olarak bir veya daha fazla konu hakkında yapılan gözlem, görüşme, inceleme, denetleme ve soruşturma faaliyetidir (Taymaz, 2005:28).

Grupla Denetim: Teftiş birimi içinde oluşan grup veya gruplar tarafından yapılan denetimdir. Her grup kendi bölgesinde yer alan eğitim öğretim kurum sayısı ile bu kurumlarda görev yapan yönetici, öğretmen ve diğer personel sayısı göz önüne alınarak hazırlanan yıllık çalışma programı doğrultusunda çalışmalarını yürütür. Bu süre içinde araştırma, inceleme, soruşturma, ön inceleme işlemlerine esas çalışmalara da devam edilir. Her müfettiş uzmanlık alanına göre gözlem, görüşme, inceleme, denetleme ve soruşturma yapar (Tebliğler Dergisi-2521, 2001).

1.3.6 Hizmetin Devamlılığına Göre

Sürekli Denetim: Denetim faaliyetinin, kurum ve kurumda görev yapan kişileri sürekli esas alındığı türüdür. Denetim çalışmaları yerinde ve zamanında yapılır. Yaşanan sorunlara çözüm bulma ve bir bütün olarak kurumun geliştirilmesine katkıda bulunulabilir. Birebir karşılıklı yapılan gözlem ve değerlendirme eksikliklerin giderilmesinde fırsat yaratabilir (Taymaz, 2005:29).

Aralıklı Denetim: Kurumların veya kişilerin belli bir zaman dilimi içinde değil de belirsiz zamanlarda denetlenmesidir. Genel anlamda bir kurum veya kuruluşun merkez örgütü tarafından görevlendirilen müfettişlerin yaptıkları denetim türüdür. Bu tür denetimlerde müfettişlerin, denetim yaptıkları zaman dilimi içinde gözlemlenen etkinlikleri denetleme ve değerlendirme durumları söz konusudur, gelişmeleri yakından ve periyodik olarak izleme ortamını yakalamaları mümkün değildir (Taymaz, 2005:29).

1.3.7 Verilen Görevlere Göre

İç Denetim: Örgüt, faaliyetleri ile vücut bulur, kimlik kazanır, karmaşık ve canlı bir organizma benzeri bir koordinasyon ruhu ile çalışmalarını sürdürür. Çatışma ve sürtünme sonucu oluşacak güç yitimini asgari düzeye indirmek ve yok etmek için uygulayıcıların yaptıkları tüm örgütsel faaliyetlerin güvenilirlik düzeylerinin yasal düzenlemeler kapsamında araştırılması, incelenmesi ve bu çalışmanın sonunda düzenlenecek raporun bir üst birime bildirilmesi örgütsel işleyişi devamlı ve sağlıklı kılar. Bu bağlamda yapılan çalışmaya iç denetim, iç denetimi icra eden yetkililere de iç denetçi adı verilir. İç denetim, geleceğe dönük bir yapı arz eder. (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, içdenetim.csb.gov.tr/iç-denetim-nedir-i-421; 04/09/2018, saat 23.28)

Dış Denetim: Bir örgütün yapısı dışında bulunan, bağımsız ve farklı bir tüzel kişiliği olan teftiş birimi tarafından denetlenmesidir.

Dış denetim diğer bir ifadeyle “genel yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin hesap verme sorumluluğu çerçevesinde, yönetimin mali faaliyet, karar ve işlemlerinin; kanunlara, kurumsal amaç, hedef ve planlara uygunluk yönünden incelenmesi ve sonuçlarının Türkiye Büyük Millet Meclisine raporlanması” olarak belirtilmiştir. Dış denetim, uluslararası ölçütler dikkate alınarak kabul görme durumuna göre mali denetim, hukuki denetim ve performans denetimi şeklinde yapılmaktadır. Dış denetimin en belirgin özelliği performans denetimidir. Son aşamada dış denetim, iç denetimin ölçütleri, nitelik ve niceliği hakkında yönetime öneri ve tavsiyelerde bulunmalıdır (Akyel, 2010:134).

1.4 OKUL YÖNETİCİLİĞİ

Gelişmiş batı ülkelerinde etkin ve başarılı okullarda yapılan araştırmalarda okulun etkililiğinde okul yöneticilerinin en etkin belirleyiciler olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla okulu geliştirme faaliyetlerinde en fazla okul liderliği konularına önem verildiği görülmüştür. Balcı (1995). Son dönemlerde meydana gelen teknolojik gelişmeler, örgüt yapılarında farklılıkların oluşmasına neden olmuştur. Örgütlerin yapısında yaşanan/görülen bu farklılıkların, iş görenleri örgüt içindeki görev ve yetkilerinin de değişmesine/yeni bir şekil almasını beraberinde getirmiştir. Toplumların sosyal ve kültürel gelişimin odağı konumunda olan eğitim örgütleri arasında da gözlemlenebilir

seviyede değişimler oluşmuştur (şişman, 2014:210). Okul m¼d¼rlерinin yeniliklere aчık, d¼n¼ř¼m¼ sağlayacak eğitim lideri niteliklerine sahip olması, okulun amaчlarını gerчekleřtirme anlamında belirleyici olması beklenmektedir (Demirtaş, 2013:128).Okul m¼d¼r¼n¼n en ¼nemli g¼revleri arasında, dinamik bir eğitim yaşantısını okul ortamında yakalamak ve yaşatmaktır. Bunu gerчekleřtirme d¼zeyi/¼lч¼t¼ b¼y¼k oranda insan ve madde kaynaklarını verimli kullanabilme ve y¼netim alanında yeterli bilgi ve beceri sahibi olmasını gerektirir (Arabacı, şanlı ve Altun, 2015:167). Bu anlamda nitelik y¼n¼nden yeterli olarak kabul edilen okul y¼neticisinin g¼revlerinden birisi de denetimdir. Okul m¼d¼rlерinin denetim g¼revini yerine getirebilmesi iчin bu alanda g¼n¼n koşullarına uygun eğitim alabilecekleri ortamın sağlanması gerekmektedir.

1.4.1 Okul M¼d¼rlерinin Seчilmesi

Eğitim kurumlarının y¼neticilerinin yetiştirilmesi amacıyla ¼lkemizde 1962 yılından bu yana Merkezi H¼k¼met Teşkilatı Araştırma Projesi (MEHTAP) raporu hazırlanmış, 7, 14, 15, 16, 17, 18 ve 19. Mill¼ Eğitim şuralarında bu konu ayrıntılı olarak tartışılmış, bunun yanında atama ve yerleştirme işlemleri ile ilgili olarak; 1998, 2004, 2007, 2008, 2009, şubat 2013, Ağustos 2013 ve Haziran 2014, Nisan 2017 Haziran 2018, yıllarında y¼netmelik değişikliklerinin yapıldığı g¼r¼lm¼řt¼r. Yukarıda belirtilen s¼reч iчерisinde, okul y¼neticilerinin yetiştirilmesi iчin eğitim fak¼ltелerinin aчılması ¼nerilmıř, yazılı ve s¼zl¼ sınav yoluyla değerlendirilmesi sonucu g¼revlendirilmesi esas alınmıştır (Demirtaş, 2013:126). ¼lkemizde, s¼re gelen okul m¼d¼rlерinin yetiştirilmesi, seчilmesi ve g¼revlendirilmesi ile ilgili d¼zenlenen mevzuat değişiklikleri incelendiğinde okul y¼neticisi seчiminde standartların zaman iчерisinde değişiklikler g¼sterdięi g¼r¼lmektedir (Kayıkçı, ¼zdemir ve ¼zyıldırım 2015:474). Mevcut Eğitim Kurumlarına Y¼netici G¼revlendirme Y¼netmelięine g¼re okul m¼d¼r¼ olarak g¼revlendirilecek ¼ęretmenlerin Eğitim Y¼netimi Bilimleri alanında lisans¼st¼ eğitim yapma zorunluluğu bulunmazken, ¼ęretmenlerin okul m¼d¼r¼ olarak g¼revlendirilebilmeleri iчin eğitim y¼netimi alanında eğitim almış olması g¼r¼ř¼ benimsenmiştir.

1.4.2 Okul M¼d¼rlерinin G¼revleri

Okul m¼d¼r¼, okulun her t¼rl¼ etkinliklerinin, amaчlarına uygun olarak idare edilmesinden, değerlendirilmesinden ve geliştirmesinden mesul olan y¼neticidir. Okul m¼d¼r¼, yasal mevzuatta yer alan g¼rev tanımında belirtilen diğer g¼revleri de

Belirtilen kanun maddesi uyarınca, Milli Eğitim Bakanlığı taşra teşkilatında bulunan eğitim kurumlarının denetimi İl ve İlçe Milli Eğitim Müdürlerinin görevleri arasında bulunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama Ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinin: **54 Maddesinde** –

“(1) Bu Yönetmelik kapsamında, Bakanlığa bağlı her derece ve türden eğitim kurumunda görev yapan ve adaylık sürecini tamamlamış olan öğretmenlerin başarı, verimlilik ve gayretlerini ölçmek üzere her ders yılı sonunda, görev yaptığı eğitim kurumunun müdürü tarafından değerlendirilmesi yapılır.”

“(2) Değerlendirme ölçütleri olarak Ek-3’te yer alan Form esas alınır. Değerlendirmeler ders yılı bitiminden itibaren bir ay içinde, MEBBİS üzerinde oluşturulacak modül üzerinden gerçekleştirilir.”

“(3) Bu madde kapsamındaki değerlendirmelerin Bakanlıkça duyurulacak usul ve esaslar çerçevesinde, zamanında, nesnel ve tarafsız şekilde yürütülmesinden ilgili il millî eğitim müdürü sorumludur”

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 39. Maddesinde; “Okul öncesi eğitim ve ilköğretim kurumları, ilgili mevzuat hükümleri doğrultusunda diğer çalışanlarla birlikte müdür tarafından yönetilir. Müdür; okulun öğrenci, her türlü eğitim ve öğretim, yönetim, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici ve sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, taşınan eğitim, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen, nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ile Bakanlık ve il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlar.”

2508 sayılı Tebliğler Dergisinin yayımlanan İlköğretim Okulu Müdürü Görev Listesinde; Okul müdürleri “Millî Eğitim Temel Kanunu’nda belirlenen temel ilke ve amaçların yanında okulun özel amaçlarını gerçekleştirebilmek için çalışma plânlarını yapar, uygular ve denetler. Okuldaki eğitim-öğretim ve yönetimin bir disiplin içerisinde yürütülmesini sağlar.”

denilerek, okul müdürlerinin denetim görevinin olduğu belirtilmiştir.

Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğinin 78 maddesinde, okul müdürü; “Öğretmenlerin performanslarını artırmak amacıyla her öğretim yılında en az bir defa dersini izler ve rehberlikte bulunur” denilmektedir.

Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023 “Öğretmenlerin gelişim ihtiyaçlarının objektif biçimde ortaya konulması ve sürekli mesleki gelişim konusunda teşvik edilmelerinin sağlanabilmesi için öz değerlendirmenin yanı sıra okul müdürü, meslektaş, öğrenci ve veli gibi öğretmene en doğru ve objektif geri bildirim sağlayabilecek kimselerin de değerlendirmeye katıldığı, çoklu veri kaynağına dayanan ve Öğretmen Yeterliklerinin temel alındığı bir performans değerlendirme sisteminin oluşturulması önemli bir gerekliliktir. Söz konusu performans değerlendirme sonuçları kariyer basamaklarında ve görevde yükselme, yurtdışında görevlendirme, ödüllendirme ve bireysel mesleki gelişim çalışmalarının planlanması gibi alanlarda objektif ve somut bir kriter olarak dikkate alınmalıdır” denilmektedir.

Böylece, yasal mevzuatta belirtildiği üzere okul müdürlerinin rehberlik ve denetim yapma, performans değerlendirme, okulu geliştirme ve iyileştirme gibi faaliyetlerin görevleri arasında olduğu anlaşıldığından, denetim görevlerini en iyi ve etkili bir şekilde yürütmeleri gerekmektedir.

1.5 DENETİMLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu başlık altında, okullarda eğitim-öğretim denetimine ait yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmaların bulgularına değinilmiştir.

1.5.1 Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Temiz'in (2018) yaptığı araştırmada: "Öğretmenler müdürlerinin en fazla kişinin dokunulmazlık haklarının korunmasına, ayrıca, denetim faaliyetlerini yürütürken din, ırk, dil, cinsiyet, dünya görüşü ve diğer bireysel farklılıklardan dolayı ayırım yapmamaya özen gösterdiğini; en az ise denetimde bilimsel bilgiyi, kullanılan yöntem ve tekniği temel aldığı ve denetim sonuçlarını çalışanların motivasyonunu arttırması yönünde olmasına özen gösterdiği belirtilmektedir.

Özyıldırım'ın (2014) yaptığı araştırmada; "Okul yöneticileri ve denetmenler için gelişimsel denetim alanında yeterliliklerini geliştirmeye yönelik çalışmaların yapılması, Eğitim fakültesi ve milli eğitim müdürlüğü işbirliğiyle maarif müfettişlerine, okul yöneticilerine ve öğretmenlere farklı denetim modellerinin tanıtımı, bu konuda gelişimsel denetim modeline öncelik ve ağırlık verilmesi, denetim modellerine karşı farkındalık ve olumlu tutum geliştirilmesi" gerektiği önerileri ve değerlendirmesi yer almaktadır.

Altın'nın (2014) yaptığı araştırmada; "Denetlenenler ve denetleyenler, belirttikleri görüşlerde okullarda evrak ve ders denetimi, eğitim öğretim ortamı, öğrenciyi değerli görme ve rehberlikte bulunma, öğretim durumu, bireysel özellikler alanında okul müdürü, okul müdür yardımcısı, il denetmeni tarafından; özel alan programı/içerik bilgisi etkinliklerin il denetmeni tarafından denetlenmesi gerektiği, bazı boyutlarda denetime katılma unsuru olarak da zümre başkanı, öğrenci velisi, öğrenci başkanına da yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Karabay (2014)'ın yapığı araştırmada: “Öğretmenler, erkek yöneticilerin bayan yöneticilere göre yaptıkları ders denetiminden sonra öğretmenleri toplayarak kendilerine denetim sonucunu açıkladığı, sorunların çözümü için rehberlik ettiğı hususunda daha fazla olumlu görüş belirtmişlerdir.

Kayapınar (2013) tarafından yapılan İlk ve Ortaöğretim Okul Yöneticilerinin Denetim Sürecindeki Rehberliğe Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyi” başlıklı araştırmasında, İlk ve ortaöğretim okul yöneticilerinin denetim sürecindeki rehberliğe dair beklentilerin tüm boyutlarının aritmetik ortalamaları ve standart değerleri ile ilgili olarak ilk ve ortaöğretim okul yöneticilerinin denetimin Eğitim Öğretim ve Değerlendirme, Kurumun Fiziki Durumu ve Kendini Yetiştirme fonksiyonunun gerçekleşmesi en yüksek düzeylerde beklentiye sahipken, Büro İşleri, Yönetim ve Çevre İlişkileri ve Yenilikler boyutlarının gerçekleşmesi en düşük düzeyde beklentiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Aküzüm (2012) tarafından yapılan doktora tezinde “Denetmenlerin ders denetim süreçlerinden durum saptama, düzeltme/geliştirme ve değerlendirme süreçlerinde ve buna bağı diğer etkinlikler ile ilgili gösterdikleri davranışlara ilişkin olarak, denetmen grubu bu davranışların, öğretmenleri azami ölçüde güdülediğı belirtilirken, öğretmen grubu ise bu davranışların kendilerini orta düzeyde güdülediğı belirtilmektedir.”

Gelmez'in (2011) yaptığı İlköğretim Okullarında Okul Müdürlerinin Yaptığı Denetimin Öğretmenlerin Mesleki Gelişim ve Yeterliliklerine Etkisi başlıklı araştırmasında; “Okullarda yapılan denetim etkinliklerinin okul müdürleri tarafından yapılmasının öğretmenlerin mesleki yeterliklerini büyük oranda olumlu etkilediğı, okul müdürlerinin yapacakları denetim faaliyeti ile ilgili yasal düzenlemelerin yapılması, standart bir denetim formu geliştirilmesi, denetim sisteminde karşılıklı birbirinden etkilenenlerin yaşayacakları çatışmanın en aza indirgenmesi için gerekli olan önlemlerin alınması, denetimin rehberlik ağırlıklı olması” gerektiğı belirtilmiştir.

Ilgaz'ın (2011) “Öğretmen Performansına Denetimin ve Yöneticilerin Etkisi” başlıklı araştırmasına katılan öğretmenlerin yarısı okuldaki iç denetimin müdürün sorumluluğunda gerçekleştirildiğı, büyük kısmı ise müdürün periyodik anlamda denetim etkinliğini göz önünde bulundurmadığı belirtilmiştir. Bu araştırmada öğretmenlerin

yarısından fazlası çok yönlü bir değerlendirme yapılması, öğretmen değerlendirmelerinin sınıf yönetimi ve iletişim becerileri kıstasları üzerinden, anlamlı ve ayrıntılı bir şekilde belirlenen süreç sınırları arasında yapılmasının objektifliği artıracağına dair sonuçlara ulaşılmıştır.”

Bayraktutan’ın (2011) yapmış olduğu “Okul Müdürlerinin Denetim Rolü” başlıklı araştırmasında; “Eğitim öğretim faaliyetlerinin denetlenmesinde bilimsel bilgi ve metot kullanma kullanmada okul müdürlerinin kendilerini “orta” düzeyde; öğretmenlerin yöneticilerini “biraz” düzeyinde değerlendirdikleri görülmüştür.”

Ünal, A. ve Ünal B., nin (2010) araştırmasında, “Eğitimde denetleyen ve denetlenen arasında karşılıklı işbirliğine dayalı bir davranış ve yaklaşım yöntemi geliştirilmesi durumunda karşılıklı algı farklarının en aza indirilmesinin görülebileceği” vurgulanmıştır.

Yurt içinde okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılan benzer araştırmalarda; öğretmenlerin, okul müdürlerinin kurumun fiziki mekânlarını denetleme düzeylerinin yüksek olduğu, ancak, öğretmeni denetleme ve eğitim öğretimi denetleme düzeylerinin yeterli olmadığı belirtilmiştir. Yapılan araştırmalarda, öğretmen algılarının ve okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme algılarının birbirini karşılamadığı görülmektedir. Bundan dolayı okul müdürlerinin denetim görevlerini yeteri kadar yerine getirebilmesi için öğretmenlik eğitimi dışında da yöneticilik eğitimi/denetimi alanında eğitim alması ve kendini geliştirmesi gerekmektedir. Konu ile ilgili yapılan araştırmalarda ilköğretim okulu müdürlerinin ders denetimi yeterlilikleri ve denetim rolleri üzerinde odaklanırken, bu araştırmada il genelinde il, ilçe, belde ve köy ilkokulu, ortaokulu ve ortaöğretim kurumları ile daha çok değişken arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Ayrıca; bu araştırmayı, diğer araştırmalardan farklı kılan okul denetimlerinin müfettişler tarafından yapılıyor iken, 2014 yılında İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde ve 2015 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Öğretmen Atama ve Yer Değiştirme Yönetmeliğinde yapılan mevzuat değişikliği ile öğretmenlerin performans değerlendirmeleri okul müdürleri tarafından yapılmaya başlanmış olmasıdır.

1.5.2 Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Nijerya'da Ortaokullarda Eğitim Sisteminde Denetim Süreçleri ile ilgili yapılan bir çalışmada “Denetimin, bir lider tarafından, bir eğitim kurumunun hedeflerine ulaşmasını sağlamak için öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin gözetlenmesini, ölçülmesini, değerlendirilmesini ve yönlendirilmesini gerektirdiğini, başarılı müfettişin, okul sisteminde iyileşmeyi bransaylaştıracak değişimi uygulamak için bir vizyon geliştirmesini öngördüğü, öğretim denetiminin, genel olarak eğitim programlarının geliştirilmesi ve özel olarak öğretilmesi amacı ile gelişimsel bir süreç tasarlamak anlamında bir süreci ifade ettiği, bu sürecin dikkatlice planlandığında ve yürütüldüğünde başarının ve verimliliğin güvence altına alınabileceği” vurgulanmıştır (4. Dünya Teknik ve Mesleki Eğitim Kongresi (WoCTVET), 5-6. Kasım 2014, Malezya).

Aktif Denetim ve Etkileşim Ölçütü (MASI), doğrudan, sistematik gözlem kullanarak dört davranış yönetimi uygulamasını (Övgü, Düzeltme, Davranış Beklentilerine Referanslar, Aktif Denetim) ele alarak müfettiş ve okul yöneticisinin, öğretmenleri denetleme esnasında göz önünde bulundurulması gereken unsurlardan bazıları olduğu “ belirtilmiştir.

Williams (2007) tarafından yapılan “Klinik Denetimde Bir Durum Çalışması: Araştırma sonucunda okul yöneticilerinin çağdaş denetim yapabilmelerinin bu konuda alacakları/görecekları eğitim ile bağlantılı olup, denetim alanında kendilerini geliştirebilmelerinin bu konuya daha fazla zaman ayırmaları ile mümkün olabileceği vurgulanmıştır. Yurt dışında yapılan benzer araştırmalarda genel itibari ile denetim sistemine kazandırılacak yeni eğitim yaklaşımları ön plana çıkmıştır. Yapılan alan araştırmalarında “Daha iyi bir denetim nasıl mümkün olur?” sorusuna yanıt bulmak amaçlanmıştır. Bu yönü ile okul yöneticilerinin denetim rollerini yerine getirebilme düzeylerinin geliştirilebilmesinin önemli olduğu vurgulanmıştır.

Fosnick’in (2006) yapmış olduğu “Stajyer Öğretmenlerin Ders İşleyişi ve Denetimi” başlıklı araştırmada, denetmenlerin görevlerinin başında öğretmenlerin kendilerini yetiştirmelerine, geliştirmelerine ve değerlendirmelerine yardımcı olmak şeklinde belirtilmiştir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin ders içi etkinliklerini öğretim ilke ve yöntemleri bağlamında işlemelerinde, kalıcı öğrenmelerin sağlanmasında denetmenlerin önemli bir role sahip olduğu vurgulanmıştır.

Cottrell ve arkadaşlarının (2002) yaptıkları araştırma sonucunda; eğitim denetmenleri ve yöneticilerin teftişin süreci konusunda aynı düşüncede oldukları belirtilmiştir. Katılımcılar, etkili bir denetimin gerçekleşebilmesi için yönetici ve denetmenlerin ortak çalışması işbirliği içinde olunması, rehberliğe öncelik verilmesini belirtmişlerdir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama aracı, verilerin toplanması ve verilerin analizi başlıklarına yer verilmiştir.

2.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma betimsel tarama modelinde nicel bir araştırma olarak tasarlanmıştır. Tarama modellerinde araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne kendi koşulları içerisinde ve var olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014;). Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşleri büyük örneklem üzerinde yürütüldüğünden araştırma tarama modelinde düzenlenmiştir (Fraenkel ve Wallen, 2006).

2.2 EVREN VE ÖRNEKLEM

Araştırmanın evrenini 2017-2018 eğitim öğretim yılında Siirt ili merkez ve merkeze bağlı ilçe, belde ve köylerinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı resmi ilkokulu, ortaokulu ve ortaöğretim (lise) kurumlarında görev yapan öğretmenler oluşturmaktadır. Siirt İl Milli Eğitim Müdürlüğü Bilgi İşlem ve Eğitim Teknolojileri Bölümünden alınan verilere göre 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Siirt ili genelinde 1628 öğretmen ilkokulda, 1792 öğretmen ortaokulda ve 1169 öğretmen ise ortaöğretim (lise) kurumlarında olmak üzere toplam 4589 öğretmen görev yapmaktadır. Araştırmada 1834 öğretmeni ulaşıldı. Alanyazında farklı büyüklükteki evrenler için güven düzeyinde % 95'lik ve % 5 hata payı toleransı için 5000 kişilik evrende 356 sayıdaki örneklem uygun görülmektedir (Anderson, 1990, Karasar, 2014). Bu durumda araştırmamızda evren sayımız olan 4589 kişi için 1783 kişilik örneklem grubunun oldukça yeterli olduğu söylenebilir.

Araştırmanın evrenini temsil edebilecek örnekleme ulaşmak için basit seçkisiz tabakalama örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada 1834 ölçek dağıtılmış olup 1814 ölçeğin geri dönüşü sağlanmıştır. Ölçeğin 20 tanesinin dönüşü sağlanamamıştır. Dönen ölçeklerden 17 tanesi yönergeye uygun doldurulmadığından araştırmaya dâhil edilmemiştir. Ölçeklerin 14 tanesi ön lisans mezunu öğretmenlerin görüşlerine ait olduğu,

mevcut öğretmen atamalarında da ön lisans mezunlarının öğretmen olarak atanamadıkları için değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilmiştir. Böylece analizler 1783 adet ölçek üzerinden yapılmıştır. Buna göre ölçeklerde geri dönüş oranının % 99 olduğu görülmektedir. Araştırma sonuçları ile ilgili olarak yorumların daha gerçekçi yapılabilmesi için ölçeklerin dönüş oranının % 70-80'in üzerinde olması beklenir (Büyüköztürk vd., 2014). Dolayısıyla çalışmada ölçeklerin geri dönüş oranının çokiyi düzeyde olduğu söylenebilir. Araştırmada yer alan örneklem grubuna ait veriler tablo 2. 1' de gösterilmiştir.

Tablo 2.1. Evren ve örnekleme ilişkin bilgiler

Betimsel Özellikler	Evren	Örneklem	
	N	N	%
Cinsiyet			
Kadın	2101	902	50,6
Erkek	2488	881	49,4
Öğrenim Durumu			
Ön Lisans	100	14	0,1
Lisans	4257	1617	90,6
Yüksek Lisans	232	166	9,3
Okul Türü			
İlkokul	1628	458	25,7
Ortaokulu	1792	682	38,3
Lise	1169	643	36,1
Hizmet Süresi			
1-5 Yıl	1896	1137	63,8
6-10 Yıl	1004	395	22,2
11-15 Yıl	891	149	8,4
16 Yıl ve Üzeri	798	102	5,7
Branş			
Sınıf Öğretmenliği	1195	360	20,2
Diğer	3394	1423	79,8
Müdür Atanma Şekli			
Asaleten Atanma	420	1185	66,5
Vekâleten Atanma	378	598	33,5
Yerleşim Birimi			
Köy	1012	394	22,1
Belde	238	167	9,4
İlçe	1245	502	28,2
İl	2094	720	40,4
N	4589	1783	100

Ön lisans mezunu öğretmenlerin sayısı görece az olduğu için (N=14) uzman görüşü doğrultusunda ön lisan mezunu öğretmenlerin görüşlerinin değerlendirme dışı bırakılmasına karar verilmiştir.

2.3 VERİ TOPLAMA ARACI

Siirt Valilik Makamından Ölçeğin okullarda uygulanması için onay alınmıştır (Ek 3). Araştırma verilerinin toplanmasında Gündüz (2015) tarafından geliştirilen "Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçeğin güvenirlik ve geçerlilik çalışmasını yapan Gündüz (2015) ile e-posta yolu ile ölçeğin kullanım izni alınmıştır (Ek 1). Veri toplama aracı formunda 4 bölüm bulunmaktadır. Birinci bölümde örneklem grubunun kişisel özelliklerini ölçmeye yönelik ifadeler yer alırken, ikinci bölümde "Öğretmeni Denetleme" üçüncü bölümde "Eğitim-Öğretimi Denetleme" ve dördüncü bölümde "Fiziki Mekânı Denetleme" alt boyutlarına yönelik ifadeler yer almıştır (Ek 2).

2.3.1 Kişisel Bilgi Formu

Ölçeğin kişisel bilgi formunda; okullarda çalışan öğretmenlerin cinsiyet, öğrenim durumu, okul türü, hizmet süresi, branş, müdür atanma şekli ve yerleşim birimi değişkenlerine yer verilmiştir. Kişisel bilgi formunun bu değişkenleri içermesindeki amaç bu değişkenlerle okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerini tespit etmektir.

2.3.2 Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeği

Gündüz (2015) tarafından geliştirilen "Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeğinin" geçerliliğinin sağlanması açısından, Varimax döndürme yöntemi ile faktör analizi yapılmıştır. Elde edilen verilere bağlı olarak hesaplaması yapılan Kaiser-Meyer-Olkin değeri .95'tir. Bilahire yapılan Bartlett testi (13365,56) sonucuna göre ölçeğin "Öğretmeni Denetleme" (1., 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9., 10. sorular) Eğitim Öğretim Denetleme" (11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20. sorular), "Fiziki Mekanı Denetleme" (21., 22., 23., 24., 25. sorular) olmak üzere üç alt boyutu vardır. Buna göre ölçek son haliyle, 25 madde ve 3 alt boyuttan

oluşturmuştur. Ölçek beşli likert tipinde olup soldan sağa doğru “hiç (1), az (2), orta (3), çok (4) ve pek çok şeklinde sıralanmıştır (Ek 2).

Gündüz (2015) “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerini Belirleme Ölçeğinin” geçerlilik ve güvenirlik çalışmaları doğrultusunda ölçeğin faktör yapısını doğrulamak amacıyla doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapmıştır. Bir kurama bağlı olarak yapılan bilimsel çalışmalarda anlamlı sonuç/sonuçlara ulaşılabilmesi için elde edilen verilerin tutarlılık düzeyini belirlemek maksadıyla yapılan doğrulayıcı faktör analizinin yeterliliği konusunda değerlendirmelere yer verilmiştir (Kline, 2005). Gündüz’ün (2015) doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre araştırma modelinin yapısal geçerliliğinin mükemmel uyum gösterdiği belirlenmiştir. Ölçme aracının güvenirlik analizleri ise Cronbach’s Alpha iç tutarlılık katsayısının değerlendirme kriterleri dikkate alınarak hesaplanmıştır. Buna göre ölçeğe ilişkin güvenirlik analizleri Tablo 2.2’ te gösterilmiştir.

Tablo 2.2. Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi Ölçeğine Ait Güvenirlik Analizi Değerleri

Ölçeğin Alt Boyutları	Madde Sayısı	Cronbach Alpha Değeri (α)	
		Gündüz (2015)	Bu Araştırma İçin
Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu	10	.94	.91
Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu	10	.97	.92
Fiziki Mekânı Denetleme Alt Boyutu	5	.95	.88

Tablo 2.2’ de görüldüğü üzere ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach α katsayısı ayrı ayrı hesaplanmıştır. Bu çalışmada hesaplanan Cronbach’s Alpha katsayıları Gündüz (2015) ile benzer özellikler göstermektedir. Buna göre bu araştırmanın 10 maddeden oluşan “Öğretmeni Denetleme” alt boyutunun cronbach alfa değeri .91, 10 maddeden oluşan “Eğitim-Öğretimi Denetleme” alt boyutunun cronbach alfa değeri .92, 5 maddeden oluşan “Fiziki Mekânı Denetleme” alt boyutunun cronbach alfa değeri .88 olarak hesaplanmıştır. Bir ölçme aracının güvenirlik katsayısının .60 veya daha yüksek olması ölçeğin test puanlarının güvenilir olduğu belirtilmektedir (Özdamar, 2004; Can, 2017). Dolayısıyla çalışmada kullanılan ölçeğin tüm alt boyutlarda güvenilir ölçme yaptığı söylenebilir.

Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin soru numaraları, açıklayıcı ve özet bilgileri ise bir bütün olarak Tablo 2.3'te gösterilmiştir.

Tablo 2.3. Okul Müdürlerin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerini Belirleme Ölçeğine İlişkin Açıklayıcı Bilgiler

Alt Boyutun Adı	Soru Numarası	İşlevsel Tanım
Öğretmeni Denetleme	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.	Bu boyuttaki maddeler okul müdürlerinin öğretmeni denetleme görevlerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine yöneliktir.
Eğitim-Öğretimi Denetleme	11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20.	Bu boyuttaki maddeler okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme görevlerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine yöneliktir.
Fiziki Mekânı Denetleme	21, 22, 23, 24, 25.	Bu boyuttaki maddeler okul müdürlerinin fiziki mekânı denetleme görevlerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine yöneliktir.

2.4 VERİLERİN TOPLANMASI

Veri toplamaya başlamadan önce gerekli izinler için Siirt İl Milli Eğitim Müdürlüğüne başvurulmuş ve resmi olarak gerekli izin alınmıştır (Ek-3). Verilerin toplanması sürecinde örnekleme yer alan Siirt merkez ve merkeze bağlı köy, belde ve ilçelerindeki okullara bizzat gidilerek öğretmenlere çalışmanın amacı ve önemi hakkında gerekli ön bilgiler verilmiş ve ölçekler bizzat araştırmacı tarafından okullardaki öğretmenlere gönüllülük esasına bağlı olarak dağıtılmıştır. Uygulama sırasında da ölçekler hakkında anlaşılmayan yerlerde öğretmenlere gerekli açıklamalar yapılmıştır. Büyüköztürk'ün de (2015) belirttiği gibi araştırmacının uygulamaya ilişkin kontrolü artmış, zaman ve maliyet açısından önemli ölçüde tasarruf sağlanmıştır.

2.5 VERİLERİN ANALİZİ

Araştırmada elde edilen veriler istatistik programına girilmiş ve istatistiki analizler yapılmıştır. Araştırmanın bağımsız değişkenleri öğretmenlerin cinsiyeti, öğrenim durumu, okul türü, hizmet süresi, branşı, müdür atanma şekli ve yerleşim birimi değişkenleridir. Araştırmanın bağımlı değişkenleri ise ölçeğin “Öğretmeni Denetleme” alt boyutu, “Eğitim-Öğretimi Denetleme” alt boyutu ve “Fiziki Mekânı Denetleme” alt boyutundan oluşmaktadır. Analizlerde yüzde, aritmetik ortalama, frekans (f) ve standart sapma değerlerine bakılmıştır. Anlamlılık $P \leq .05$ değerine göre aranmıştır. Altunışık, Coşkun, Yıldırım ve Bayraktaroğlu'na (2002) göre araştırmada güven aralığı $P \leq 0,05$ alınması, evrene ait ortalama değerlerin %95 olasılığın içinde bulunacağı değerler aralığını temsil etmektedir.

Verilerin dağılımının normal dağılıma uyup uymadığı görsel olarak test edilmiştir. Görsel testte histogram normallik grafiği göz önünde bulundurulmuştur. Ölçeğin “Öğretmeni Denetleme” ve “Eğitim-Öğretimi Denetleme” alt boyutlarının normal dağılım gösterdiği; buna karşın “Fiziki Mekânı Denetleme” alt boyutunun ise normal bir dağılım göstermediği saptanmıştır. (Ek 5.) Varyansların homojenliği için Levene's testi uygulanmıştır. (Ek 6.) Varyans homojenliği varsayımının ihlali durumunda ise Welch's F ve t test sonuçları göz önünde bulundurulmuştur. Çünkü kullanılacak istatistiklerin yapısı, grupların varyansının homojen dağılım göstermesi ya da göstermemesi koşuluna bağlıdır.

Bu araştırma için “Öğretmeni Denetleme” ve “Eğitim-Öğretimi Denetleme” alt boyutlarında normallik varsayımları karşılandığından parametrik testlerden ikili gruplar için bağımsız örneklem t testi, ikiden fazla gruplar için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi; “Fiziki Mekânı Denetleme” alt boyutunda ise normallik varsayımları sağlanamadığından parametrik olmayan testlerden ikili gruplar için Mann Whitney U testi, ikiden fazla gruplar için Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Parametrik testlerin çoklu karşılaştırmalarında Bonferroni testi; parametrik olmayan testlerin çoklu karşılaştırmaları ise aile boyu 1. Tip Hata Bonferroni prosedürü, F , Welch’s ve Kruskal Wallis H ile $\alpha=.05$ ’te kontrol edilmiştir. Araştırmanın test sonuçları $\alpha=0.01$ veya $\alpha=0.05$ hata düzeylerinde yorumlanmıştır. Test sonuçları grafiklerde gösterilmiştir (Ek 4.).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın problemi ve alt problemlerine ilişkin toplanan veriler analiz edilmiştir.

Tablo 3.1. Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Sıklıkları Yüzdeleri

Okul Müdürlerinin Denetim Görevleri	Hiç %	Az %	Orta %	Çok %	Pek Çok %
<i>Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu, Okul Müdürüm;</i>					
1...ritmik olarak derslerimi denetler.	11.06	35.10	39.70	11.10	2.60
2...derslerime zamanında girip çıktığımı denetler.	3.80	16.60	35.40	29.70	14.50
3...görev aldığım kurul ve komisyonlardaki sorumluluklarımı yerine getirmemi denetler.	3.70	16.70	36.20	32.40	11.00
4...nöbet görevini gereği gibi yürütmemi denetler.	2.20	11.40	33.60	33.8	18.90
5...görev arkadaşlarıma ve üstlerime karşı tutum ve davranışımı denetler.	3.30	20.00	40.00	27.90	8.90
6...bayrak törenleri ile diğer anma törenlerine katılmamı denetler.	1.80	11.00	32.00	36.50	18.70
7...ders dışı yaptığım eğitim etkinliklerini denetler.	5.40	24.40	39.50	23.80	7.00
8...engelli ve gözetime muhtaç öğrencilere yönelik tutumu denetler.	6.30	26.10	36.30	23.30	8.00
9...resmi ve özel kurum ve kuruluşlarla eğitim amaçlı iş birliğini yapmamı denetler.	7.50	23.90	39.20	23.30	6.20
10...veli, öğrenci, öğretmen, rehberlik servisi ve yönetici ile iş birliğimi denetler.	5.50	17.00	35.60	30.90	11.00
<i>Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu, Okul Müdürüm;</i>					
11...anlatımı sade bir dil ile yapmamı denetler.	7.50	23.60	43.70	20.30	4.90
12...beden dilini etkili bir biçimde kullanmamı denetler.	7.50	26.80	41.80	18.70	5.30
13...derste araç gereç kullanmamı, yöntem ve teknikleri konunun amacına uygun olarak seçmemi denetler.	7.60	27.40	39.60	19.20	6.20
14...öğrencilerin görüşlerine açık olmamı denetler.	7.10	21.80	41.60	22.80	6.70
15...güncel olaylarla konu arasında bağ kurarak öğrencileri derse güdülememi denetler.	11.90	30.30	34.40	17.30	6.10
16...öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler.	24.60	26.10	29.90	14.10	5.30
17...yeni gelişmeleri eğitim-öğretime yansıtmamı denetler.	17.90	22.70	34.30	18.30	6.80
18...ders süresini verimli kullanmamı denetler.	10.00	18.20	38.50	24.50	8.70
19...eğitim-öğretim sürecinde, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almamı denetler.	7.10	20.80	40.20	24.30	7.60
20...değerlendirme soruları ile konunun anlaşılıp anlaşılmadığını test etmemi; anlaşılmayan bölümlerin tekrarına yer vermemi denetler.	7.30	17.50	38.50	29.00	7.70
<i>Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Okul Müdürüm;</i>					
21...kullanılan mekânların ısınma ve aydınlanma durumlarını denetler.	3.00	7.00	21.30	42.50	26.20
22...dersliğin düzenlenmesi, bakımı ve temizliğini denetler.	3.20	9.20	20.20	41.40	26.00
23...derste gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerinin temizliğini denetler.	5.70	22.50	32.10	25.50	14.20
24...derslikte seviyeye uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma durumunu denetler.	7.00	24.50	35.50	21.90	11.00
25...sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma durumumu denetler.	8.00	25.20	33.90	20.80	12.10

N=1783

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere, öğretmenlerin, okul müdürlerinin öğretmeni denetleme alt boyutu görevine ilişkin görüşlerinin genel olarak “orta” düzeyde yoğunluk gösterdiği saptanmıştır. Öğretmenler, okul müdürlerinin öğretmeni denetleme alt boyutu görevine ilişkin “pek çok” düzeyinde en çok “*okul müdürüm nöbet görevini gereği gibi yürütmemi denetler* (%18.90) ve *okul müdürüm bayrak törenleri ile diğer anma törenlerine katılmamı denetler* (18.70) ifadelerinde; “hiç” düzeyinde ise en çok “*okul müdürüm ritmik olarak derslerimi denetler* (%11.06)” ifadesinde görüş belirtmiştir.

Tablo 3.1’de görüldüğü üzere, öğretmenlerin okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme alt boyutu görevine ilişkin görüşlerinin genel olarak “orta” düzeyde yoğunluk gösterdiği bulgulanmıştır. Öğretmenler, okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme alt boyutu görevlerine ilişkin “pek çok” düzeyinde en çok “*okul müdürüm ders süremi verimli kullanmamı denetler* (%8.70), *okul müdürüm değerlendirme soruları ile konunun anlaşılıp anlaşılmadığını test etmemi, anlaşılmayan bölümlerin tekrarına yer vermemi denetler* (%7.70) ve *okul müdürüm eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almamı denetler* (%7.60) ifadelerinde; “hiç” düzeyinde ise en çok “*okul müdürüm öğrencilere isimleriyle hitap edip etmediğimi denetler* (%24.60)” demişlerdir.

Tablo 3.1’de Öğretmenlerin, okul müdürlerinin fiziki mekânları denetleme alt boyutu görevlerine ilişkin görüşlerinin de genel olarak “orta” düzeyde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Öğretmenler, okul müdürlerinin fiziki mekânları denetleme alt boyutu görevlerine ilişkin “pek çok” düzeyinde en çok “*okul müdürüm kullanılan mekanların ısınma ve aydınlanma durumlarını denetler* (%26.20) ve *okul müdürüm dersliğin düzenlenmesi, bakımı ve temizliğini denetler* (%26.00) ifadelerinde; “hiç” düzeyinde ise en çok “*okul müdürüm sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma durumunu denetler* (%8.00)” ifadesinde görüş belirtmiştir.

Tablo 3.2. Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerine ve Öğretmen Görüşlerine ilişkin alt boyutların aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları

Okul Müdürlerinin Denetim Görevleri	$\bar{X}$	Ss
Öğretmeni Denetleme alt boyutu	54.54	18.51
Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutu	47.17	19.89
Fiziki Mekânları Denetleme alt boyutu	59.47	21.98

Not: N=1783, $\bar{X}$ = Aritmetik ortalama, Ss=Standart sapma

Tablo 3.2’de görüldüğü üzere okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde, okul müdürlerinin en çok “fiziki mekânları denetleme” ($\bar{X}$ =59.47) görevini, daha sonra “öğretmeni denetleme” ($\bar{X}$ =54.54) görevini, en az da “eğitim-öğretimi denetleme” ($\bar{X}$ =47.17) görevini yerine getirdikleri tespit edilmiştir. Okul müdürlerinin denetim görevlerinin en yüksek puandan en düşük puana göre önem sırası; fiziki mekânları denetleme alt boyutu ($\bar{X}$ =59.47), öğretmeni denetleme alt boyutu ($\bar{X}$ =54.54) ve eğitim-öğretimi denetleme alt boyutu ($\bar{X}$ =47.17) şeklindedir.

Tablo 3.3. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin cinsiyet değişkenine göre t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları

Cinsiyet	$\bar{X}$	Ss	Ortalamalar Farkı	Sd	t	P
Öğretmeni Denetleme						
Kadın	54.04	18.11	-1.00	1773.14	-1.14	.2500
Erkek	55.04	18.91				
Eğitim-Öğretimi Denetleme						
Kadın	45.75	19.97	-2.88***	1780.80	-3.06	<.0001
Erkek	48.63	19.72				
Fiziki Mekânları Denetleme	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması Farkı		U		P
Kadın	875.51		-33.37	412.20		.1700
Erkek	908.88					

Not: *p<.05, **p<.01, ***p<.001, N_{Kadın}=902, N_{Erkek}=881. , $\bar{X}$ = Aritmetik ortalama, Ss=Standart sapma ve Sd= Serbestlik derecesi. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutlarında parametrik testlerden t-testi; Fiziki Mekânları Denetleme boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 3.3’te görüldüğü gibi cinsiyet değişkenine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri arasında öğretmeni denetleme ve” fiziki mekânları denetleme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemekteyken; “eğitim-öğretimi

denetleme” alt boyutunda erkek öğretmenlerin algılarının, kadın öğretmenlerin algılarından [$t(1780.80)=-3.06, p<.0001***$] 2.88 puan fazla olup bu farkın anlamlı olduğu tespit edilmiştir. Buna göre erkek öğretmenlerin 2.88’lik puan farkı ile kadın öğretmenlere göre okul müdürlerinin eğitim öğretimi denetleme görevini daha fazla yerine getirdiklerini düşünmektedirler.

Tablo 3.4. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğrenim durumu değişkenine göre Welch’s t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları

Öğrenim Durumu	$\bar{X}$	Ss	Ortalamalar Farkı	Sd	t	P
Öğretmeni Denetleme						
Lisans	54.73	18.56	2.05	202.58	1.39	.1650
Yüksek Lisans	52.68	18.03				
Eğitim-Öğretimi Denetleme						
Lisans	47.45	20.05	3.05*	208.36	2.04	.0430
Yüksek Lisans	44.41	18.19				
Fiziki Mekânları Denetleme	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması	Farkı	U	P	
Lisans	899.62		81.89*	121.88		.0500
Yüksek Lisans	817.73					

Not: * $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$, $N_{\text{Lisans}}=1617$, $N_{\text{Yüksek Lisans}}=166$. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutlarında parametrik testlerden t-testi; Fiziki Mekânları Denetleme boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 3.4’te öğrenim durumuna göre “okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyi “öğretmeni denetleme” alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemekte iken; “eğitim-öğretimi denetleme” ve “fiziki mekânları denetleme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda lisans mezunu öğretmenlerin algılarının, yüksek lisans mezunu öğretmenlerin algılarından ortalama olarak [$t(208.36) = 2.04, p < .0430*$] 3.05 puan fazla olup anlamlı fark olduğu görülmüştür. Buna göre lisans mezunu öğretmenlerin 3.05’lik puan farkı ile yüksek lisans mezunu öğretmenlere göre okul müdürlerinin eğitim öğretimi denetleme görevini daha fazla yerine getirdiklerini düşünmektedirler. Fiziki mekânları denetleme alt boyutunda ise lisans mezunu öğretmenlerin algılarının, yüksek lisans mezunu öğretmenlerin algılarından ortalama olarak [$U(121.88), p < .0500*$] 81.89 puan fazla anlamlı fark bulunmuştur. Bu anlamlı fark ile lisans mezunu öğretmenlerin, yüksek lisans mezunu öğretmenlerine göre okul müdürlerinin fiziki mekânları denetlediği ile ilgili daha fazla olumlu görüş belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.5. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin okul türü değişkenine göre ANOVA, Welch's ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları

Okul Türü	$\bar{X}$	Ss	Sd1	Sd2	F	P	Anlamli Fark
Öğretmeni Denetleme							
İlkokul (1)	56.12	18.95					1-3
Ortaokul (2)	55.44	17.70	2	1780	6.532	.0010**	2-3
Lise (3)	52.47	18.88					
Eğitim-Öğretimi Denetleme							
İlkokul (1)	50.30	20.89					1-2
Ortaokul (2)	45.33	20.17	2	1091.70	8.034	<.0001***	1-3
Lise (3)	46.91	18.60					
Fiziki Mekânları Denetleme	Sıra Ortalaması		Sd		χ^2	P	Anlamli Fark
İlkokul (1)	926.61						
Ortaokul (2)	889.47		2		3.26	.1950	
Lise (3)	870.03						

Not: Not: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$, $N_{İlkokul}=458$, $N_{Ortaokul}=682$, $N_{Lise}=643$. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutlarında parametrik testlerden ANOVA Welch's ANOVA; Fiziki Mekânları Denetleme boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Bu ilişki Ek 4.1. ve Ek 4.2.'sinde gösterilmiştir.

Tablo 3.5'te görüldüğü gibi öğretmenlerin görev yaptıkları öğretim kademesine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyi “öğretmeni denetleme” [$F(2,1096.91)=6.532$, $p=.0010^{**}$] ve “eğitim-öğretimi denetleme” [$F(2,1091.70)=8.034$, $p=<.0001^{***}$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte iken; “fiziki mekânları denetleme” alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olmadığı bulgulanmıştır. Tablo 9'deki anlamlı farkın “öğretmeni denetleme” alt boyutunda ilkokul ile lise, ortaokul ile lise öğretim kademeleri arasında; “eğitim ve öğretimi denetleme” alt boyutunda ise ilkokul ile ortaokul, ilkokul ile lise öğretim kademeleri arasında olduğu belirlenmiştir. Buna göre “öğretmeni denetleme” alt boyutunda ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin lise öğretmenlerine göre; “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutunda ise ilkokul öğretmenlerinin ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha çok olumlu görüş belirttikleri görülmektedir.

Tablo 3.5'teki okul müdürlerinin öğretmenleri denetleme görevini, “öğretmeni denetleme” alt boyutunda; ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre ($P=.004$) 3.65 puan daha fazla, ortaokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre ($P=.010$) 2.97 puan daha fazla yaptıklarını algıladıkları, “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutunda ise ilkokullarda görev yapan öğretmenlerin ortaokulda görev yapan öğretmenlere göre ($P=.000$) 4.97 puan daha fazla, ilkokulda görev yapan öğretmenlerin lisede görev yapan öğretmenlere göre ($P=.016$) 3.38 puan daha fazla denetim yaptıklarını algıladıkları düşünülmektedir.

Tablo 3.6. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet sürelerine göre Welch's ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları

Hizmet Süresi	$\bar{X}$	Ss	Sd1	Sd2	F	p	Anlamlı Fark
Öğretmeni Denetleme							
1-5 Yıl (1)	56.26	18.52					1-2
6-10 Yıl (2)	50.10	17.48	3	309.39	13.16	.0000*	1-3
11-15 Yıl (3)	51.76	18.79					2-4
16 Yıl ve üzeri (4)	56.59	18.80					
Eğitim-Öğretimi Denetleme							
1-5 Yıl (1)	48.59	20.38					
6-10 Yıl (2)	44.08	18.32	3	312.88	6.52	.0000*	1-2
11-15 Yıl (3)	44.50	18.68					
16 Yıl ve üzeri (4)	47.18	20.48					
Fiziki Mekânları Denetleme	Sıra Ortalaması		Sd		χ^2	P	Anlamlı Fark
1-5 Yıl (1)	919.84						
6-10 Yıl (2)	817.12		3		12.83	.0050*	1-2
11-15 Yıl (3)	856.60						
16 Yıl ve üzeri (4)	923.40						

Not: * $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$, $N_{1-5\text{Yıl}}=1137$, $N_{6-10\text{Yıl}}=395$, $N_{11-15\text{Yıl}}=149$, $N_{16\text{Yıl ve üzeri}}=102$. $\bar{X}$ =Aritmetik ortalama, Ss: Standart sapma ve Sd: Serbestlik derecesi. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutlarında parametrik testlerden Welch's ANOVA; Fiziki Mekânları Denetleme alt boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Bu ilişki Ek 4.3. , Ek 4.4. ve Ek 4.5.'sinde gösterilmiştir.

Tablo 3.6'da öğretmenlerin hizmet sürelerine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyi “öğretmeni denetleme” [$F(3, 309.39)=13.16$, $p=.0000*$], “eğitim-öğretimi denetleme” [$F(3, 312.88)=6.52$, $p=.0000*$] ve “fiziki mekânları denetleme” [$\chi^2(3)=12.83$, $p=.0050*$] alt boyutlarının tümünde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu anlamlı fark “öğretmeni denetleme” alt boyutunda 1-5

ile 6-10 yıl arası, 1-5 ile 11-15 yıl arası, 6-10 ile 16 yıl ve üzeri, hizmet süresi olan öğretmenler arasında; “eğitim-öğretimi denetleme” ve “fiziki mekânları denetleme” alt boyutlarında ise 1-5 ile 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenler arasında olduğu belirlenmiştir.

Bu doğrultuda “öğretmeni denetleme” alt boyutuna yönelik görüşlere göre, 1-5 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerden ($P=.000$) 6.15 puan daha fazla, 1-5 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerin 11-15 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerden ($P=.029$) 4.50 puan daha fazla, 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerin 16 yıl ve üstü hizmet süresi olan öğretmenlerden ($P=.009$) 6.48 puan daha fazla, “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutuna yönelik görüşlere göre; 1-5 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerden ($P=.001$) 4.51 puan daha fazla, “fiziki mekânları denetleme” alt boyutuna yönelik görüşlere göre de; 1-5 yıl hizmet süresi olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmenlerden ($P=.015$) 3.88 puan daha fazla olumlu görüş belirttikleri görülmüştür.

Tablo 3.7. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin branş değişkenine göre t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları

Branş	$\bar{X}$	Ss	Ortalamalar Farkı	Sd	t	P
Öğretmeni Denetleme						
Sınıf Öğretmeni	56.13	19.56	1.10	527.65	1.76	.0800
Diğer	54.13	18.22				
Eğitim-Öğretimi Denetleme						
Sınıf Öğretmeni	49.75	21.60	0.23*	514.94	2.59	.0100
Diğer	49.52	19.39				
Fiziki Mekânları Denetleme	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması Farkı		U		P
Sınıf Öğretmeni	912.00	25.06	248.94			.4080
Diğer	886.94					

Not: * $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$, $N_{\text{Sınıf Öğretmeni}}=360$, $N_{\text{Diğer}}=1423$. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutlarında parametrik testlerden t-testi; Fiziki Mekânları Denetleme alt boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 3.7’de branşa göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin “öğretmeni denetleme” ve fiziki “mekânları denetleme” alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir.” Eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutunda ise

sınıf branşı öğretmenlerinin algılarının, diğer branş öğretmenlerinin algılarından ortalama olarak [$t(514.94)=2.59$, $p<.0100^*$] 0.23 puan fazla anlamlı fark olduğu görülmüştür. Buna göre sınıf branşında görev yapan öğretmenler, diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre okul müdürlerinin “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutuna ilişkin görevlerini 0.23 puan daha fazla yerine getirdikleri yönünde görüş belirtmiştir.

Tablo 3.8. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin müdür atanma şekline göre t-testi ve Mann Whitney U testi sonuçları

Müdür Atanma Şekli	$\bar{X}$	Ss	Ortalamalar Farkı	Sd	t	P
Öğretmeni Denetleme						
Asaleten Atanma	54.23	17.93	-.93	1106.53	-	.3330
Vekâleten Atanma	55.16	19.63				
Eğitim-Öğretimi Denetleme						
Asaleten Atanma	46.87	19.00	-.91	1073.66	-	.3830
Vekâleten Atanma	47.78	21.56				
Fiziki Mekânları Denetleme	Sıra Ortalaması	Sıra Ortalaması Farkı		U	P	
Asaleten Atanma	882.44	-28.41		365.34	.2680	
Vekâleten Atanma	910.85					

Not: * $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$, $N_{\text{Sınıf Öğretmeni}}=360$, $N_{\text{Diğer}}=1423$. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme boyutlarında parametrik testlerden t-testi, Fiziki Mekânları Denetleme alt boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 3.8’de görüldüğü gibi müdür atanma şekline göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri “öğretmeni denetleme”, “eğitim-öğretimi denetleme” ve “fiziki mekânları denetleme” alt boyutlarının hiç birinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 3.9. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin, okulun bulunduğu yerleşim yerine göre ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları

Okulun Yerleşim Yeri	$\bar{X}$	Ss	Sd1	Sd2	F	P	Anlamlı Fark
Öğretmeni Denetleme							
Köy (1)	57.30	18.90	3	625.48	15.13	.0000*	1-3
Belde (2)	56.82	18.05					2-3
İlçe (3)	50.15	17.24					3-4
İl(4)	55.56	18.77					
Eğitim-Öğretimi Denetleme							
Köy (1)	49.52	21.34	3	611.80	5.50	.0010*	1-3
Belde (2)	48.54	21.41					3-4
İlçe (3)	44.50	17.83					
İl (4)	47.43	19.91					
Fiziki Denetleme							
Mekânları	Sıra Ortalaması		Sd		χ^2	P	Anlamlı Fark
Köy (1)	917.68		3	17.29	.0010*		1-3
Belde (2)	898.97						3-4
İlçe (3)	812.68						
İl (4)	931.64						

Not: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$, $N_{Köy}=394$, $N_{Belde}=167$, $N_{İlçe}=502$, $N_{İl}=720$. Öğretmeni Denetleme ve Eğitim-Öğretimi Denetleme alt boyutlarında parametrik testlerden ANOVA; Fiziki Mekânları Denetleme alt boyutunda ise parametrik olmayan testlerden Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır. Bu ilişki Ek 4.6. , Ek 4.7. ve Ek 4.8.'sinde gösterilmiştir.

Tablo 3.9'da okulun bulunduğu yerleşim yerine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyi öğretmeni denetleme [$F(3,625.48)=15.13$, $p=.0000*$], eğitim-öğretimi denetleme [$F(3,611.80)=5.50$, $p=.0010*$] ve fiziki mekânları denetleme [$\chi^2(3)=17.29$, $p=.0010*$] alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Tablo 3.9'daki anlamlı fark, öğretmeni denetleme alt boyutunda; köyde görev yapan öğretmenler ile ilçe de görev yapan öğretmenler arasında, belde de görev yapan öğretmenler ile ilçede görev yapan öğretmenler arasında, ilçede görev yapan öğretmenler ile ilde görev yapan öğretmenler arasında; eğitim-öğretimi denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında ise köyde görev yapan öğretmenler ile ilçede görev yapan öğretmenler arasında, ilçede görev yapan öğretmenler ile ilde görev yapan öğretmenler arasında olduğu saptanmıştır. Buna göre öğretmeni denetleme alt boyutuna yönelik görüşlere köyde görev yapan öğretmenler ilçede görev yapan öğretmenlerinden ($P=.000$) 7.15 puan daha fazla, belde de görev yapan öğretmenler ilçede görev yapan

öğretmenlerden ($P=.000$) 6.67 puan daha fazla, ilde görev yapan öğretmenler ilçede görev yapan öğretmenlerden ($P=.000$) 5.40 puan daha fazla; eğitim-öğretimi denetleme alt boyutuna ilişkin görüşlere; köyde görev yapan öğretmenler ilçede görev yapan öğretmenlerden ($P=.001$) 5.02 puan daha fazla, ilde görev yapan öğretmenler ilçede görev yapan öğretmenlere göre ($P=.042$) 2.93 puan daha fazla, fiziki mekânları denetleme alt boyutuna ilişkin görüşlere ise köyde görev yapan öğretmenler ilçede görev yapan öğretmenlerden ($P=.004$) 5.02 puan daha fazla, ilde görev öğretmenler ilçe de görev yapan öğretmenlerden ($P=.000$) 5.63 puan daha fazla katıldıkları görülmüştür.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA-SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın verileri ile elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır

Öğretmenlerin, “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerini belirleme” ile ilgili görüşlerinin genel olarak “orta” düzeyde olduğu görülmüştür. “Öğretmeni Denetleme” alt boyutunda: cinsiyet, okul türü, hizmet süreleri ve yerleşim birimleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte iken, branş, müdür atanma ve öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği, “Eğitim Öğretimi Denetleme” alt boyutunda; cinsiyet, öğrenim durumu, okul türü, hizmet süresi, branş ve yerleşim birimleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte iken, müdür atanma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği, “Fiziki Mekanları Denetleme” alt boyutunda da; Öğrenim durumu, hizmet süresi ve yerleşim birimleri değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermekte iken, cinsiyet, hizmet süresi, branş ve müdür atanma değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

4.1 Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesine İlişkin Öğretmen Görüşlerine Ait Tartışma

Araştırmada elde edilen verilere göre, öğretmenlerin, okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine ilişkin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde; öğretmenlerin görüşlerinin genel olarak “orta” düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır. Genel olarak okul müdürlerinin denetim ile ilgili görevlerini yeterli ve istenen düzeyde yerine getirmedikleri anlaşılmaktadır. Okul müdürlerinin denetimle ilgili görevlerini yeterli veya istenen düzeyde yerine getirememelerinin nedenleri arasında; eğitim denetimi alanıyla ilgili her hangi bir eğitim almış olmamaları, çağdaş eğitim denetimini benimseyip uygulamamaları, eğitim denetim konusunda yeterli deneyim yaşantılarının olmamaları, öğretmenler tarafından algılanan denetim anlayışı ve beklentilerinin okul müdürlerinin denetim anlayışı ile örtüşmemesi, denetim görevlerini yerine getirirken nitel formasyon açısından yeterli düzeyde olmamaları ve denetim alanındaki güncel gelişmeleri yakından takip etmemelerinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir. Alanyazında araştırmanın bu sonucunu destekleyen çok sayıda

araştırma olduğu bilinmektedir. Örneğin; Yavuz (1995) tarafından yapılan “Öğretmenlerin Denetim Etkinliklerini Klinik Denetim İlkeleri açısından Değerlendirmeleri” başlıklı çalışmada, sınıf için denetim faaliyetlerinin klinik denetim ilkeleri yönünden (ortanın altında) olumsuz görüşle değerlendirilmiştir. Özbaş’ın (2002) yaptığı çalışmada okul müdürlerinin sınıf içi etkinlikleri denetleme görevlerini yerine getirme düzeylerinin öğretmen algılarına göre “hiç ve az” olduğu görülmüştür. Özmen ve Batmaz (2004, 2006) tarafından yapılan çalışmada ilköğretim okulu müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililik düzeylerinin öğretmen görüşlerine göre orta düzeyde (katılıyorum, kısmen katılıyorum) olduğu ortaya çıkmaktadır. Öncel’in (2006) yaptığı çalışmaya göre ilköğretim okul müdürlerinin denetim rol ve yeterliliklerinin “düşük düzeyde” olduğu, Argon (2010) yapmış olduğu “öğretmenlerin değerlendirilmesi”ne ait çalışmada öğretmenler, okul müdürlerinin denetim yapmaları konusunda yeterli olmadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Bayraktutan (2011) yaptığı çalışmada öğretmenlerin, okul müdürlerinin denetim becerilerine ilişkin algılarının “biraz” düzeyinde olduğu ortaya çıkmıştır. Böylece, Okul müdürlerinin denetim yeterliliği ile ilgili yapılan çalışmaların sonuçlarının çalışmamızın sonucuyla karşılaştırıldığında, sonuçların birbiriyle örtüştüğü, okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirme düzeylerinin öğretmen algılarına göre “biraz” veya “orta” düzeyde olduğu görülmüştür.

Alanyazında araştırmanın yukarıda bahsedilen sonucundan farklı sonuçlar gösteren çalışmalar da vardır. Bige, Yeşil ve Kış’ın (2014, 2015) yapmış oldukları çalışmada; öğretmen algılarının, okul müdürlerinin ders denetimlerine ilişkin görevlerini yerine getirme düzeylerinin “olumlu” olduğu görülmüştür. Temiz’in (2018) yaptığı çalışmada öğretmenlerin görüşlerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini “iyi” düzeyde yerine getirdikleri belirtilmiştir. Böylece; araştırmanın okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine ilişkin sonuçlarının alanyazında yapılan bazı çalışmalar tarafından hem desteklendiği hem de desteklenmediği sonucuna ulaşılabilir.

Araştırmada ölçeğin alt boyutları itibariyle okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin öğretmen görüşleri incelendiğinde; okul müdürlerinin en çok “fiziki mekânları denetleme” görevini, daha sonra “öğretmeni denetleme” görevini, en az da “eğitim-öğretimi denetleme” görevini yerine getirdikleri görülmüştür. Diğer bir deyişle okul müdürlerinin denetim görevlerinin en yüksek puandan en düşük

puana göre önem sırası; “fiziki mekânları denetleme” alt boyutu, “öğretmeni denetleme” alt boyutu ve “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutu şeklindedir. Buna göre okul müdürlerinin “okul içinde kullanılan fiziki mekânlarının ısınma ve aydınlanma durumları ile dersliklerin bakım ve temizliğine ilişkin denetim rollerini” daha yüksek düzeyde gerçekleştirdikleri; ders esnasında uygun yöntem ve teknikleri kullanma, konular arasında bağ kurup öğrencileri motive etme, yeni gelişmeleri eğitim-öğretime yansıtabilme, eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate alma gibi eğitim-öğretimi denetleme rollerini ise yeterince yerine getirmedikleri anlaşılmaktadır. Bir anlamda, okul müdüründen sergilemesi beklenen “öğretimsel liderlik” davranışlarını tam olarak gerçekleştiremedikleri söylenebilir. Bu sonuç, eğitim-öğretim sürecini denetlemenin teknik bir konu olmasıyla ve okul müdürlerinin uzun süre sınıf ortamından uzak olmaları, güncel gelişmeleri takip edememeleri, ders denetimine yönelik yeterli donanımdan yoksun olmalarıyla açıklanabilir.

4.2 Cinsiyet Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenme” sine İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Cinsiyet değişkenine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerine yönelik öğretmen algıları arasında öğretmeni denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunmazken; eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda anlamlı bir farklılığın olduğu saptanmıştır. Erkek öğretmenler, eğitim-öğretimi denetleme alt boyutundaki ifadelere kadın öğretmenlere göre daha fazla katıldıkları söylenebilir. Başka bir anlatımla erkek öğretmenler kadın öğretmenlere göre okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme görevini daha fazla yerine getirdiklerini düşünmektedir. Böylece öğretmenlerin okul müdürlerinin öğretmeni denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında benzer düşünceye sahip oldukları anlaşılmaktadır. Bunun nedeninin okul müdürleri denetim görevlerini ifa ederken öğretmenler arasında cinsiyet ayırımı yapmadığından kaynaklanmış olabileceği düşünülmektedir. Eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda ise erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere göre okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme görevini daha fazla yerine getirdikleri yönündeki görüş belirtmelerinin nedeninin okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirirken

kadın öğretmenlerin erkek öğretmenlere göre daha fazla değer görme, önemsenme, takdir edilme, yönlendirme, izleme, güven verme vs. beklentilerinin olmasıyla izah edilebilir.

Konuyla ilgili alanyazında daha önce yapılan araştırmalara bakıldığında, kadın öğretmenlerin okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyi beklentilerinin yüksek olduğu ortaya çıkmaktadır. Ada, Akan, Ayık, Yıldırım ve Yalçın'ın (2013) yaptıkları araştırmalarda kadın öğretmenlerin motivasyonuna bağlı eğitim öğretim etkinliklerinde daha fazla başarıyı yakalayabilmeleri için, donanımlı, mesleki yeterliliği olan bir yönetici desteğine daha çok gereksinim duymaları ile açıklanabileceği ifade edilmiştir. Bir başka neden ise kadın öğretmenlerin okul müdürlerinden denetim görevlerini yerine getirirken beklentilerinin daha fazla olmasıyla ilgili olabilir.

4.3 Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Araştırmaya katılan ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesinin öğrenim durumu değişkenine göre istatistiksel olarak test edilmesi sonucunda öğretmeni denetleme alt boyutunda anlamlı bir farklılık göstermemekte iken; eğitim-öğretimi denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmüştür. Buna göre lisans mezunu öğretmenler, yüksek lisans mezunu öğretmenlere göre okul müdürlerinin eğitim öğretimi denetleme görevini daha fazla yerine getirdiklerini düşünmektedir. Benzer bir şekilde fiziki mekânları denetleme alt boyutunda da lisans mezunu öğretmenlerin, yüksek lisans mezunu öğretmenlerine göre okul müdürlerinin fiziki mekânları denetlediği ile ilgili daha fazla olumlu görüş belirttikleri görülmüştür. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin aldıkları eğitim ve bireysel donanımlarının okul müdürlerinin eğitim-öğretimi ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarına ilişkin görevlerinin yetersiz algılamalarında etkili olduğu tahmin edilmektedir. Öncel (2006) tarafından yapılan araştırmada; yüksek lisans düzeyinde eğitim almış öğretmenler, okul müdürlerinin denetim rol ve yeterliliğinin düşük düzeyde olduğu yönünde görüş belirtmişlerdir. Yüksek lisans mezunu öğretmenlerin eğitim, denetim ve yönetim alanında sahip oldukları bilgi ve deneyimleriyle, okul müdürlerinin

denetim konusundaki eksik uygulamalarını diğer öğretmenlere göre daha anlamlı gözlemleyebildikleri söylenebilir. Yücel'in (2009) yapmış olduğu “Okul Öncesi Öğretmenlerin Denetimi” isimli araştırmada okul yöneticilerinin denetim alanında yeterli olmalarının bu alanda eğitim görmelerine bağlı olduğu vurgulanmıştır. Argon (2010) tarafından yapılan “öğretmenlerin değerlendirilmesi “ne ait araştırmada, okul yöneticilerinin denetim rollerinde yetersiz olmalarının denetimle ilgili herhangi bir eğitimden geçmemiş olmalarından kaynaklanabileceği belirtilmiştir. Millî Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliğine göre okullara yönetici olarak görevlendirileceklerde aranacak genel şartlarda eğitim yönetimi alanında yüksek lisans eğitimi alma şartı aranmamaktadır (Resmi Gazete 30455, 21 Haziran 2018) Daha önce bu konu ile ilgili yapılan mevzuat düzenlemelerinde de eğitim yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans eğitimi alma koşulu bulunmamakta idi. Yürürlükteki mevzuata göre yöneticilerin yapılacak yazılı ve sözlü değerlendirme sonucu görevlendirilecekleri, puanlamanın eşitliği halinde yönetim alanında sırası ile doktora, yüksek lisans yapanlara ek puan verileceği belirtilerek, öğretmenlerin yönetim alanında doktora ve yüksek lisans yapmaları teşvik edilmiştir. Okul müdürlerinin eğitim yönetimi alanında doktora ve yüksek lisans eğitimi almaları, yönetim ve denetim faaliyetlerini daha etkili ve verimli bir şekilde yürütecekleri, bu nedenle yönetici görevlendirmelerinde yüksek lisans eğitimi almaları şartı getirilmesinin eğitim ortamı açısından daha yararlı sonuçlar doğuracağı düşünülmektedir.

4.4 Okul Türü Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Araştırmaya katılan ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumları öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin okul türüne göre istatistiksel olarak test edilmesi sonucunda, öğretmeni denetleme ve eğitim-öğretimi denetleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğunu göstermekte iken; fiziki mekânları denetleme alt boyutunda ise anlamlı bir farklılığın olmadığı bulgulanmıştır. Bu anlamlı farkın öğretmeni denetleme alt boyutunda ilkokul ile lise, ortaokul ile lise okul türleri arasında; eğitim ve öğretimi denetleme alt boyutunda ise ilkokul ile ortaokul, ilkokul ile lise okul türleri arasında olduğu belirlenmiştir. Buna göre

öğretmeni denetleme alt boyutunda ilkokul ve ortaokul öğretmenlerinin lise öğretmenlerine göre; eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda ise ilkokul öğretmenlerinin ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha çok olumlu görüş belirtmişlerdir.

İlkokul öğretmenlerinin öğretmeni denetleme alt boyutunda lise öğretmenlerine; eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda ise ortaokulu ve lise öğretmenlerine göre daha olumlu görüş bildirmelerinde ilkokul öğretmenlerinin mesleki tecrübelerinin kendileri için yeterli olduklarını düşünmelerinden kaynaklanmış olabilir. Öğretmeni denetleme alt boyutunda ortaokul öğretmenlerinin lise öğretmenlerine göre daha çok olumlu görüş belirtmelerinde ortaokullarda liselere geçiş sınavları nedeniyle okul müdürlerinin doğrudan olmasa bile dolaylı olarak çeşitli yollarla öğretmeni denetlemelerinin etkili olduğu tahmin edilmektedir.

4.5 Hizmet Süresi Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre “okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri”ne ilişkin görüşleri arasında öğretmeni denetleme, eğitim-öğretimi denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarının tümünde anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Bu anlamlı fark, “öğretmeni denetleme alt boyutunda 1-5 arası hizmeti olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden, 1-5 arası hizmeti olan öğretmenlerin 11-15 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden, arası hizmeti olan öğretmenlerden, 16 yıl ve üzeri hizmeti olan öğretmenlerin 6-10 arası hizmeti olan öğretmenlerden, “eğitim-öğretimi denetleme” ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında ise 1-5 arası hizmeti olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden daha fazla olumlu görüş belirtmişlerdir.

Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesinde öğretmenlerin hizmet sürelerinin belirleyici olduğu, bu anlamda ortaya çıkan farklı görüşlerin hizmet sürelerine bağlı olabileceği düşünülmektedir.

Pauls’un (1985) yaptığı araştırmada; öğretmenlerin mesleki deneyimlerinin denetim uygulamalarında az düzeyde belirleyici olduğu görülmüştür. Öncel’in (2006) yaptığı

araştırmada öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin denetim görevlerinin hizmet süresi bakımından denetim rol ve yeterliliklerinin anlamlı bir farklılık göstermediğini belirtmişlerdir. Bige'nin (2014) yapmış olduğu araştırmada; öğretmenlerin hizmet sürelerine göre, okul müdürlerinin yaptıkları ders denetimlerinde herhangi bir farklılık görülmemiştir. Bayraktutan (2011) tarafından yapılan araştırmada; öğretmen algılarına göre okul müdürlerinin denetim rollerinin kıdem değişkenine göre anlamlı bir şekilde anlamlı bir farkın olduğu görülmüştür. Deniz (2017)'in "okul müdürlerinin öğretimsel denetim davranışlarının" hizmet süresi 1-5 yıl arası olan öğretmen algılarına göre daha fazla olduğunu bulguladığı görülmüştür. Temiz'e (2018) göre hizmet süresi 16 yıl ve üzeri olan öğretmenlerin algılarının, okul müdürlerinin denetim yeterliklerine ilişkin diğer hizmet gruplarının algılarına göre daha olumlu olduğu görülmüştür. Yapılan araştırmalar ışığında bu araştırmanın sonucu Pauls'un (1985), Bige'nin (2014) ve Öncel'in (2006) yaptıkları araştırma sonuçları ile örtüşmemekte iken Bayraktutan (2011), Deniz (2017) ve Temiz (2018) tarafından yapılan araştırmaların sonuçlarıyla örtüştüğü görülmektedir.

4.6 Branş Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi “ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Öğretmen görüşlerinin branş değişkenine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmeni denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Branş değişkeninde sadece eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda bir fark olduğu tespit edilmiştir. Eğitim-öğretimi denetleme alt boyutunda sınıf öğretmenlerinin görüşlerinin, diğer branş öğretmenlerinin görüşlerinden ortalama olarak daha fazla olumlu olduğu görülmüştür. Buna göre sınıf öğretmenliği branşında görev yapan öğretmenler, diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme alt boyutuna ilişkin görevlerini daha fazla yerine getirdikleri yönünde görüş belirtmişlerdir. Bu durumun sınıf öğretmenlerinin sadece kendi sınıfında ders vermeleri nedeniyle eğitim-öğretimin okul müdürlerince denetlenmesine yönelik beklentilerinin az olmasından kaynaklandığı belirtilmektedir.

Öncel (2006) tarafından yapılan araştırmada; branş değişkeninde öğretmen algılarına göre anlamlı bir farklılığın bulunmadığı, sınıf ve branş öğretmenlerinin algı düzeylerinin benzer olduğu görülmüştür. Bayraktutan (2011)'ın yaptığı araştırmada da okul müdürlerinin denetim yeterliliklerinin branş değişkenine göre anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür. Özmen ve Batmaz (2006) tarafından yapılan araştırmada; branş öğretmenlerinin algılarına göre anlamlı bir farkın olmadığı, sınıf öğretmenlerinin algılarına göre okul müdürlerinin denetim yeterliliklerinin olumlu yönde görüş belirtmişlerdir. Koç (2009) ve tarafından yapılan araştırmada; okul müdürlerinin denetimde gösterdikleri liderlik davranışları ile ilgili olarak branş öğretmenleri sınıf öğretmenlerine göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir. Temiz (2018)'e göre de branş öğretmenlerinin sınıf öğretmenlerine göre, okul müdürlerinin denetim yeterliliği ile ilgili olarak daha olumlu görüş belirtmişlerdir. Bu araştırma sonucunun, Öncel (2006) ve Bayraktutan'ın (2011) yaptıkları araştırma ile benzerlik göstermezken, Özmen ve Batmaz (2006), Koç (2009) ile Temiz (2018) tarafından yapılan araştırmaların sonucu ile benzerlik gösterdiği görülmüştür. Böylece; Özmen ve Batmaz (2006), Koç (2009) ile Temiz (2018) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları, araştırmamızın sonucunu destekler yönde olduğu görülmüştür.

4.7 Müdür Atanma Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Araştırmaya katılan ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim kurumları öğretmenlerinin görüşlerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin müdür atanma şekli değişkeninde istatistiksel olarak ölçeğin hiçbir alt boyunda anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır. Başka bir anlatımla müdür atanma şekline göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyleri öğretmeni denetleme, eğitim-öğretimi denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarının hiç birinde anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Bu doğrultuda katılımcıların görev yaptıkları okullarda müdürlerinin asaleten veya vekâleten atanmalarının denetime yönelik görüşlerinde farklılık meydana getirmediği sonucuna varılabilir. Bütün katılımcılar ölçeğin tüm alt boyutlarında benzer düşünceye sahip oldukları söylenebilir. Araştırma

sonucunda; öğretmen algılarına göre okula müdür atanma şeklinin “okul müdürlerinin denetim yeterliliklerini değerlendirmesinde etkili bir değişken olmadığı görülmüştür.

4.8 Yerleşim Birimi Değişkenine Göre Öğretmenlerin “Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi”ne İlişkin Görüşlerinin Tartışılması

Öğretmen görüşleri arasında okulun bulunduğu yerleşim yerine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmeni denetleme, eğitim-öğretimi denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Bu anlamlı fark, öğretmeni denetleme alt boyutunda; köyde görev yapan öğretmenler ile ilçe de görev yapan öğretmenler arasında, beldede görev yapan öğretmenler ile ilçede görev yapan öğretmenler arasında, ilçede görev yapan öğretmenler ile ilde görev yapan öğretmenler arasında; eğitim-öğretimi denetleme ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında ise köyde görev yapan öğretmenler ile ilçede görev yapan öğretmenler arasında, ilçede görev yapan öğretmenler ile ilde görev yapan öğretmenler arasında olduğu saptanmıştır.

Okul müdürlerinin öğretmeni denetleme görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin köy ve ilçe öğretmenleri ile belde ve ilçe öğretmenleri arasındaki görüş farkının köy ve belde gibi yerleşim birimlerinin diğer yerleşim birimlerine göre daha küçük olması ve böylece öğretmen sayısının az olması nedeniyle okul müdürlerinin denetime daha fazla zaman ayırabilmeleriyle ilgili olabilir. Ancak ilçe ve il öğretmenleri arasındaki görüş farklılığın ise il gibi büyük yerleşim yerlerinde akademik talep ve beklentilerin fazla olması sebebiyle okul müdürlerinin öğretmeni daha çok denetlemelerinden kaynaklandığı tahmin edilmektedir.

Köy öğretmenlerinin okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetleme görevlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin ilçe öğretmenlerinden daha olumlu görüş bildirmesinin temelinde köy öğretmenlerinin yeni mezun olmaları ve okul müdürlerinin denetim görevlerini karşılayabilecekleri kadar mesleki tecrübeye sahip olamalarıyla açıklanabilir. İl öğretmenleri, ilçe öğretmenlerine göre okul müdürlerinin eğitim-öğretime yönelik görevleri daha fazla yerine getirdiklerini beyan etmelerinde ise ilde görev yapan okul müdürlerinden velilerin beklentilerinin ilçeye göre daha çok olması ve dolayısıyla eğitim-öğretimi denetlemeyi daha fazla önemsemeleriyle ilgili olabilir.

Okul müdürlerinin fiziki mekânları denetleme görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin köy ve ilçe öğretmenleri arasındaki görüş farkının köyde akademik başarının düşük olmasından dolayı okul müdürlerinin okulun fiziki mekânlarını denetlemeye yöneltmesiyle izah edilebilir. İldeki okul müdürlerinin ilçedeki okul müdürlerinden fiziki mekânları daha çok denetlemesinde ise ildeki okullarda fiziki görünümünün veli gibi farklı baskı grupları nedeniyle sürekli kontrol altında tutulmasıyla ilgili olduğu sanılmaktadır.

4.9 SONUÇ

Bu bölümde, araştırmada edilen veriler doğrultusunda çıkarılan sonuçlar ve bu sonuçlara bağlı olarak geliştirilen önerilere yer verilmiştir

Araştırmada elde edilen verilere göre, öğretmenlerin, okul müdürlerinin denetim görevini yerine getirme düzeylerinin belirlenmesine ilişkin vermiş olduğu cevaplar incelendiğinde; öğretmenlerin görüşlerinin genel olarak “orta” düzeyde olduğu ortaya çıkmaktadır.

- Öğretmenler, okul müdürlerinin; “öğretmeni denetleme” alt boyutu görevine ilişkin “pek çok” düzeyinde en çok *“nöbet görevini gereği gibi yürüttüğünü”* ve *“bayrak törenleri ile diğer anma törenlerine katıldığını”* denetlediği, “hiç” düzeyinde ise en çok *“ritmik olarak dersleri denetlediği”* ifadesinde görüş belirtmiştir.
- Öğretmenler, okul müdürlerinin; “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutu görevlerine ilişkin “pek çok” düzeyinde en çok *“ders süresini verimli kullandığını”*, *“konunun anlaşılmayan bölümlerinin tekrarına yer verdiğini”* ve *“eğitim-öğretim sürecinde öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate aldığını”* denetlediğini, “hiç” düzeyinde ise en çok *“öğrencilere isimleriyle hitap ettiğini”* denetlediği ifadesinde görüş belirttiği görülmüştür.
- Öğretmenler, okul müdürlerinin “fiziki mekânları denetleme” alt boyutu görevlerine ilişkin “pek çok” düzeyinde en çok *“kullanılan mekanların ısıtma ve aydınlanma durumlarını, dersliğin düzenlenmesi, bakımı ve temizliğini”* denetlediği, “hiç” düzeyinde ise en çok *“sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma*

ve gerekli kayıtları tutma durumumu” denetlediği ifadesinde görüş belirtmiştir.

- Öğretmen görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre; okul müdürlerinin eğitim-öğretimi denetlediği ile ilgili erkek öğretmenler, kadın öğretmenlere göre daha olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Öğretmen görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre, lisans mezunu öğretmenlerin, yüksek lisans mezunu öğretmenlerine göre okul müdürlerinin “eğitim öğretimi” ve “fiziki mekânları” denetlediği ile ilgili daha fazla olumlu görüş belirttikleri görülmüştür.
- Araştırmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinin okul türüne göre “öğretmeni denetleme alt boyutunda ilkökul ve ortaokul öğretmenlerinin lise öğretmenlerine göre; “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutunda ise ilkökul öğretmenlerinin ortaokul ve lise öğretmenlerine göre daha fazla olumlu görüş belirttikleri bulgulanmıştır.
- Öğretmenlerin hizmet sürelerine göre, okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerine ilişkin “öğretmeni denetleme alt boyutunda 1-5 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerin, 6-10 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden, 1-5 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerin 11-15 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden, 16 yıl ve üzeri hizmeti olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden, “eğitim-öğretimi denetleme” ve fiziki mekânları denetleme alt boyutlarında ise 1-5 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerin 6-10 yıl arası hizmeti olan öğretmenlerden daha fazla olumlu görüş belirtmişlerdir.
- Öğretmen görüşlerinin branş değişkenine göre “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutunda sınıf öğretmenleri, diğer branşlarda görev yapan öğretmenlere göre okul müdürlerinin denetim görevlerini daha fazla yerine getirdikleri yönünde olumlu görüş belirttikleri görülmüştür.
- Öğretmenlerin görüşlerinde, müdür atanma şekline göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinde; “öğretmeni denetleme”, “eğitim-öğretimi denetleme” ve “fiziki mekânları denetleme” alt boyutlarının hiç birinde anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

- Okulun bulunduğu yerleşim yerine göre okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerinde, “öğretmeni denetleme” alt boyutunda; köyde görev yapan öğretmenlerin, ilçede görev yapan öğretmenlere göre, beldede görev yapan öğretmenlerin ilçede görev yapan öğretmenlere göre, ilde görev yapan öğretmenlerin ilçede görev yapan öğretmenlere göre, “eğitim-öğretimi denetleme” alt boyutunda köyde görev yapan öğretmenlerin, ilçede görev yapan öğretmenlere göre, ilde görev yapan öğretmenlerin ilçede görev yapan öğretmenlere göre daha fazla olumlu görüş belirtmişlerdir.

4.10 ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan hareketle uygulayıcılara ve araştırmacılara yönelik aşağıda belirtilen çeşitli önerilerde bulunulabilir.

4.10.1 Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

- Okul müdürlerinin ders teftişi yapabilecek nitelikte donanımlı kişiler arasından görevlendirilmeleri sağlanabilir.
- Denetimin faaliyetlerinin daha sağlıklı işleyebilmesi için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirip getirmediğilerinin tespiti amacıyla “Denetim Modülü”nün aktif olarak kullanımının sağlanması yolu ile okul müdürlerinin denetim durumlarının takibi yapılabilir.
- Okul müdürlerinin öğretmeni, eğitim-öğretimi ve fiziki mekanların denetimi ile ilgili rollerini daha verimli ve etkili yapmalarını sağlayacak, eğitim yönetimi ve denetimi ile ilgili uygulamalı eğitime tabi tutulmaları sağlanabilir.
- Okul müdürleri, denetim ve yönetim alanında lisansüstü eğitimi yapmaları için teşvik edilebilir. Okul müdürü görevlendirileceklerde Eğitim Yönetimi ve denetimi alanında yüksek lisans eğitimi alma koşulu aranabilir.

4.10.2 Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Araştırma, resmi kurumların yanı sıra özel eğitim kurumları gibi farklı eğitim kurumlarıyla karşılařtırılmalđ analiz yöntemleriyle yapılabilir.
- Okul müdürlerinin denetim görevleri ile öğretmenlerin öğütsel çıktıları arasındaki ilişkiyi konu edinen farklı araştırmalar yapılabilir.
- Araştırma, öğretmen görüşlerine göre yapılmış olup, yapılacak yeni araştırmalar maarif müfettişleri, öğrenci ve veli görüşlerine göre de genişletilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. (2010). *Eğitimde Etkili Yönetici Davranışları*. İzmir: Kanyılmaz Matbaası.
- Ada, Ş. , Akan, D. , Ayık, A. , Yıldırım, İ. ve Yalçın, S. , (2013). *Öğretmenlerin Motivasyon Etkenleri*. Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17 (3): 151-166
- Aküzüm, C. (2012) *Türkiye’de ilköğretim okullarında eğitim denetimi*, (Yayınlanmamış doktora tezi). Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- Akyel, R. (2010). Bağımsız Kamu Dış Denetimi (Yüksek Denetim) ile İç Denetim Arasında Koordinasyon, *Bütçe Dünyası Dergisi*, 34 (2), 131-134
- Altay, S. (2006). *Eğitim yönetimi ve yönetici, müfettiş, öğretmen üçlüsü*. Ankara: Yöntem Yayınları.
- Altın, B. (2014). *Denetime Eleştirel Yaklaşım: Öğretmen Denetimi Nasıl Olmalı?* . (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi) Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Arabacı, İ. B. , Şanlı, Ö. , &Altun, M. (2015). Okul yöneticilerinin yetiştirilme ve atama yöntemlerine ilişkin sendika temsilcilerinin, maarif müfettişlerinin ve okul yöneticilerinin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(31), 166-186.
- Aydın, M. (1993) *Çağdaş Eğitim Denetimi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Aydın, İ. (2008). *Öğretimde Denetim: Durum Saptama, Değerlendirme ve Geliştirme* (2.Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Aydın, İ. (2012). *Öğretimde Denetim*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aydın, M. (2013). *Çağdaş eğitim denetimi*. Ankara: Hatipoğlu Yayınevi.
- Balcı, A. (1995). *Sosyal Bilimlerde Araştırma, Yöntem, Teknik Ve İlkeler*. Ankara: TDFO Bilgisayar-Yayıncılık San. Tic. Ltd. Şti.
- Başar, H. (1995). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pegem Özel Eğitim Hizmetleri Ltd.ştd
- Başar, H. (2010). *Eğitim Denetçisi*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Başaran, İ. E.(2008). *Eğitim Yönetimi*. Ankara: Yargıcı Matbaası.
- Batmaz, Cengiz ve Özmen. (2006). İlköğretim okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililikleri hizmet yılı ve görev türü değişkenine göre öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2 (2006), 102-120.
- Bayraktutan, İ. (2011). *İlköğretim Okul Müdürlerinin Denetim Roller* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas.

- Bige, Fırıncıoğulları, E. (2014). *İlkokul müdürlerinin ders denetimleri ile ilgili öğretmen görüşleri*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Aydın
- Bursalıoğlu, Z. (2013). *Okul Yönetiminde Yeni Yapı Ve Davranış*. Ankara: Pegem Yayınları
- Büyüköztürk, Ş. *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Pegem Yayıncılık, Ankara:2014
- Büyüköztürk Ş. , Çakmak, E. K. , Akgün, Ö. E. , Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cengiz, C. (1992). *Milli Eğitim Bakanlığı Bakanlık Müfettişlerinin Yetiştirilmesi Ve Teftişin Gelişmesi*. İstanbul: MEB Yayınları.
- Cottrell, D. , S. , Jolly B. ve Grant J. (2002). What Is Effective Supervision And How Does It Happen? *Medical Education*, 36 (11), 1042-1049.
- Demirtaş, H. (2013). *Okul örgütü ve yönetimi*. Ankara: Anı Yayınları.
- Dündar, A. A. (2005). *İlköğretim Okullarında Yapılan Teftişin Okul Başarısı ve Gelişimi Üzerine Etkisi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Dünya Teknik ve Mesleki Eğitim Kongresi 5-6. Kasım 2014 (WoCTVET), Malezya,
- Fraenkel, J.R. & Wallen, N.E. (2006). *How to design and evaluate research in education* New York, Mc-Graw-Hill İnter National Edition
- Fosnick, B. (2006). *An investigation into the mentoring and supervision of pre service teachers*. Pacific Lutheran University: Lutheran.
- Gelmez, Ş. (2011) *İlköğretim Okullarında Okul Müdürlerinin Yaptığı Denetimin Öğretmenlerin Mesleki Gelişim ve Yeterliliklerine Etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Glickman, C. D., Gordon, S. P. & Ross-Gordon, J. M. (2005). *The basic guide to supervision and teaching leadership*. Boston: Allyn-Bacon.
- Gözübüyük, A. Ş.(2006) *Yönetim Hukuku*, Ankara: Turhan Kitapevi.
- Harris, B. M., Bessent, W., & McIntyre, K. E. (1969). In *Service Education: A guide to better practice*. Prentice-Hall.
- Helvacı, M. A.(2011). *Okul yöneticilerinin yetiştirilmesi ve atanması*. K. Keskinlik (Ed.), *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi.

- İlgaz, A. (2011). *Öğretmen Performansına Denetimin ve Yöneticilerin Etkileri* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul.
- Karabay, H. (2014). *Okul Yöneticilerinin Ders Denetimleri Yönüyle Branş Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimlerine Katkıları* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi. Kavramlar, İlkeler, Yöntemler*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Karslı, M.D. (2006). *Etkili Okul Yöneticiliği*. İstanbul: Morpa Yayın Evi
- Kayapınar, B. (2013). *İlk ve Ortaöğretim Okul Yöneticilerinin Denetim Sürecindeki Rehberliğe Beklentilerinin Gerçekleşme Düzeyi*, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul
- Kayıkçı, K. , Özdemir, İ. & Özyıldırım, G. (2015). İlk defa ve yeniden okul müdürü görevlendirilmesi: Sözlü sınav üzerine bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 21(4), 471-498.
- Koç, B. (2009). *İlköğretim Okul Yöneticilerinin Okul Denetiminde Gösterdikleri Liderlik Davranışları*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- MEB Eğitim Kurumlarına Yönetici Görevlendirme Yönetmeliği. Resmi Gazete 30455, 21 Haziran 2018.
- MEB Öğretmen Strateji Belgesi 2017-2023. Tebliğler Dergisi, 30091, 09 Haziran 2017.
- MEB Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Resmi Gazete, 29913, 09 Aralık 2016.
- MEB Öğretmen Atama Ve Yer Değiştirme Yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, 29329, 17 Nisan 2015.
- MEB Okulöncesi ve İlköğretim Kurumları. Tebliğler Dergisi, 29072, 26 Temmuz 2014.
- MEB Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, 28758, 07 Eylül 2013.
- MEB Rehberlik ve Denetim Başkanlığı *Öğretmen Denetim Rehberi*, Ankara, 2011.
- MEB Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Okulları Müdürlüğü Görev Tanımı. Tebliğler Dergisi. 2508, Ocak 2000.

- MEB Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile Devlet Memurları Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *Resmi Gazete*, 27610, 13 Haziran 2010.
- MEB Teşkilat Ve Görevleri Hakkında KHK İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 6764 Sayılı Kanun. *Resmi Gazete*, 29913, 09 Aralık 2016,
- Millî Eğitim Temel Kanunu 1738 sayılı kanun *Resmi Gazete*, 14574, 24/6/1973
- Millî Eğitim Temel Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun. *Resmi Gazete*, 28941, 14 Mart 2014.
- Oğuzkan, A.F. (1974). *Eğitim Terimleri Sözlüğü*. İzmir: Ümit Yayınevi.
- Oliva, P. F. & Pawlas, G. E. (2001). *Supervision for today's schools* (5th ed.). NY: Longman.
- Öncel, Y. (2006). *İlköğretim okulu müdürlerinin denetimdeki rol ve yeterlilikleri*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Harran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Şanlıurfa.
- Öz, M. (2003). Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Sisteminde Teftiş. *Osman Gazi Üniversitesi Yayınları*. Yayın No: 88. Eskişehir
- Özmen, F. , (2000). Klinik denetim öngörülleri çerçevesinde denetçi görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (1), 119-157.
- Özmen, F. ve Batmaz, C. , (2004). İlköğretim okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililikleri- Cinsiyet ve yaş değişkenine göre öğretmen görüşleri. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, (6-9 Temmuz 2004) İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Malatya.
- Özmen, F. ve Batmaz, C. (2006). İlköğretim okul müdürlerinin öğretmen denetimindeki etkililikleri hizmet yılı ve görev türü değişkenine göre öğretmen görüşleri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*. 2(2006), 102-120.
- Özmen, F. ve Yasan, T. (2007). Türk eğitim sisteminde denetim ve Avrupa birliği ülkeleri ile karşılaştırılması. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 204-210.
- Özyıldırım, G. (2014). “Denetim Anlayışı ve Uygulamalarındaki Değişimler Hakkında Okul Müdürlerinin Görüşleri” *İlköğretim Online*, 2018; 17(4): s. 2170-2187. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
- Pajak, E. (1993). *Approaches to clinical supervision: Alternatives for improving teaching*. California: Corwin Press.

- Sergiovanni, T. J. & Starratt, R. J. (1993). *Supervision: a redefinition*. USA: McGrawHill, Inc. Sullivan.
- Su, K. (1974) *Türk Eğitim Sisteminde Teftişin Yeri ve Önemi*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Şahin, S., Elçiçek, Z, ve Tösten, R. (2013). *Türk eğitim sisteminde teftişin tarihsel gelişimi ve bu gelişim süreci içerisindeki sorunlar*. The Journal of Academic Social Science Studies, 6(5), 1105-1126.
- Şişman, M. (2014). *Türk Eğitim Sistemi Ve Okul Yönetimi*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı, *İçdenetim*. [Esb.gov.tr/icdenetim nedir-i-421](http://Esb.gov.tr/icdenetim_nedir-i-421); 04/09/2018 tarih, saat 23:28
- Taymaz, H. (2005). *Teftiş: Kavramlar-İlkeler-Yöntemler*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Taymaz. H. (2010). *Eğitim Sisteminde Teftiş “Kavramlar, İlkeler, Yöntemler”*, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Temiz. S. (2018) *Okul Müdürlerinin Denetim Rollerine İlişkin Öğretmen Algılarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimler Enstitüsü, Gaziantep
- Ünal, A., Ünal, E. (2010). *Öğretmen ve öğrencilerin rehber öğretmeni algılamalarına ilişkin bir durum çalışması*. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi [Bağlantıda]. 7:2. Erişim: <http://www.insanbilimleri.com>
- Waite, D. (1995). *Rethinking instructional supervision: Notes on its language and culture*. London: Falmer Press.
- Wiles, J. & Bondi, J. (1996). *Supervision: A guide to observation*. Englewood Cliffs, NJ: Merrill, Prentice Hall.
- Williams, R. (2007). *A case study in clinical supervision: Moving from an evaluation to a supervision mode*: The Pennsylvania State University. Pennsylvania.
- Yavuz, Y. (1995). *Öğretmenlerin denetim etkinliklerini klinik denetim ilkeleri açısından değerlendirmeleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.
- Yeşil, D. & Kış, A. (2015). *Okul müdürlerinin ders denetimine ilişkin öğretmen görüşlerinin incelenmesi*. İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi,

- Yücel, H. (2009). *Okulöncesi öğretmenlerin denetimi*. (Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sivas.
- Zepeda, S. J. (2006a). High stakes supervision: We must do more. *International Journal of Leadership in Education*. 9(1), 61–73.

EKLER**Ek 1 Ölçek Kullanım İzni**

Sayın Yrd. Doç. Dr. Yüksel GÜNDÜZ

Handan (GÖRGÜN) KARAKIŞ ben

Siirt ilinde maarif müfettişi olarak görev yapmaktayım, aynı zamanda Siirt Üniversitesinde Eğitim Yönetimi Teftişi ve Planlaması dalında yüksek lisans yapmaktayım.

Bana, "Okul Müdürlerinin Denetim Görevini Yerine Getirme Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi" konulu makalenizin Türkçe kısmını ve Ölçek sorularını çalışacağım tez konumda kullanmak üzere gönderebilir misiniz? Ayrıca, çalışmamda kullanabilmem için izin verir misiniz?

ilginize şimdiden teşekkürler

Tlf 0505 273 15 86

Yüksel Gündüz <gunduz0735@hotmail.com>

6 Aralık 2017 14:33

Alıcı: karakış karakış<mehmetkarakis21@gmail.com>

Handan Hocam Merhaba,

Hocam ölçeği ve geliştirme aşamalarını özet (işinize yarayacak kısmını) olarak ekte sundum. Branşay gelsin. Umarım işinize yarar. Selamlar...

Yüksel Gündüz

Ek 2 Ölçek Formları

Değerli Meslektaşlarım;

Bu ölçek, Okul Müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeylerini belirlemek amacıyla hazırlanmıştır. Çalışmanın amacına uygun olarak yapılabilmesi için görüşlerinize ihtiyaç bulunmaktadır. Araştırmanın geçerliliği ve güvenilirliği açısından lütfen bütün soruları okuyarak cevaplayınız. Size göre en uygun seçeneği çarpı (X) işareti koyarak belirtiniz. Gösterdiğiniz ilgi ve emeğiniz için şimdiden teşekkür ederim.

Handan GÖRGÜN KARAKIŞ

Siirt Üniversitesi Eğitim Yönetimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Öğrencisi

Kişisel Bilgiler Formu

Bu bölümde, ölçeğe katılanlarla ilgili kişisel bilgilerin elde edilmesi amaçlanmaktadır. Aşağıda verilen soruları dikkatlice inceleyerek durumunuza uygun olan seçeneği (X) şeklinde işaretleyiniz.

1. Cinsiyetiniz: (...) Kadın (...) Erkek

2. Öğrenim Durumunuz: (...) Önlisans (...) Lisans (...) Yüksek Lisans (...) Doktora

3.Görev Yaptığınız Öğretim Kademesi: (...)İlkokul(...)Ortaokul (...)Lise

4. Toplam hizmet süreniz: (...) 1-5 yıl (...) 6-10 yıl (...) 11-15 yıl (...) 16 ve üstü

5.Branşınız : (.....)

6.Okul Müdürünüzün Atanma Şekli:

(...) Asaleten atanma

(...) Vekaleten atanma

7. Okulunuzun bulunduğu yerleşim birimi: (...) Köy (...) Belde (...) İlçe (...) İl

OKUL MÜDÜRLERİNİN DENETİM GÖREVLERİNİ YERİNE GETİRME DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİNE İLİŞKİN ÖLÇEK	Hiç	Az	Orta	Çok	Pek Çok
	1	2	3	4	5
ÖĞRETMENİ DENETLEME (Okul Müdürüm)					
Ritmik olarak derslerimi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Derslerime zamanında girip çıktığımı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Görev aldığım kurul ve komisyonlardaki sorumluluklarımı yerine getirmemi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Nöbet görevini gereği gibi yürütmemi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Görev arkadaşlarıma ve üstlerime karşı tutum ve davranışımı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Bayrak törenleri ile diğer anma-kutlama törenlerine katılmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Ders dışı yaptığım eğitim etkinliklerini denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Engelli ve gözetime muhtaç öğrencilere yönelik tutumumu denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Resmî ve özel sivil kurum ve kuruluşlarla eğitim amaçlı iş birliğini yapmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Veli, öğrenci, öğretmen, rehberlik servisi ve yönetici ile iş birliğimi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
EĞİTİM ÖĞRETİMİ DENETLEME (Okul Müdürüm)					
Anlatımı sade bir dil ile yapmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Beden dilini etkili bir biçimde kullanmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Derste araç gereç kullanmamı; yöntem ve teknikleri konunun amacına uygun olarak seçmemi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Öğrencilerin görüşlerine açık olmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Güncel olaylarla konu arasında bağ kurarak öğrencileri derse güdülememi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Öğrencilere isimleri ile hitap edip etmediğimi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Yeni gelişmeleri eğitim-öğretime yansıtmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Ders süresini verimli kullanmamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Eğitim-öğretim sürecinde, öğrencilerin bireysel farklılıklarını dikkate almamı denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Değerlendirme soruları ile konunun anlaşılıp anlaşılmadığını test etmemi; anlaşılmayan bölümlerin tekrarına yer vermemi denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
FİZİKİ MEKÂNLARI DENETLEME (Okul Müdürüm)					
Kullanılan mekânların ısınma ve aydınlanma durumlarını denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Dersliğin düzenlenmesi, bakımı ve temizliğini denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Derslikte gerekli olan etkinlik ve ilgi köşelerinin oluşturulmasını denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Derslikte seviyeye uygun ders/oyun, araç, gereç ve materyalleri bulundurma durumumu denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)
Sınıf kitaplığı/kitap köşesi oluşturma ve gerekli kayıtları tutma durumumu denetler.	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)

Ek 3 Valilik İzin Onay Yazısı

T.C.
SIİRT VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 32790399/100/4557951
Konu: Bilimsel ve Eğitim Amaçlı Çalışma

02/03/2018

VALİLİK MAKAMINA
SIİRT

İlgi Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğünün 22/02/2018 tarih ve 1000 sayılı yazıları

Siirt Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Handan GÖRGÜN KARAKIŞ'ın yürütmekte olduğu "Okul Müdürlerinin Denetim Görevlerini Yerine Getirme Düzeylerinin Belirlenmesi (Bir Karma Yöntem Araştırma) " adlı proje ödevi kapsamında uygulayacağı ölçek çalışmasını, Müdürlüğümüze bağlı İlkokul, Ortaokul ve Ortaöğretim Kurumlarında, okul müdürlüklerince yapılacak bir program kapsamında ve sorumluluğunda, eğitim öğretimi aksatamayacak şekilde uygulaması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

M. Fethi SUAY
İl Millî Eğitim Müdürü

OLUR
02/03/2018

Aziz Onur AYDIN
Vali a
Vali Yardımcısı

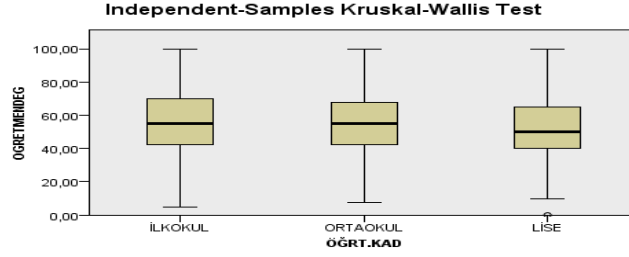
Yeni Mah. Lise Cad. Öğretmenevi Kat:4 SIİRT
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr
e-posta: hizmeteci56@meb.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için: Musa AYDIN Şef
Tel: (0 484) 223 10 28/1511
Faks: (0 484) 223 22 98

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden d11d-1f0c-3a03-a165-d922 kodu ile teyit edilebilir.

Ek 4 Uygulanan Test Sonuçları İzleme Grafikleri

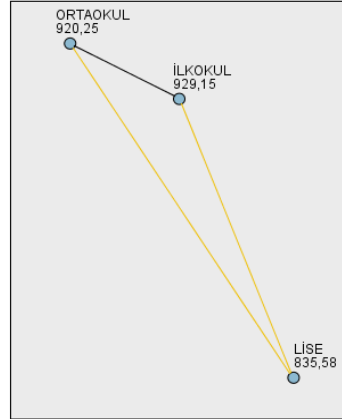
Ek 4.1. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin okul türü değişkenine göre “Öğretmeni Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	12,180
Degrees of Freedom	2
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,002

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of ÖĞRT.KAD

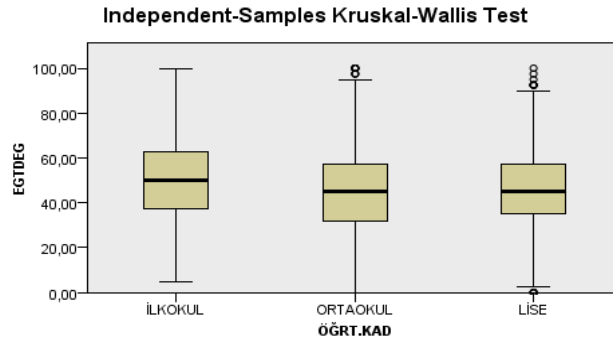

Each node shows the sample average rank of ÖĞRT.KAD.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
LİSE-ORTAOKUL	84,666	28,276	2,994	,003	,008
LİSE-İLKOKUL	93,569	31,453	2,975	,003	,009
ORTAOKUL-İLKOKUL	8,904	31,076	,287	,774	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

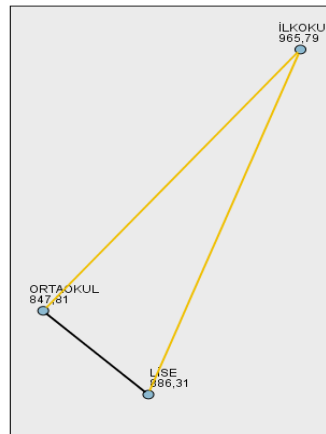
Ek 4.2. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin okul türü değişkenine göre “Eğitim-Öğretimi Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	14,540
Degrees of Freedom	2
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,001

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of ÖĞRT.KAD

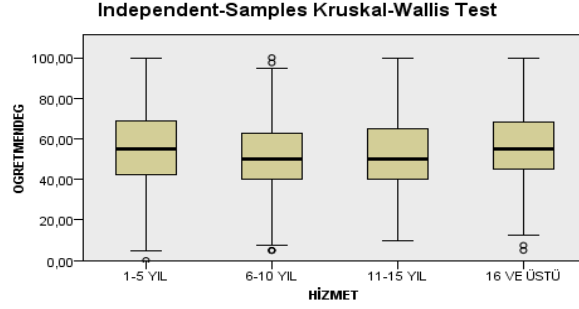

Each node shows the sample average rank of ÖĞRT.KAD.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
ORTAOKUL-LİSE	-38,494	28,273	-1,362	,173	,520
ORTAOKUL-İLKOKUL	117,983	31,073	3,797	,000	,000
LİSE-İLKOKUL	79,489	31,450	2,527	,011	,034

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

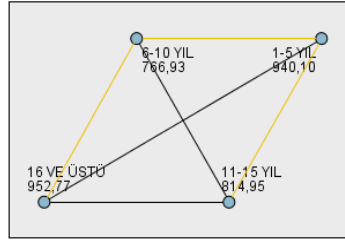
Ek 4.3. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Öğretmeni Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	38,058
Degrees of Freedom	3
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,000

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of HİZMET

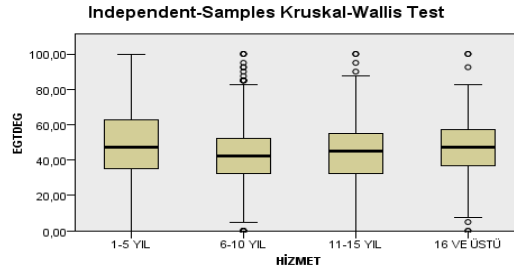

Each node shows the sample average rank of HİZMET.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
6-10 YIL-11-15 YIL	-48,021	49,455	-,971	,332	1,000
6-10 YIL-1-5 YIL	173,166	30,044	5,764	,000	,000
6-10 YIL-16 VE ÜSTÜ	-185,845	57,132	-3,253	,001	,007
11-15 YIL-1-5 YIL	125,146	44,817	2,792	,005	,031
11-15 YIL-16 VE ÜSTÜ	-137,825	66,106	-2,085	,037	,222
1-5 YIL-16 VE ÜSTÜ	-12,679	53,169	-,238	,812	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

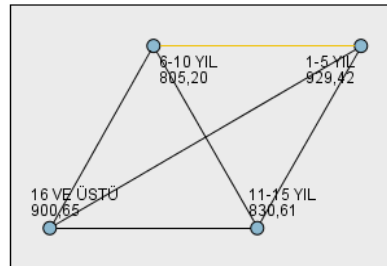
Ek 4.4. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Eğitim Öğretimi Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	19,418
Degrees of Freedom	3
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,000

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of HİZMET

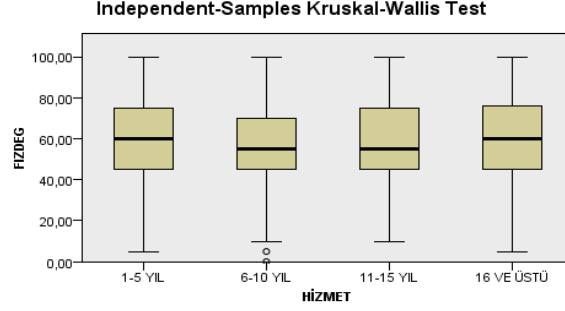

Each node shows the sample average rank of HİZMET.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj. Sig.
6-10 YIL-11-15 YIL	-25,404	49,450	-,514	,607	1,000
6-10 YIL-16 VE ÜSTÜ	-95,448	57,127	-1,671	,095	,569
6-10 YIL-1-5 YIL	124,219	30,041	4,135	,000	,000
11-15 YIL-16 VE ÜSTÜ	-70,045	66,101	-1,060	,289	1,000
11-15 YIL-1-5 YIL	98,815	44,814	2,205	,027	,165
16 VE ÜSTÜ-1-5 YIL	28,771	53,164	,541	,588	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

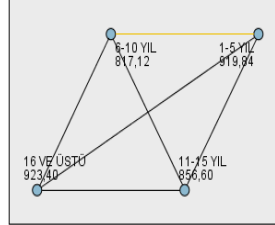
Ek 4.5. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Fiziki Mekanları Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA, Welch’s ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	12,835
Degrees of Freedom	3
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,005

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of HİZMET

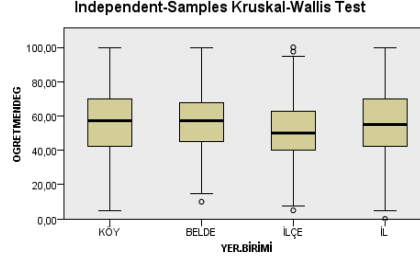

Each node shows the sample average rank of HİZMET.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
6-10 YIL-11-15 YIL	-39,482	49,360	-,800	,424	1,000
6-10 YIL-15 YIL	102,717	29,986	3,426	,001	,004
6-10 YIL-16 VE ÜSTÜ	-106,278	57,022	-1,864	,062	,374
11-15 YIL-15 YIL	63,236	44,731	1,414	,157	,945
11-15 YIL-16 VE ÜSTÜ	-66,796	65,980	-1,012	,311	1,000
15 YIL-16 VE ÜSTÜ	-3,561	53,067	-,067	,947	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

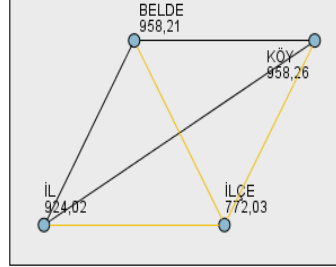
Ek 4.6. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin okulun bulunduğu yerleşim yeri değişkenine göre “Öğretmeni Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	39,399
Degrees of Freedom	3
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,000

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of YER.BİRİMİ

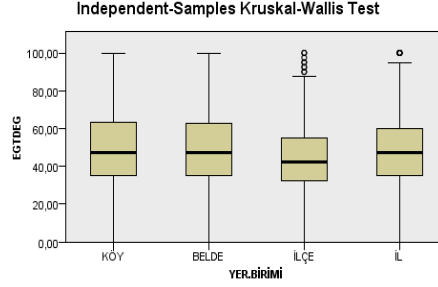

Each node shows the sample average rank of YER.BİRİMİ.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
İLÇE-İL	-151,990	29,910	-5,082	,000	,000
İLÇE-BELDE	186,179	45,952	4,052	,000	,000
İLÇE-KÖY	186,230	34,622	5,379	,000	,000
İL-BELDE	34,188	44,181	,774	,439	1,000
İL-KÖY	34,240	32,235	1,062	,288	1,000
BELDE-KÖY	,051	47,498	,001	,999	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

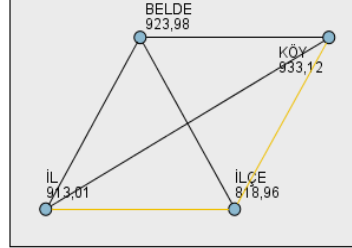
Ek 4.7. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Eğitim Öğretimi Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	14,488
Degrees of Freedom	3
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,002

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of YER.BİRİMİ

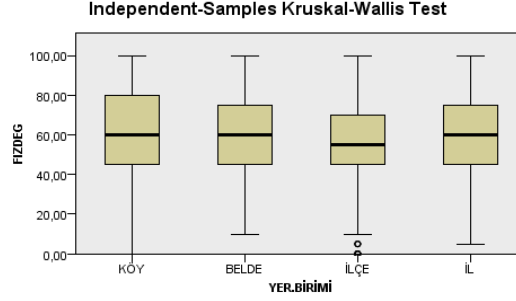

Each node shows the sample average rank of YER.BİRİMİ.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj.Sig.
İLÇE-İL	-94,055	29,907	-3,145	,002	,010
İLÇE-BELDE	105,020	45,948	2,286	,022	,134
İLÇE-KÖY	114,161	34,619	3,298	,001	,006
İL-BELDE	10,965	44,177	,248	,804	1,000
İL-KÖY	20,106	32,232	,624	,533	1,000
BELDE-KÖY	9,141	47,494	,192	,847	1,000

Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

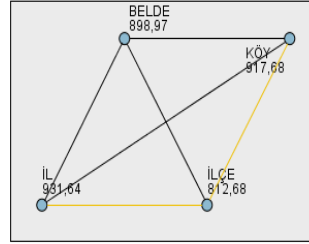
Ek 4.8. Okul müdürlerinin denetim görevlerini yerine getirme düzeyinin öğretmenlerin hizmet süreleri değişkenine göre “Eğitim Öğretimi Denetleme” alt boyutu verilerine uygulanan ANOVA ve Kruskal Wallis H testi sonuçları İzleme Grafiği

Total N	1.783
Test Statistic	17,289
Degrees of Freedom	3
Asymptotic Sig. (2-sided test)	,001

1. The test statistic is adjusted for ties.

Pairwise Comparisons of YER.BİRİMİ

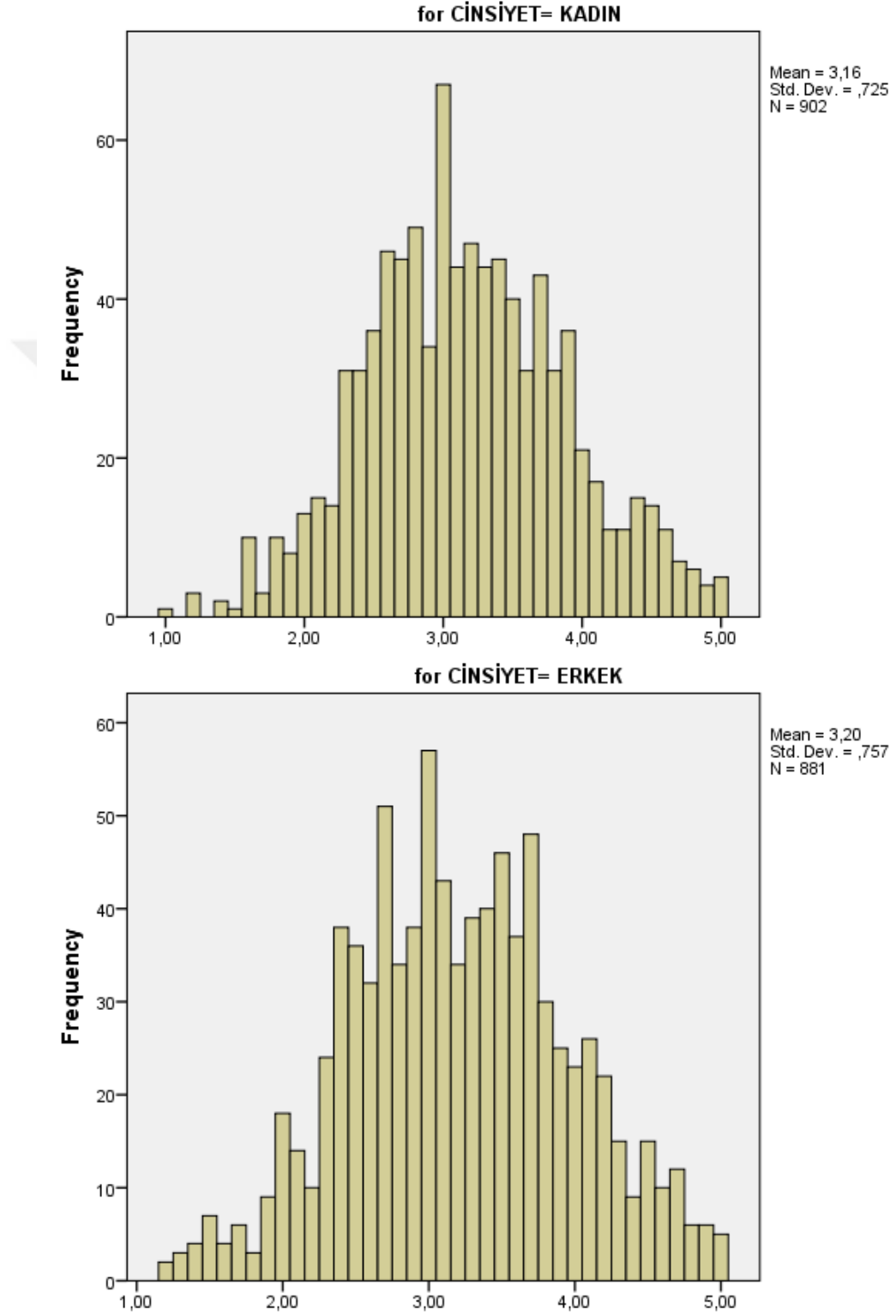
Each node shows the sample average rank of YER.BİRİMİ.

Sample1-Sample2	Test Statistic	Std. Error	Std. Test Statistic	Sig.	Adj. Sig.
İLÇE-BELDE	86,286	45,864	1,881	,060	,360
İLÇE-KÖY	104,994	34,556	3,038	,002	,014
İLÇE-İL	-118,956	29,853	-3,985	,000	,000
BELDE-KÖY	18,708	47,407	,395	,693	1,000
BELDE-İL	-32,670	44,096	-,741	,459	1,000
KÖY-İL	-13,962	32,173	-,434	,664	1,000

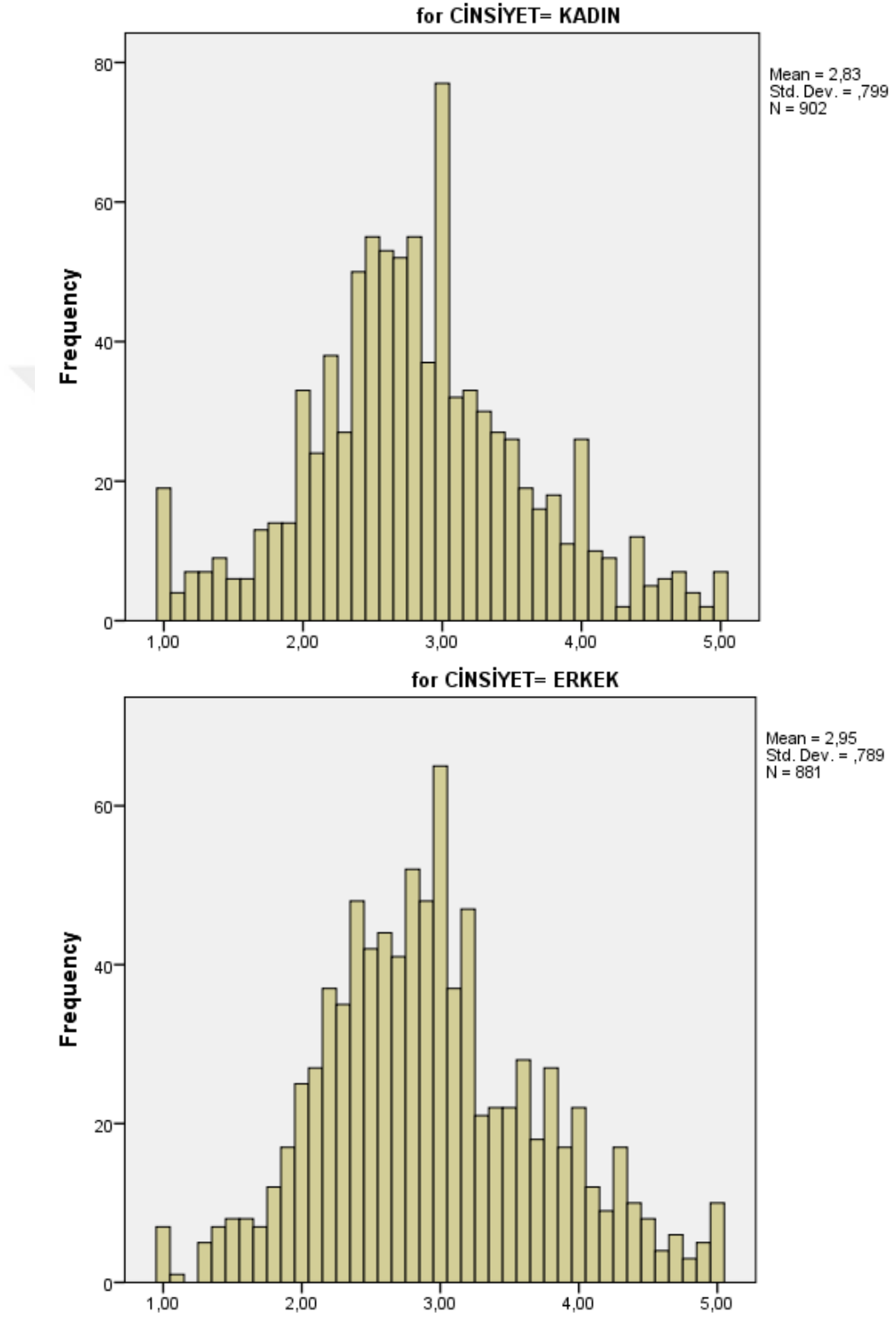
Each row tests the null hypothesis that the Sample 1 and Sample 2 distributions are the same. Asymptotic significances (2-sided tests) are displayed. The significance level is ,05.

Ek 5 Normallik Histogram Test Sonuçları

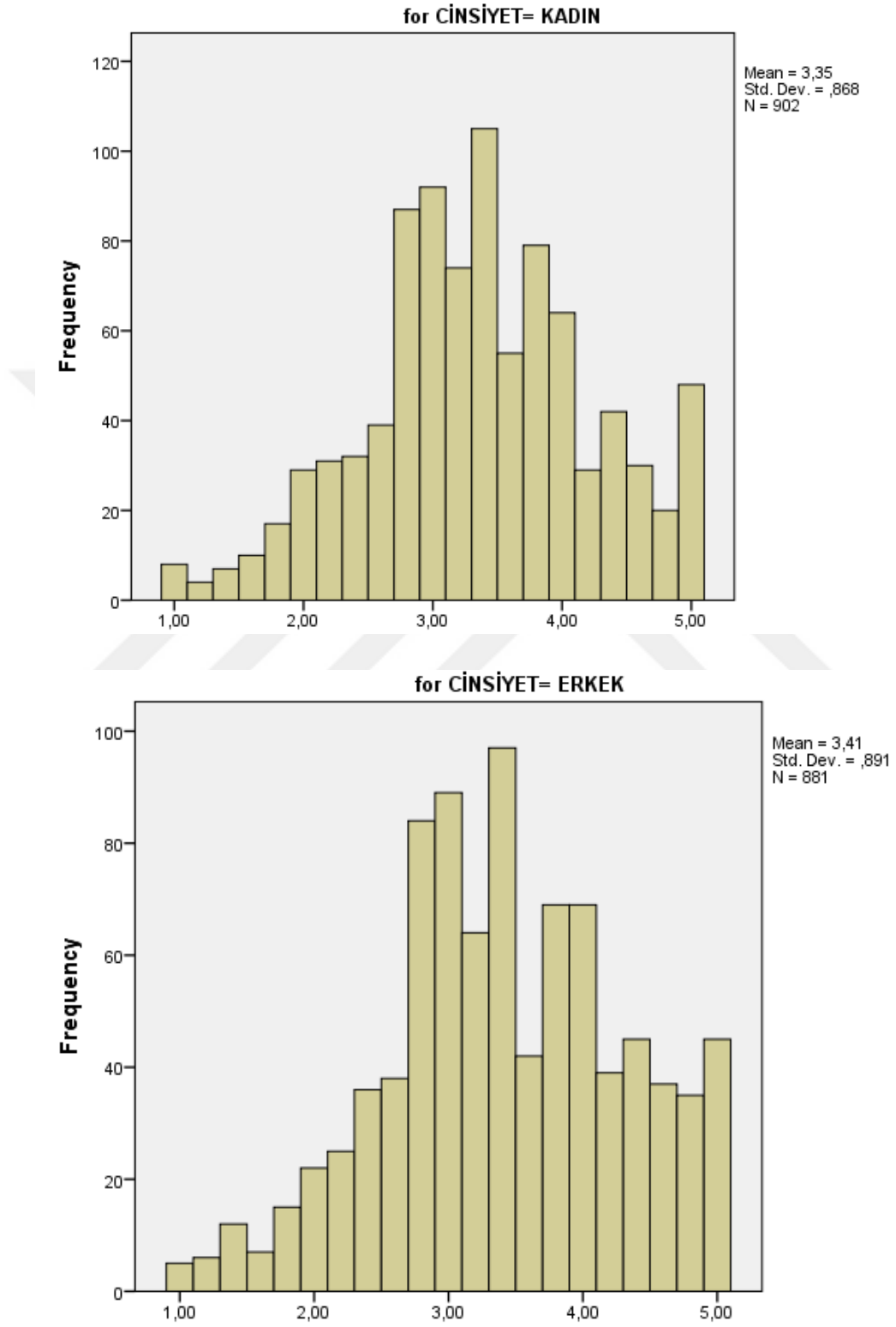
Ek 5.1. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Cinsiyet Değişkeni (Kadın-Erkek) Normallik Analizi

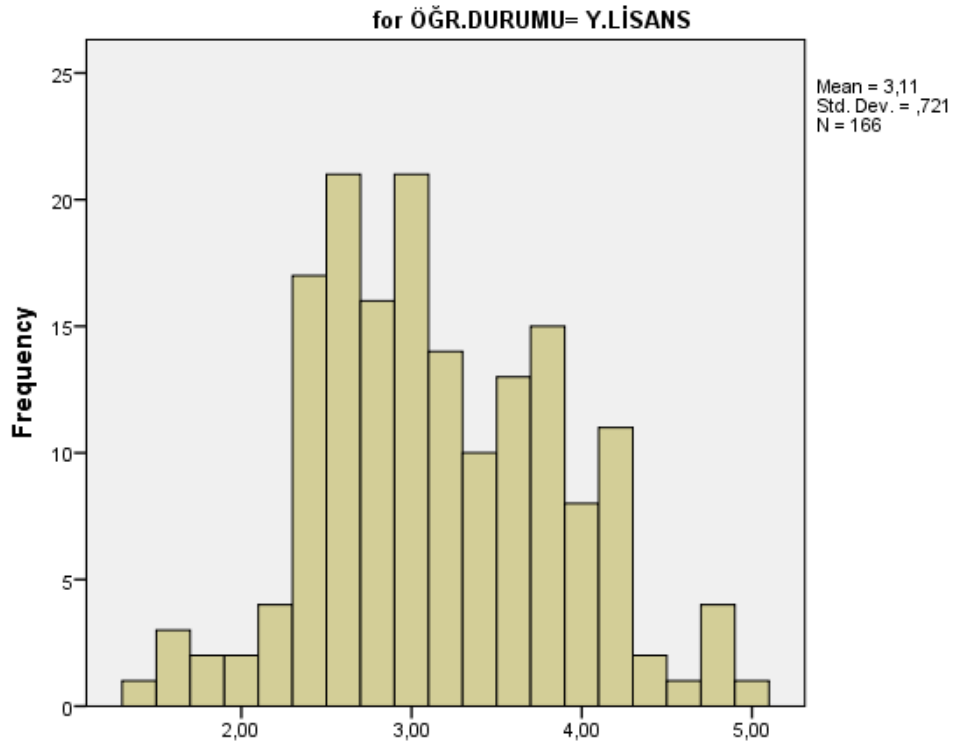
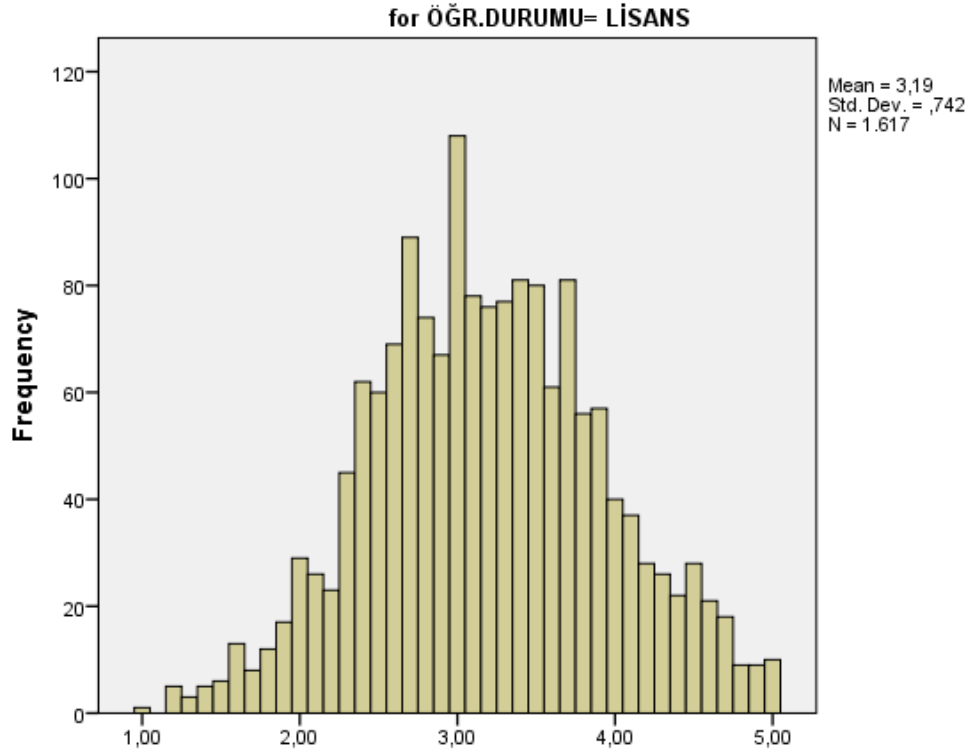
Ek 5.2. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Cinsiyet Değişkeni (Kadın-Erkek) Normallik Analizi

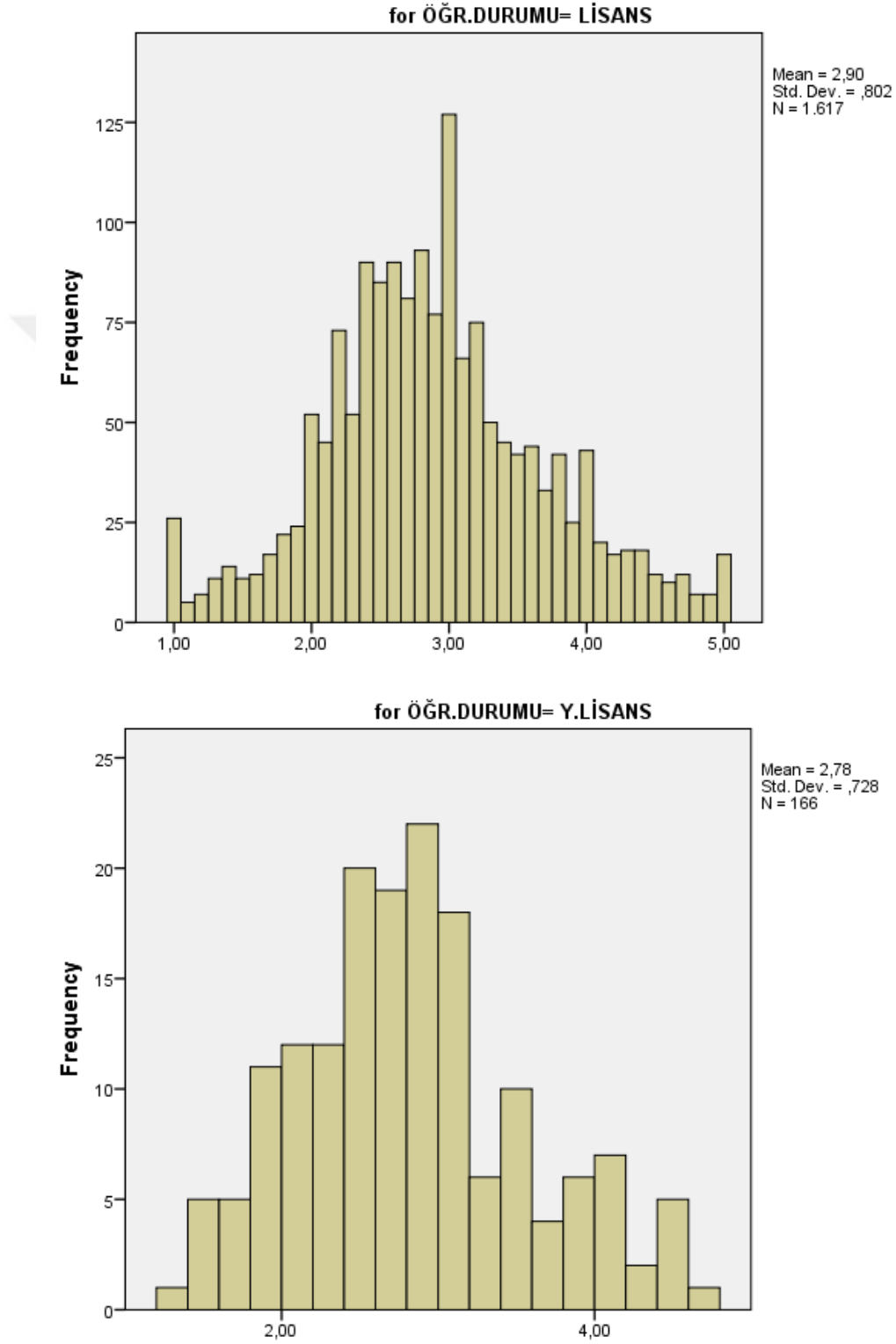
Ek 5.3. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Cinsiyet Değişkeni (Kadın-Erkek) Normallik Analizi

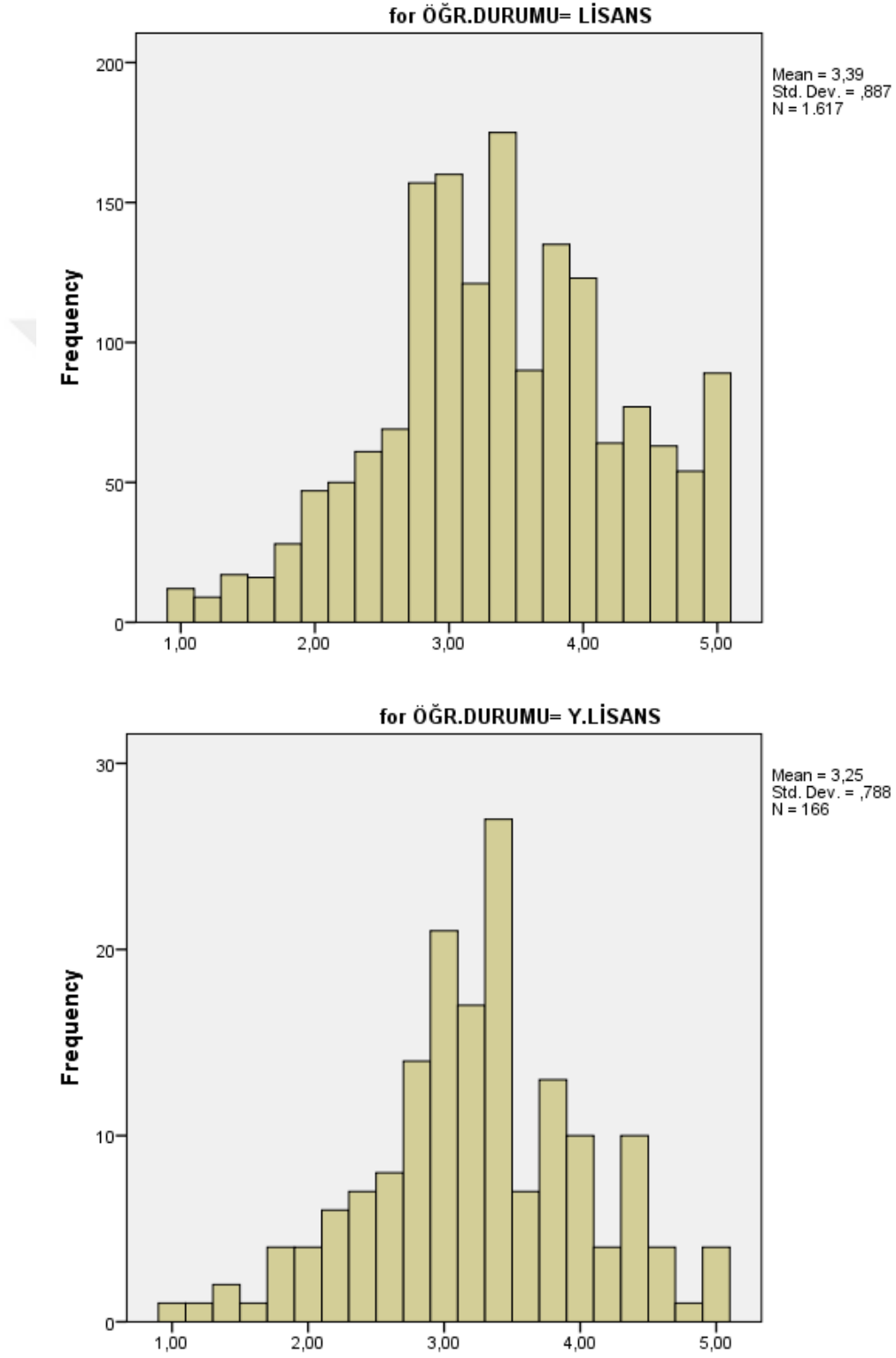
Ek 5.4. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Eğitim Durumu Değişkeni (Lisans-Yüksek Lisan) Normallik Analizi

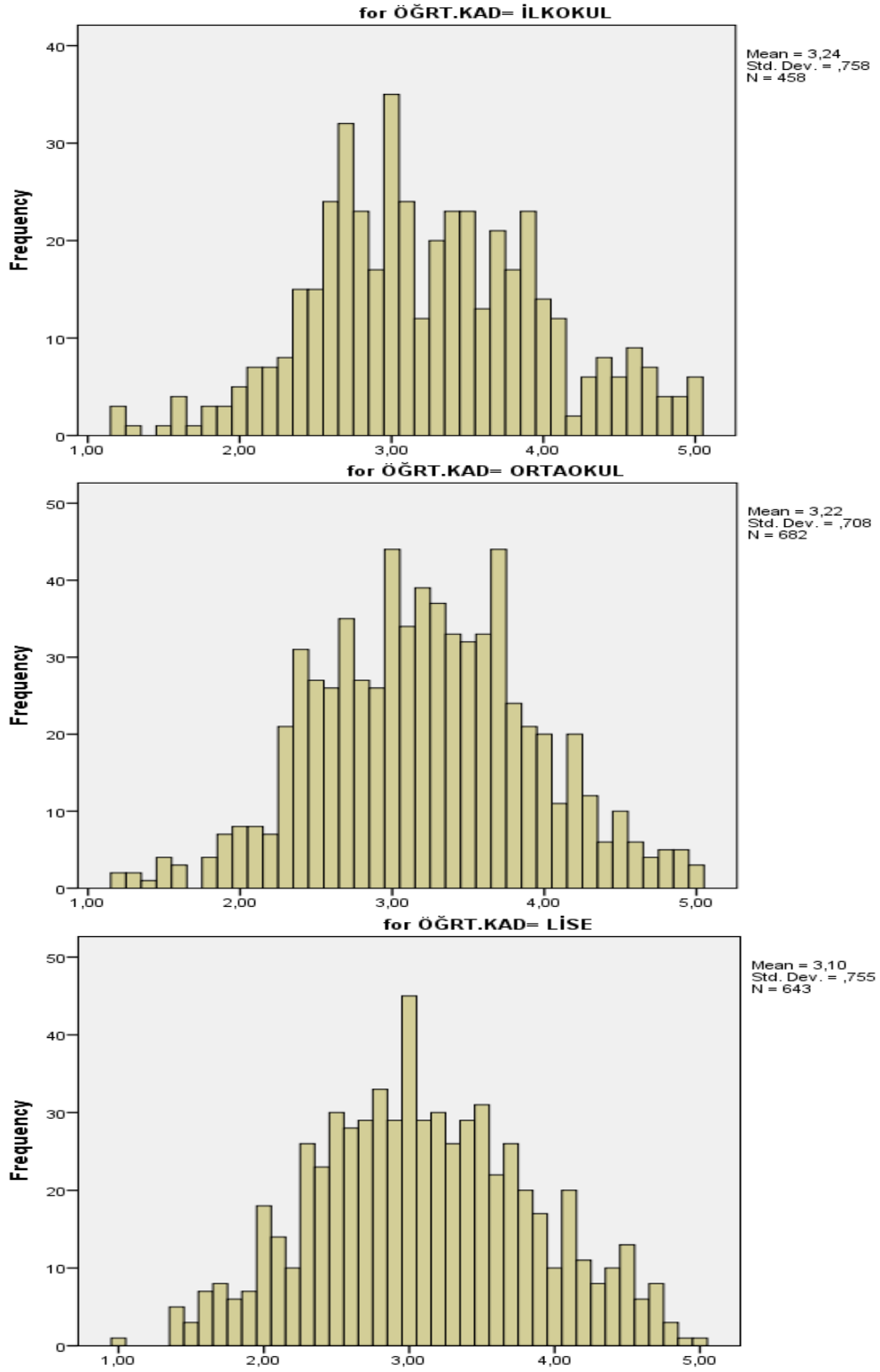
Ek 5.5. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Eğitim Durumu Değişkeni (Lisans-Yüksek Lisan) Normallik Analizi

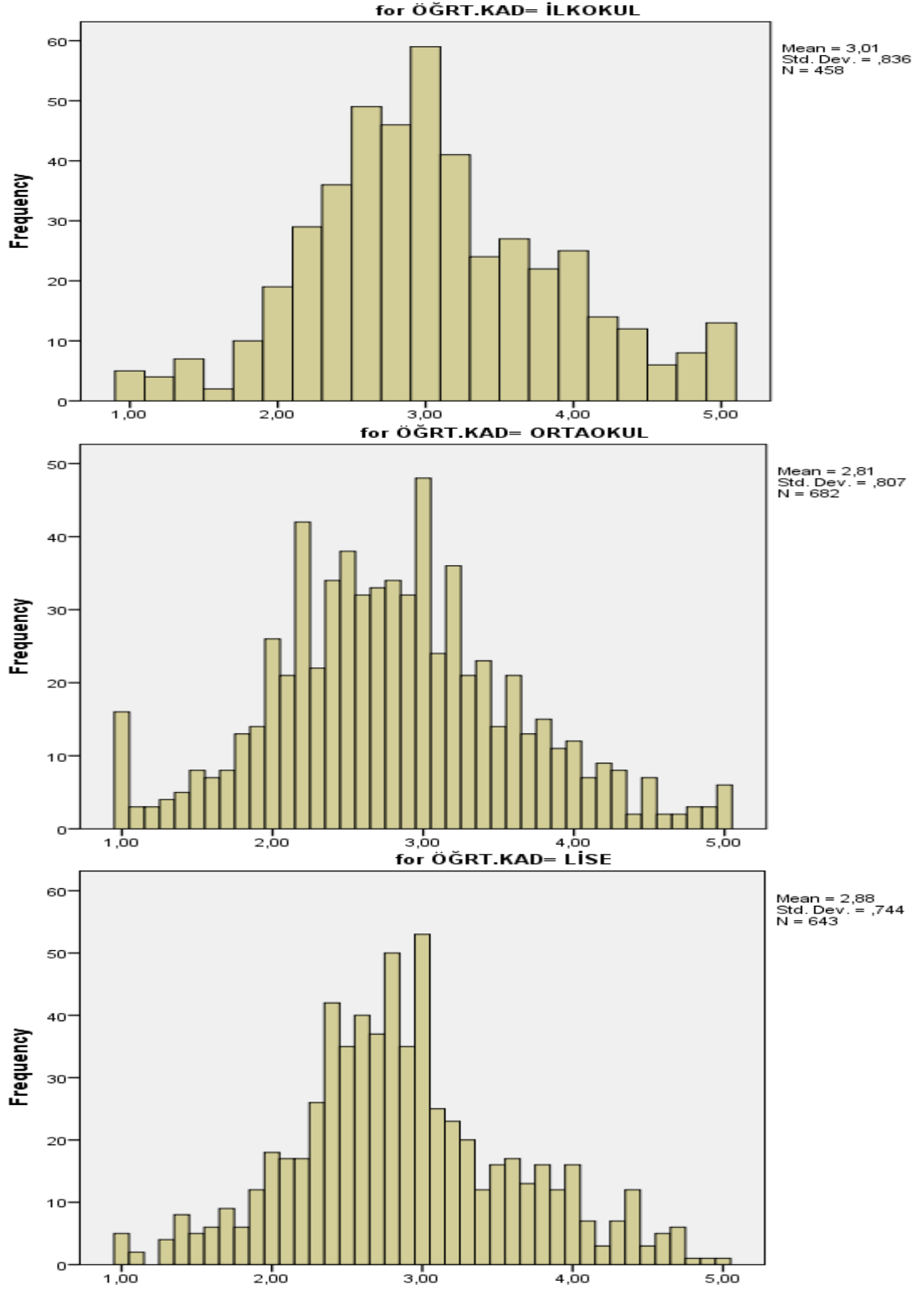
Ek 5.6. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Eğitim Durumu Değişkeni (Lisans-Yüksek Lisan) Normallik Analizi

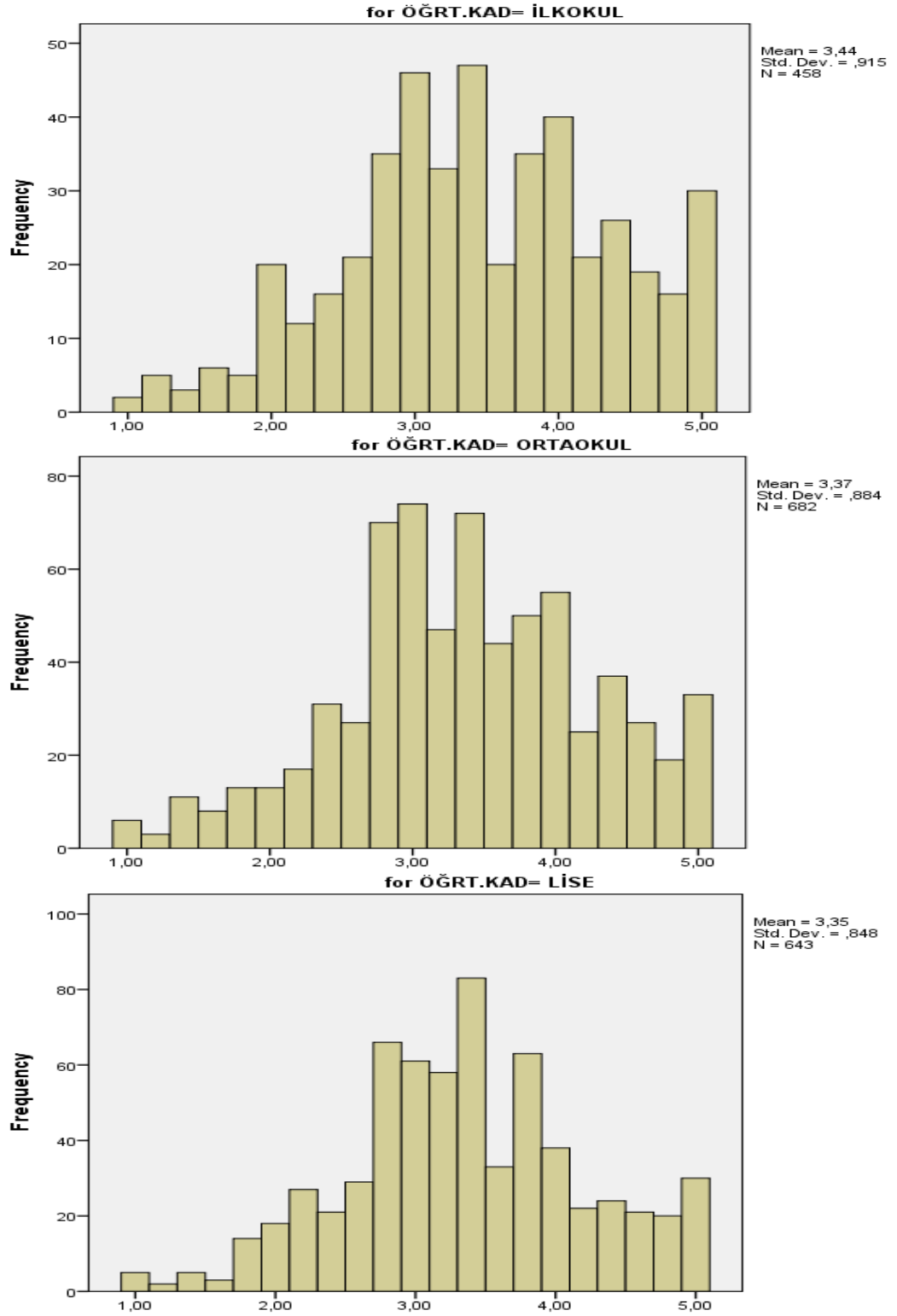
Ek 5.7. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Öğretim Kademesi Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi

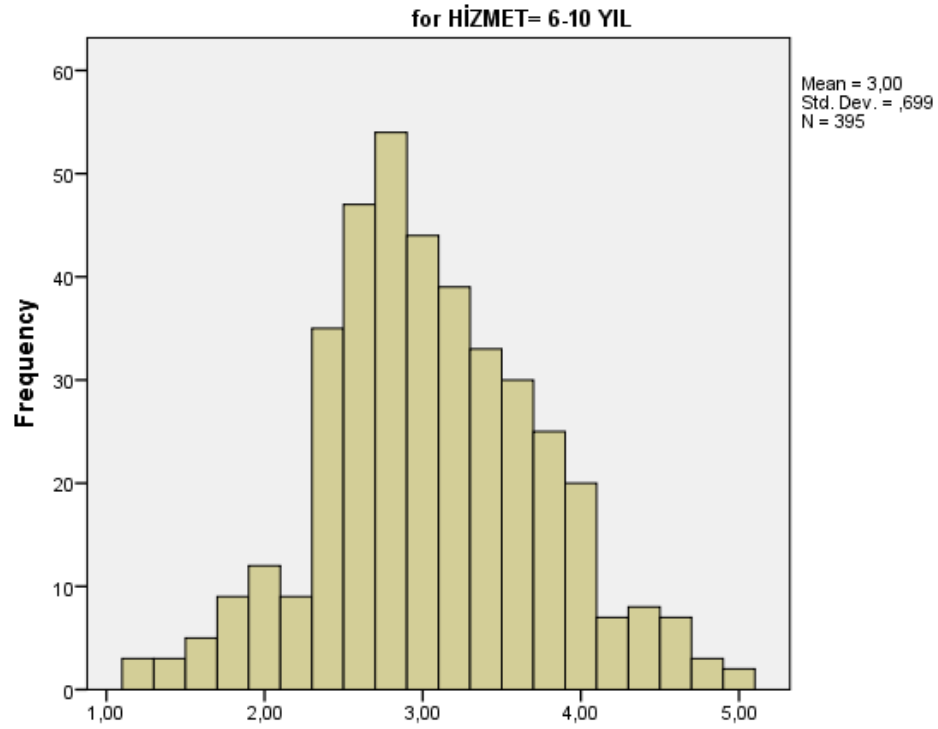
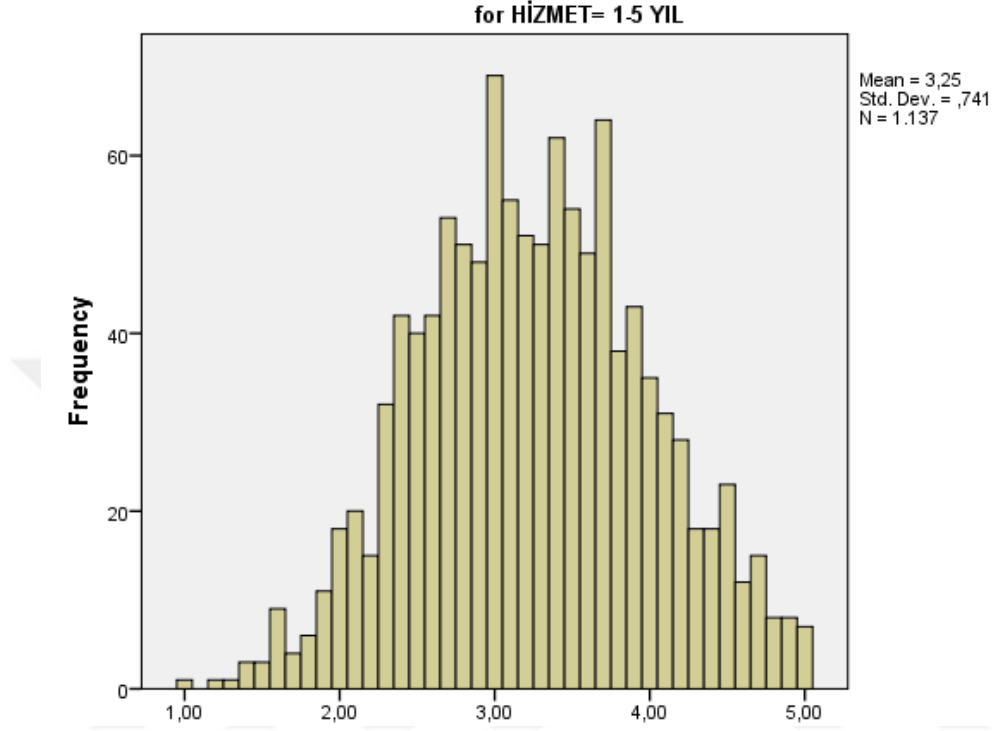
Ek 5.8. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Öğretim Kademesi Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi

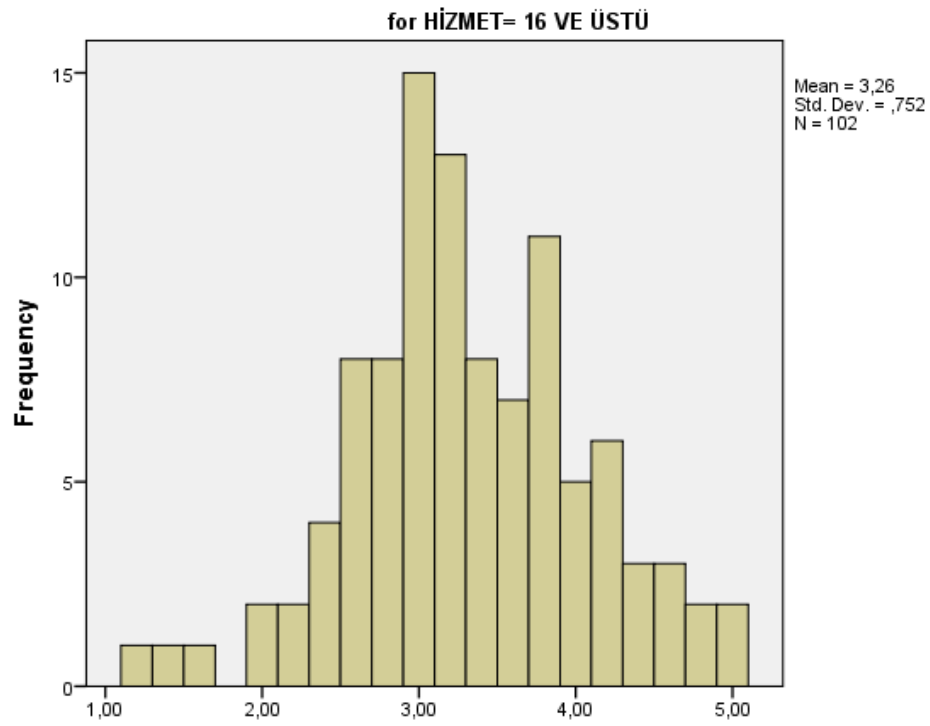
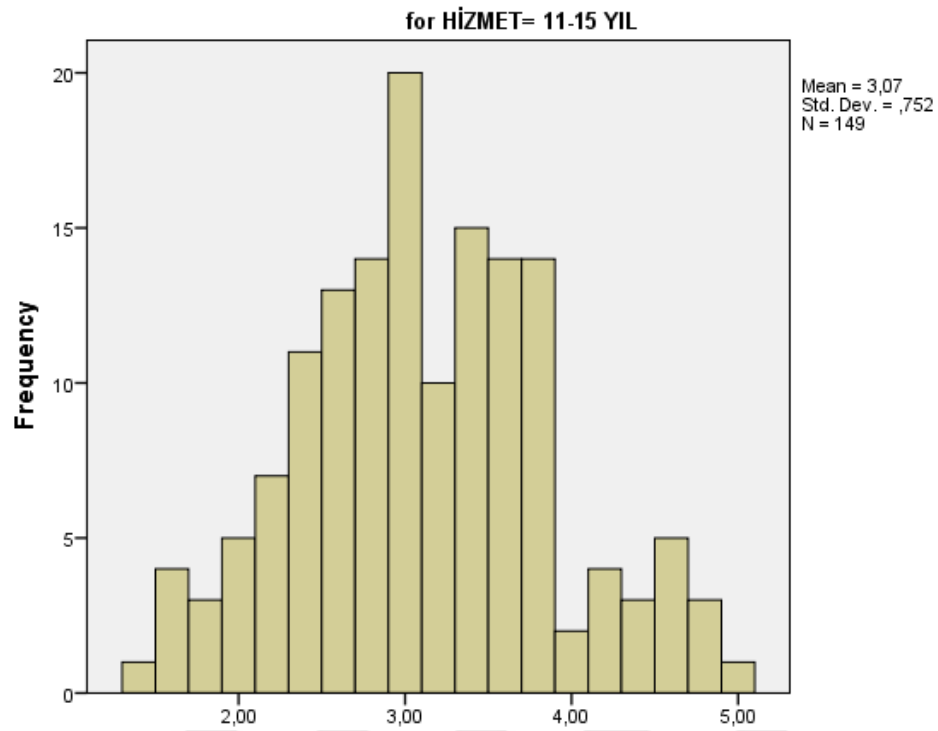

Ek 5.9. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Öğretim Kademesi Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi

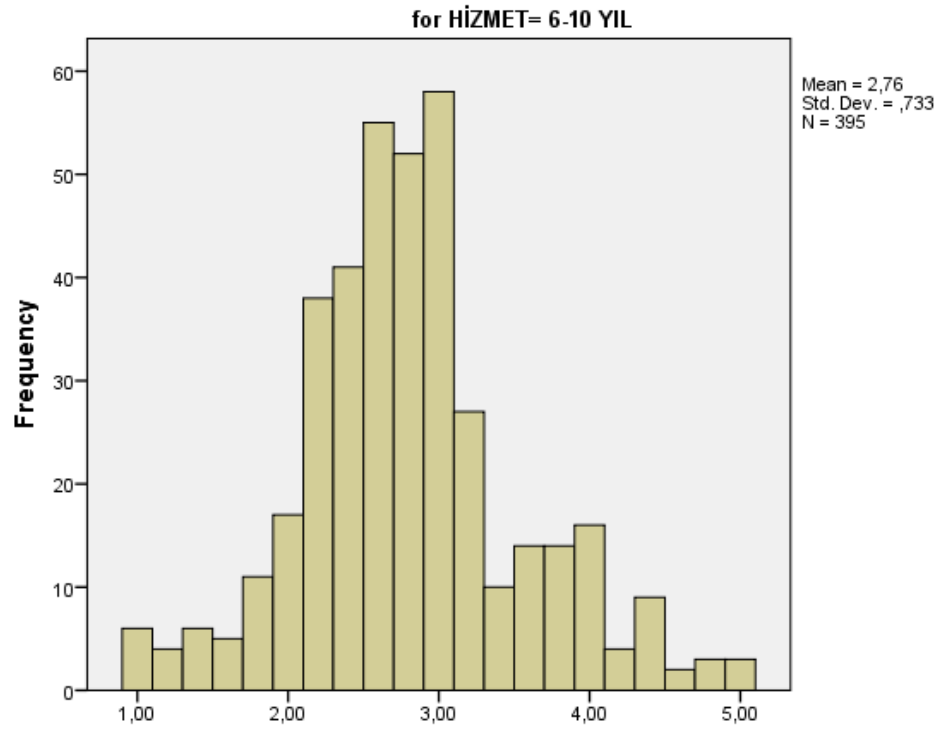
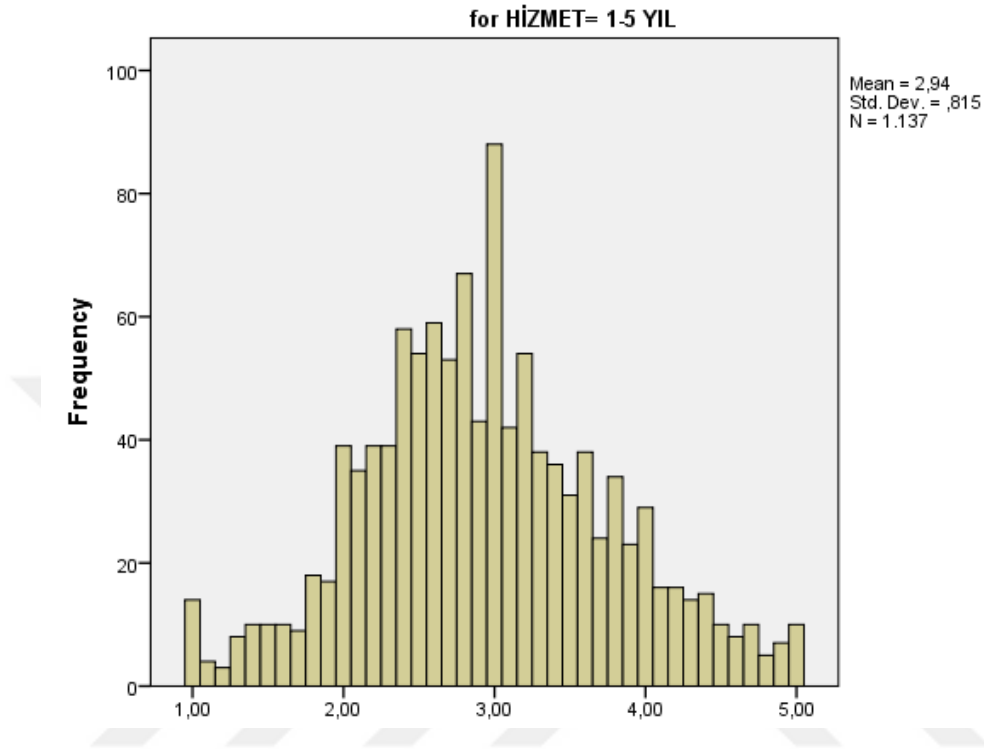

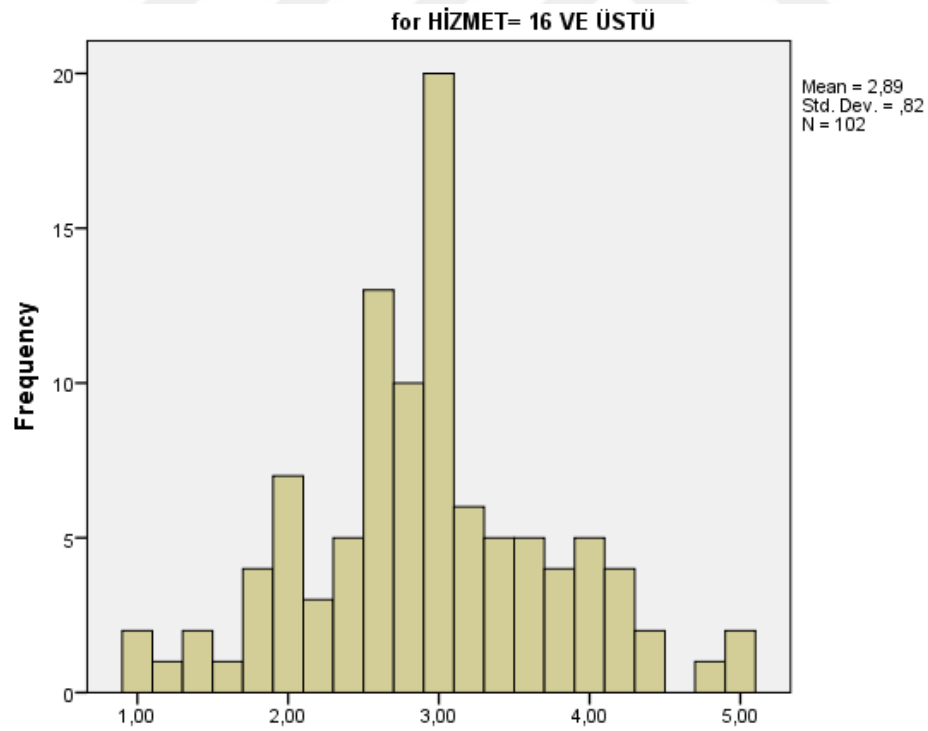
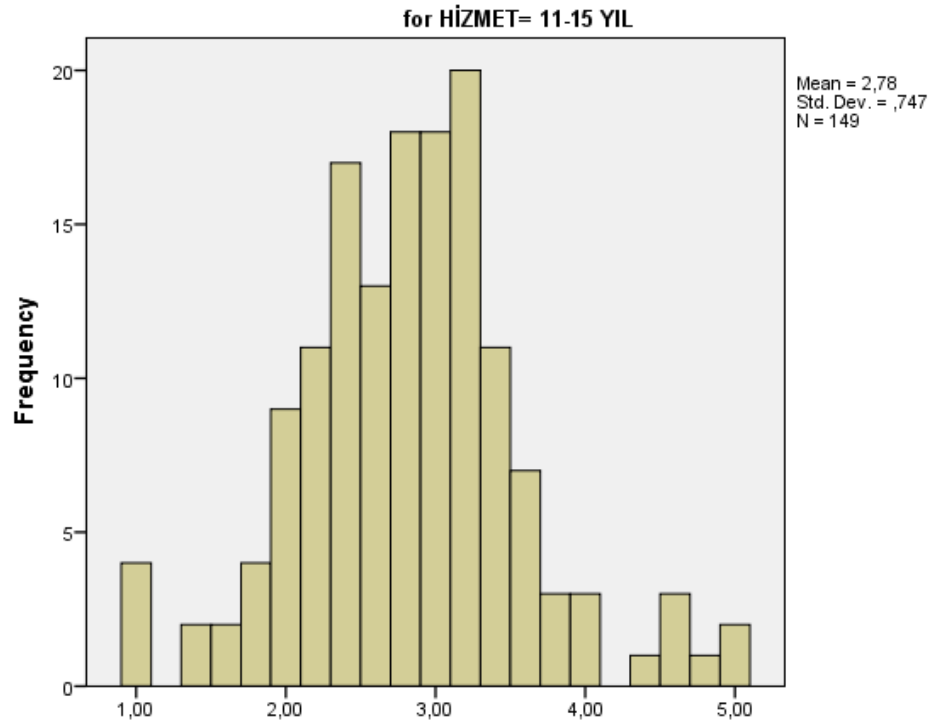
Ek 5.10. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Hizmet Yılı Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi

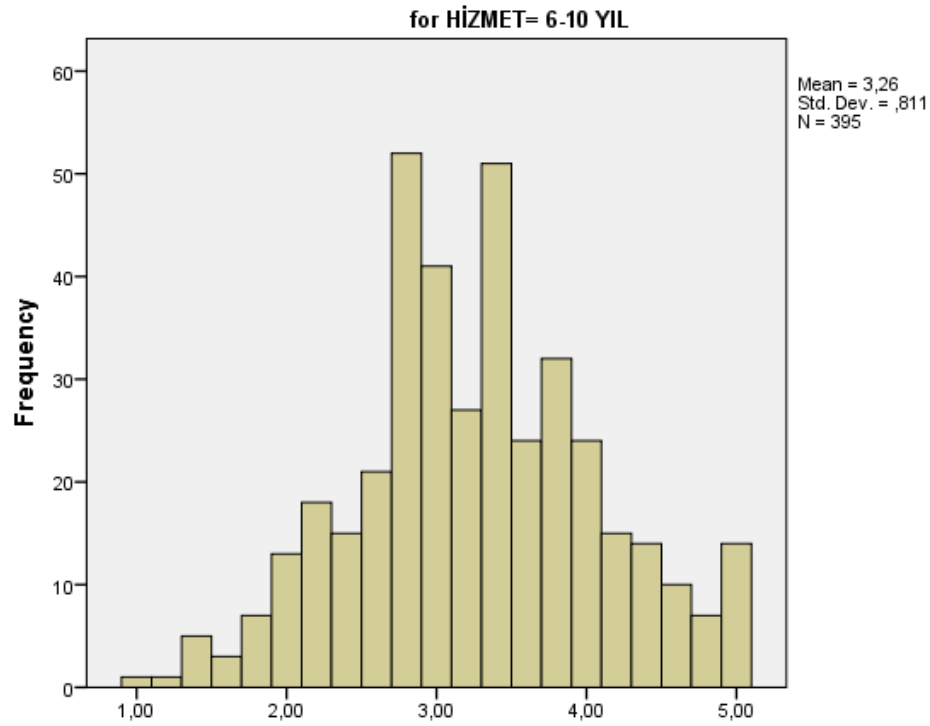
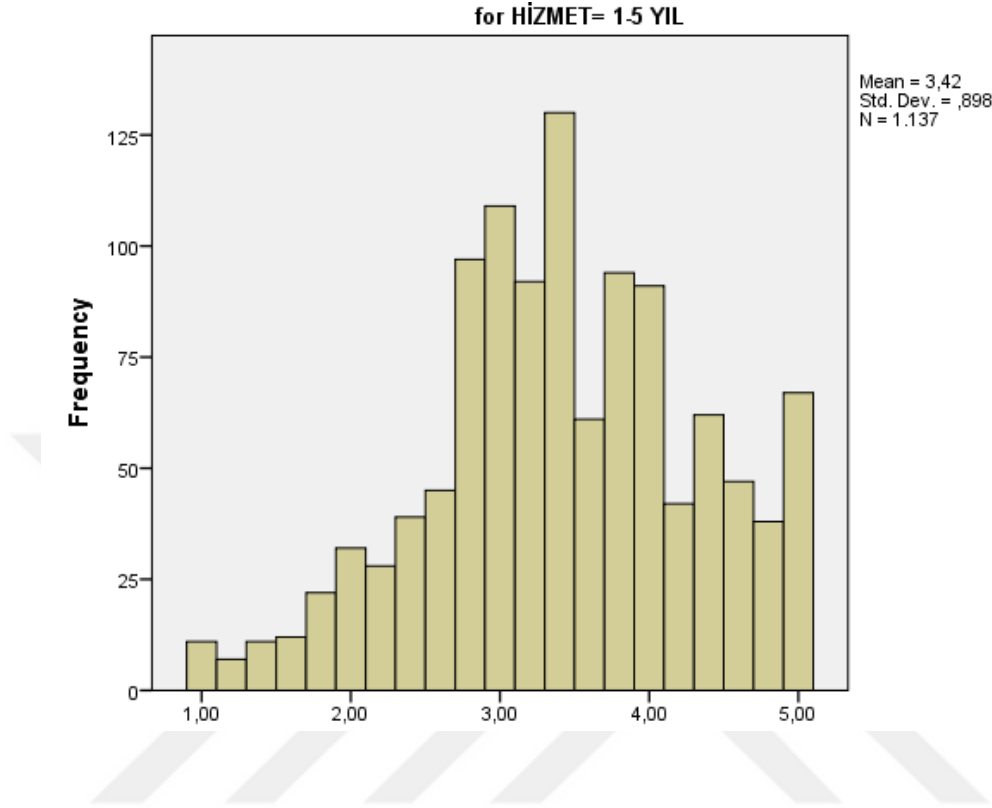

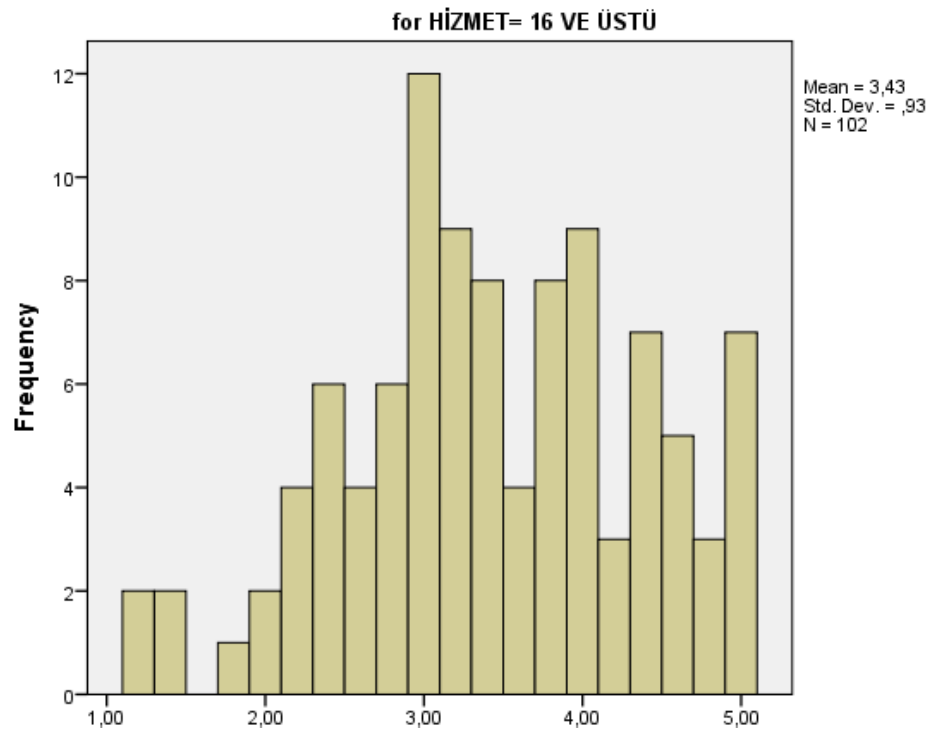
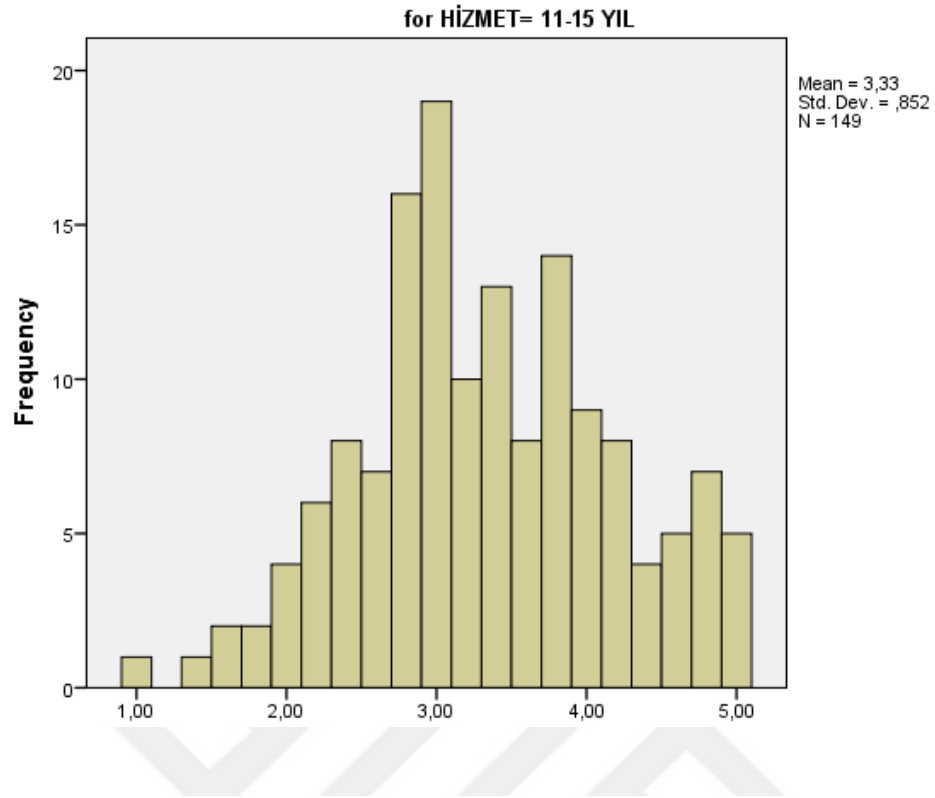
Ek 5.11. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Hizmet yılı Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi

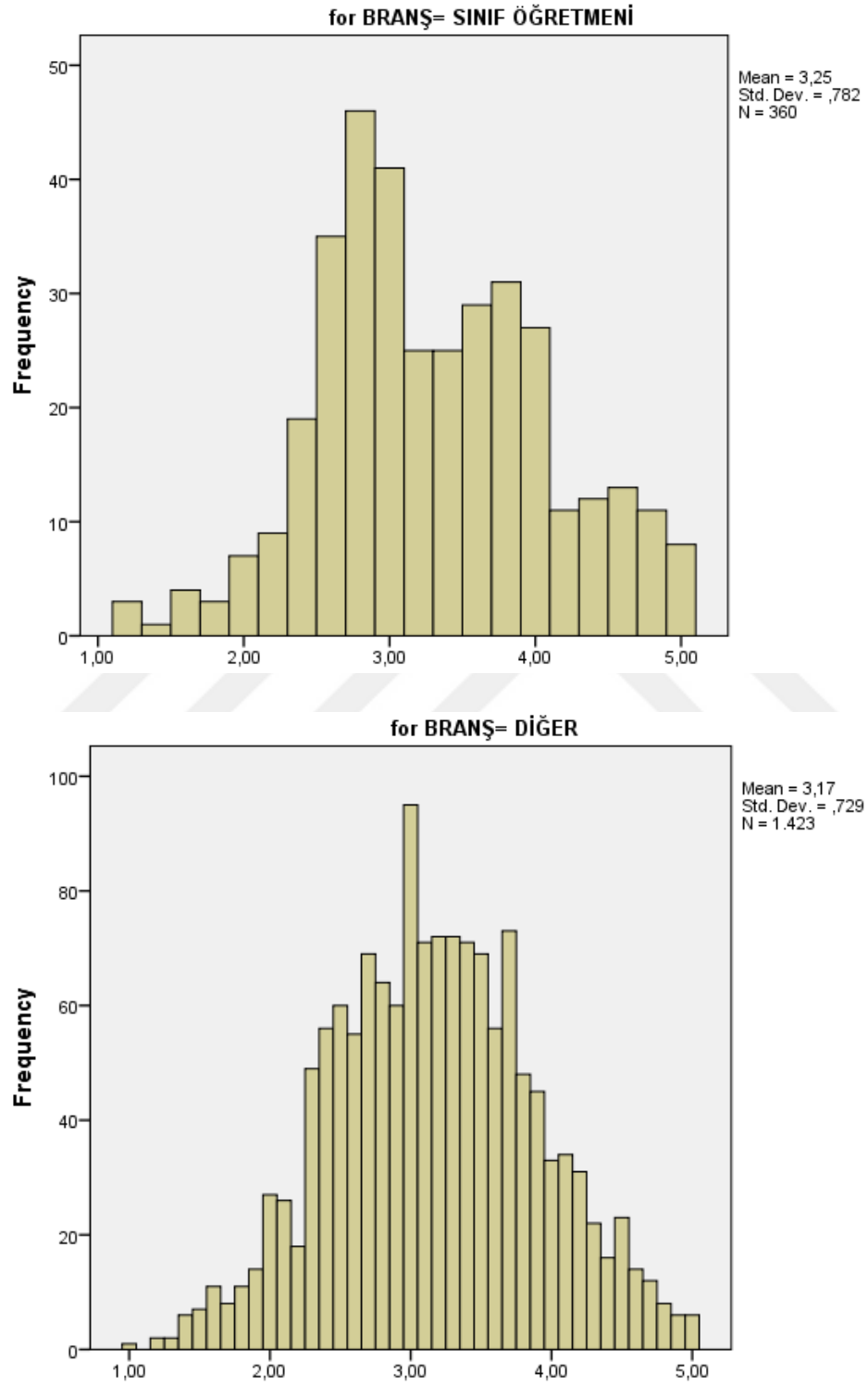

Ek 5.12. Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Hizmet yılı Değişkeni (İlkokulu-Ortaokul-Lise) Normallik Analizi

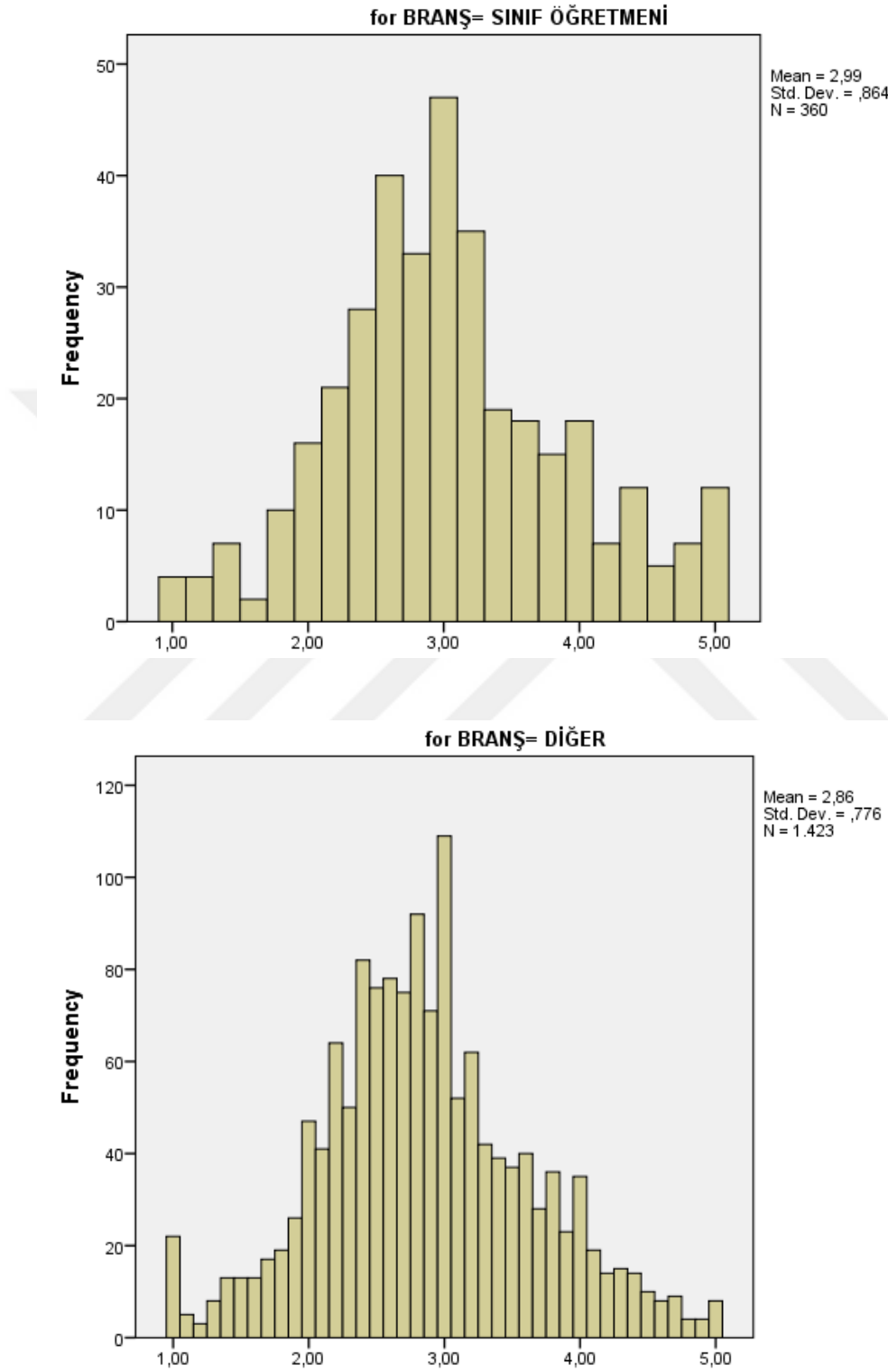

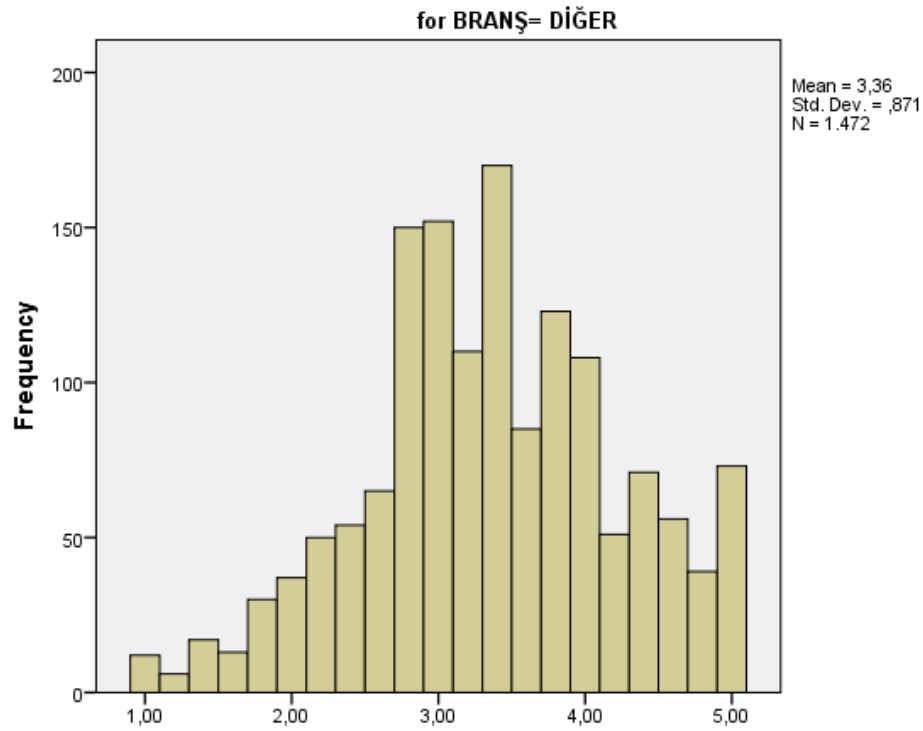
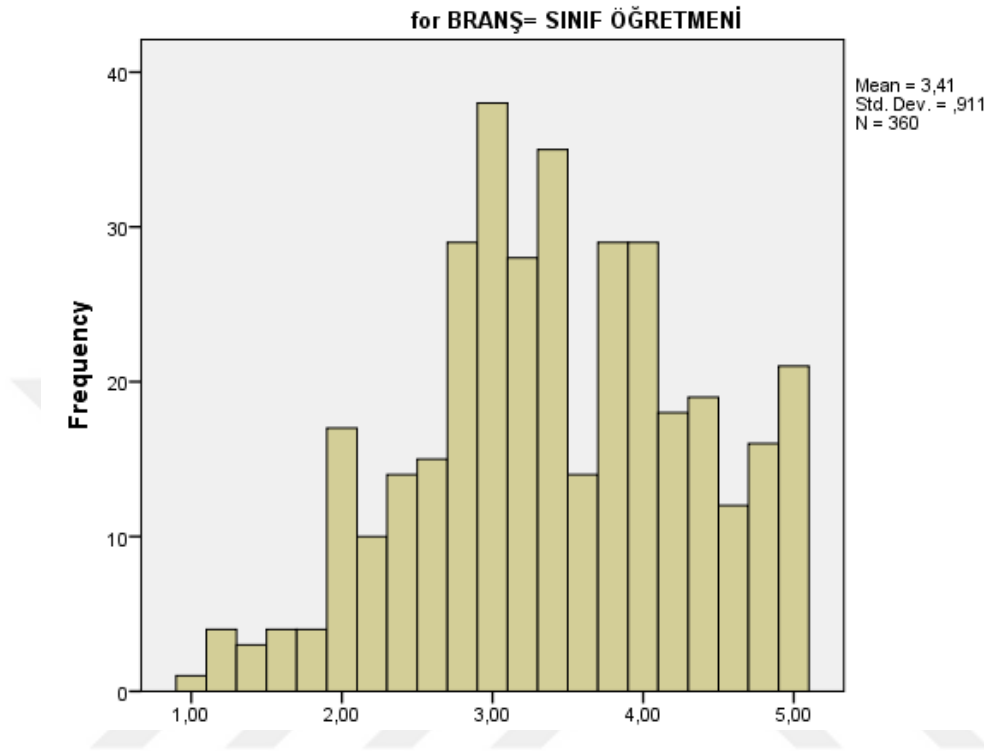
**Ek 5.13. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Branş Değişkeni (Sınıf-Diğer Branşlar)
Normallik Analizi**

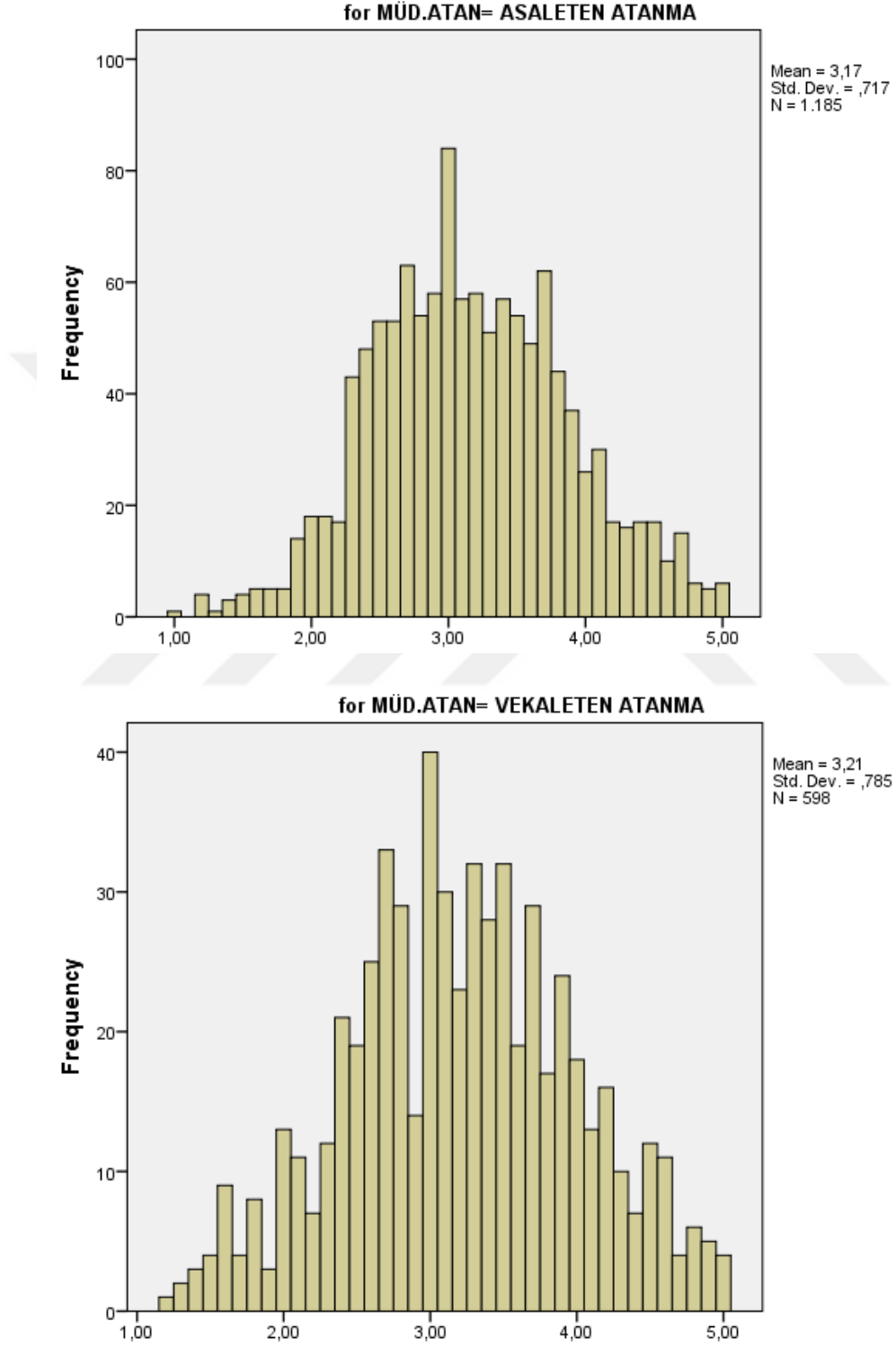
Ek 5.14. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Branş Değişkeni (Sınıf-Diğer Branşlar) Normallik Analizi

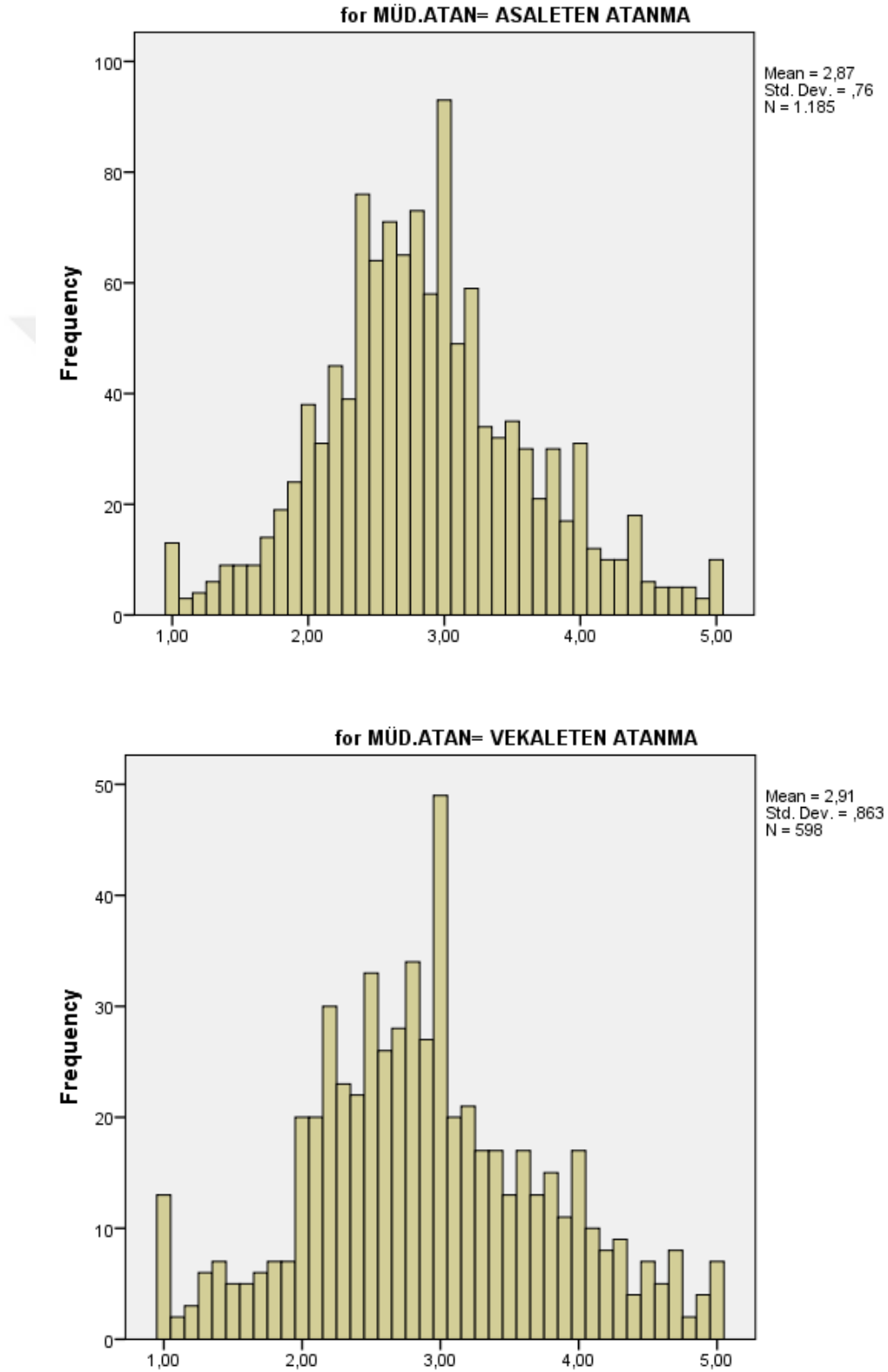
Ek 5.15. Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Branş Değişkeni (Sınıf-Diğer Branşlar) Normallik Analizi

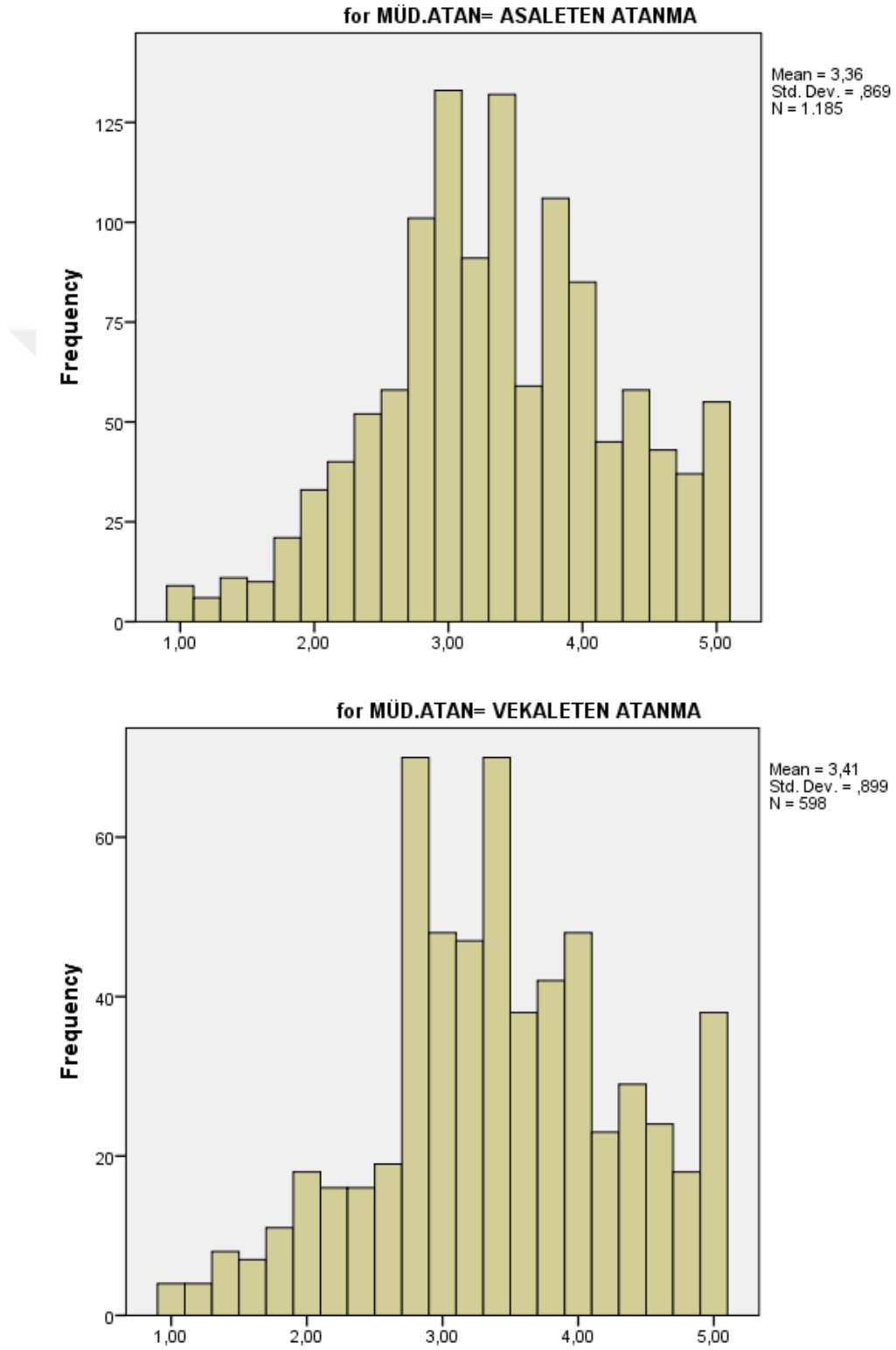
Ek 5.16. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Müdür Atanma Şekli Değişkeni (Asaleten-Vekaleten) Normallik Analizi

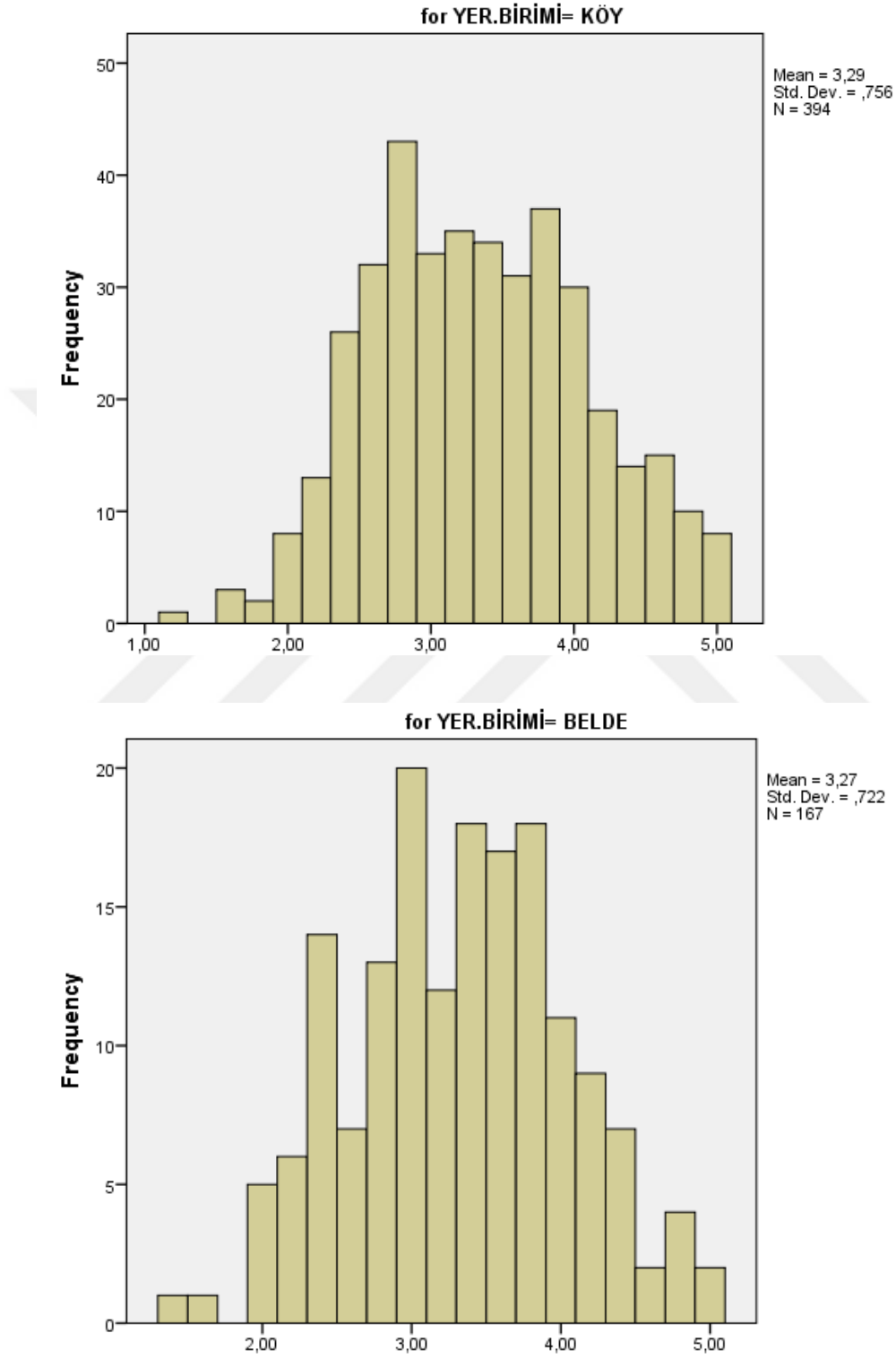
Ek 5.17. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Müdür Atanma Şekli Değişkeni (Asaleten-Vekaleten) Normallik Analizi

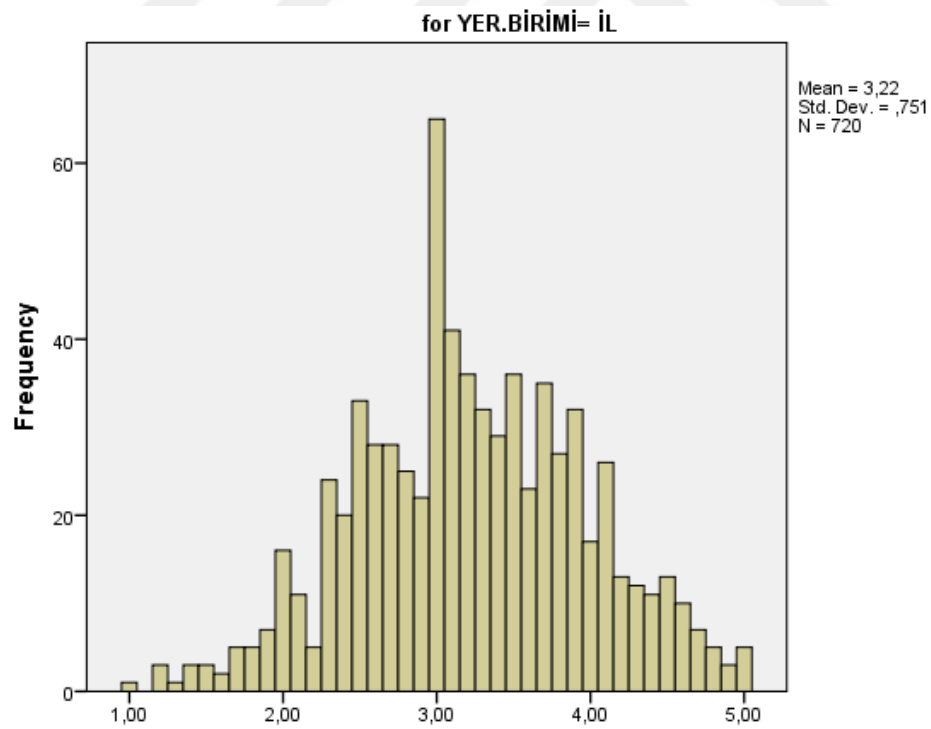
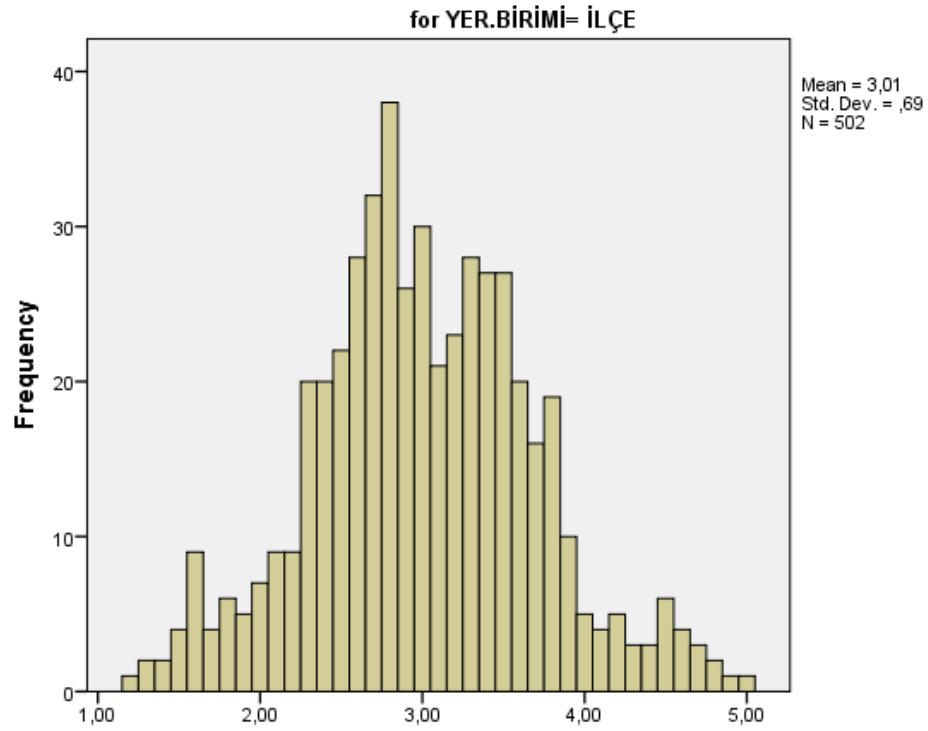

Ek 5.18. Fiziki Mekânları Denetleme Alt Boyutu Müdür Atanma Şekli Değişkeni (Asaleten-Vekaleten) Normallik Analizi

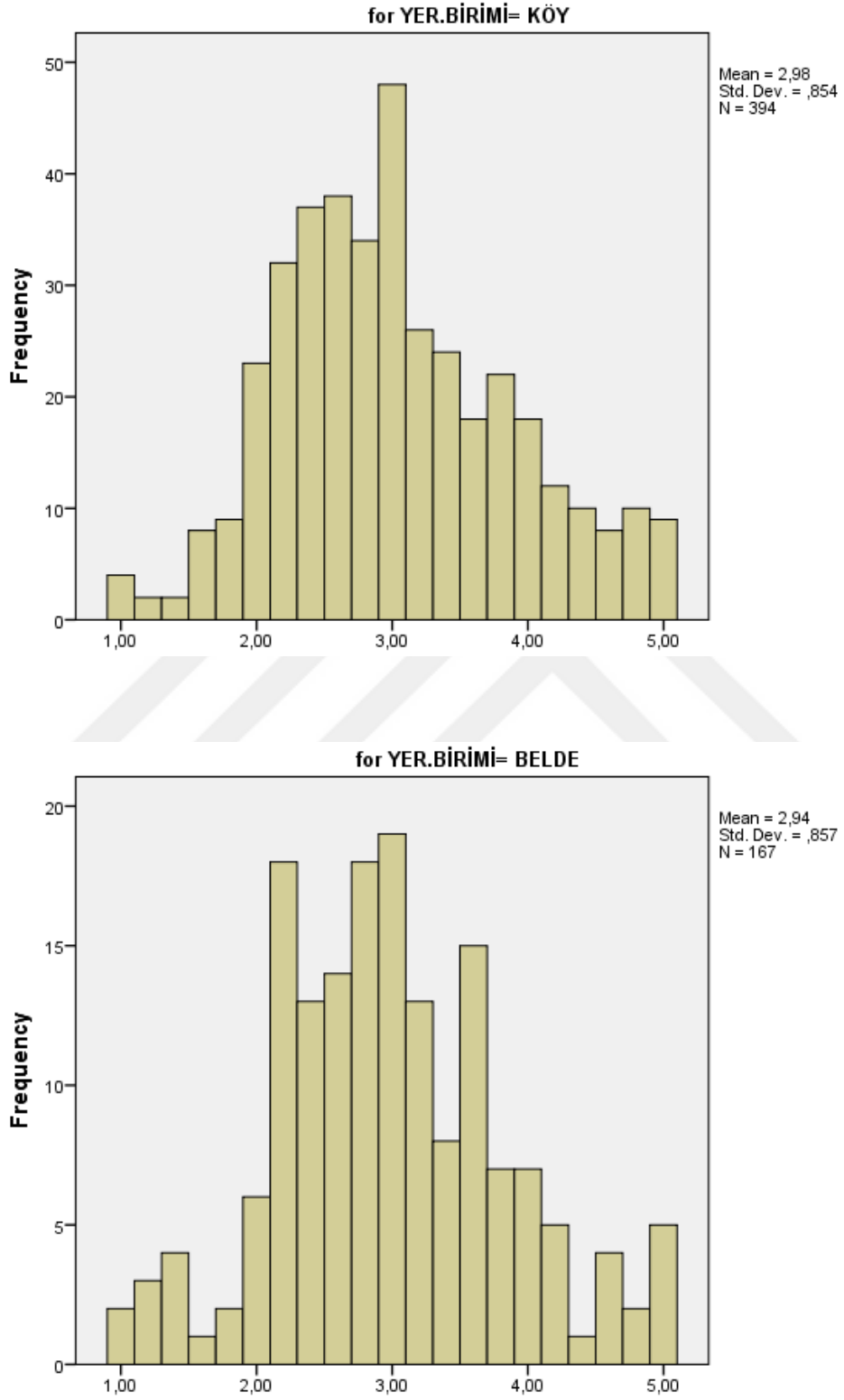

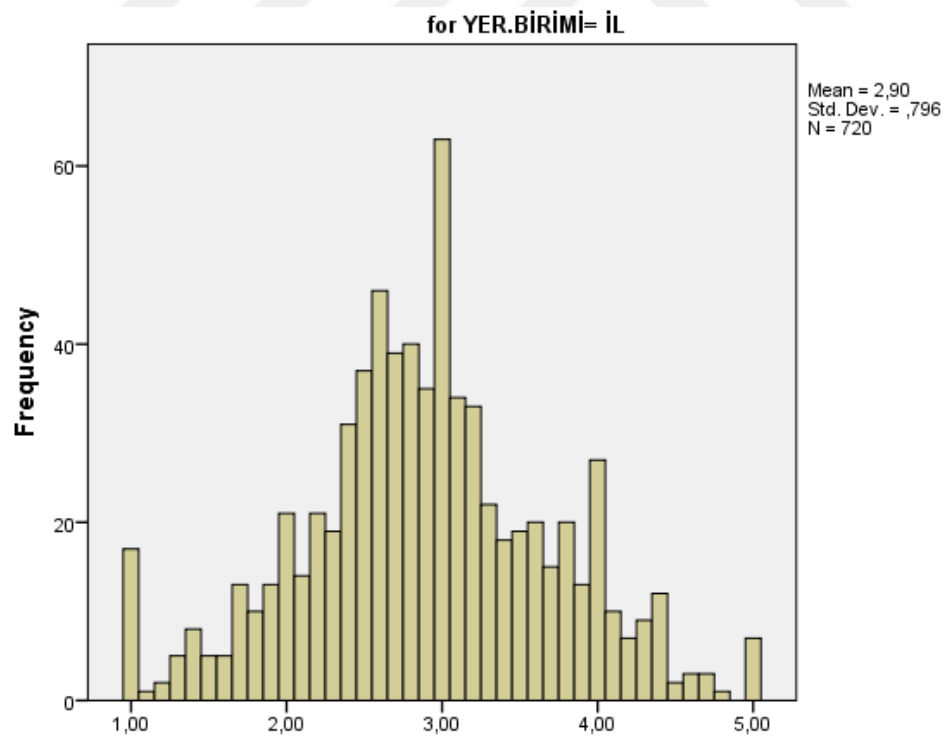
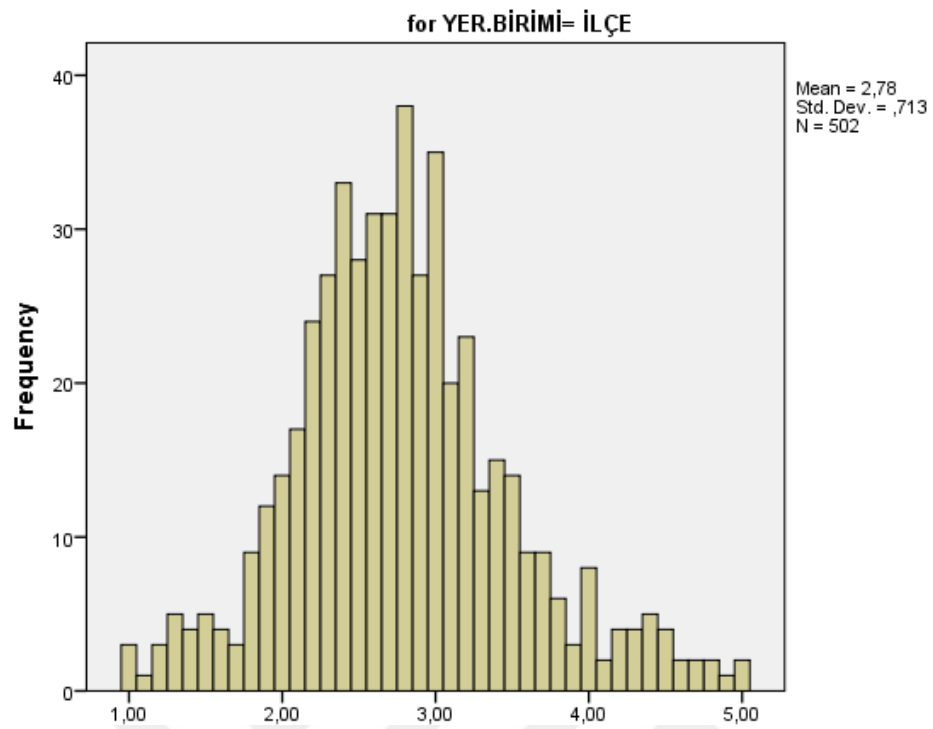
Ek 5.19. Öğretmeni Denetleme Alt Boyutu Yerleşim Birimi Değişkeni Normallik Analizi

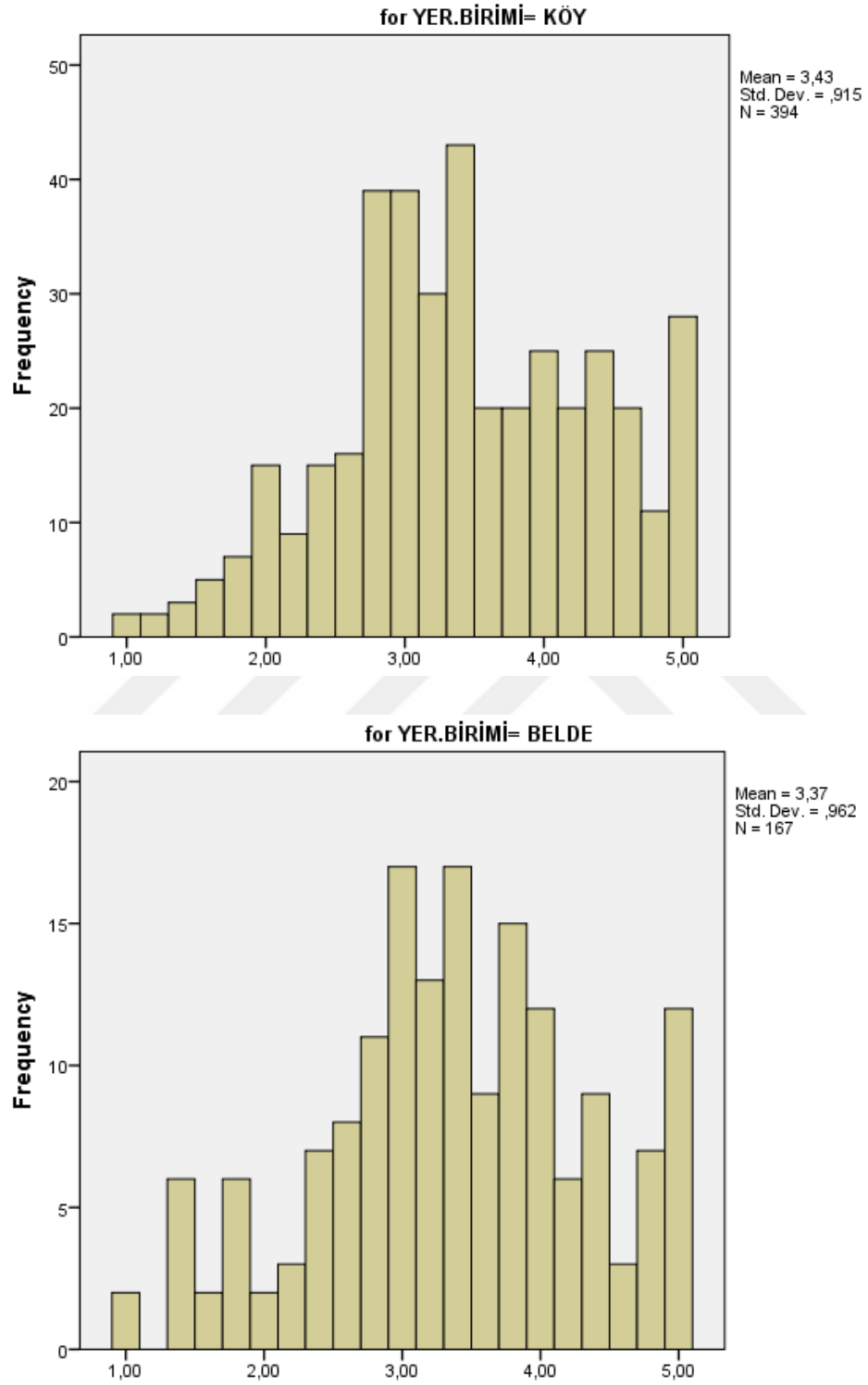

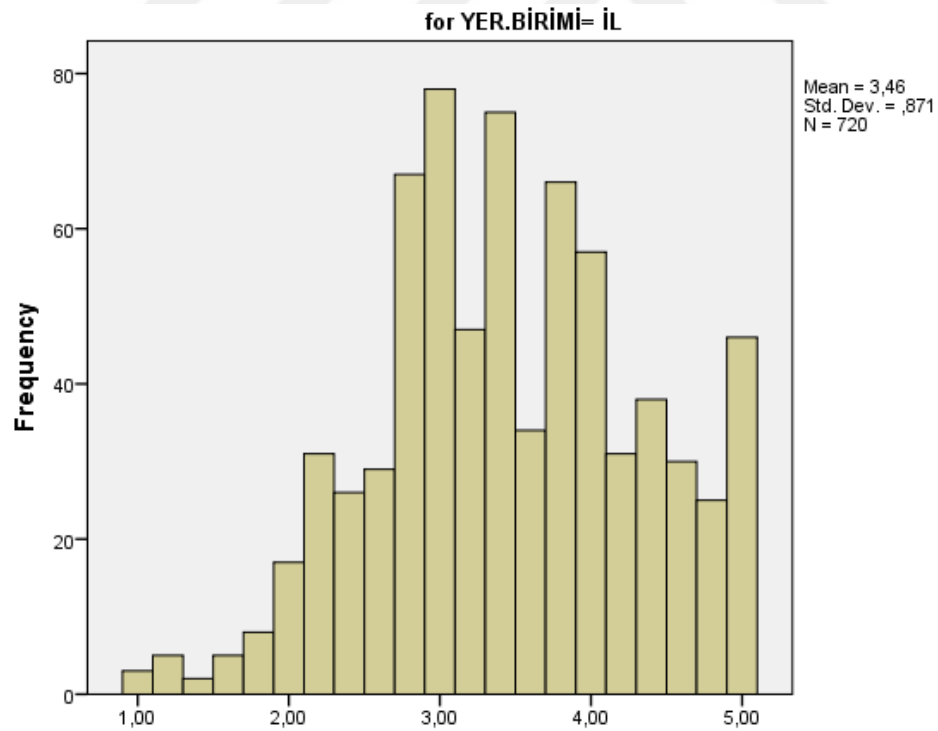
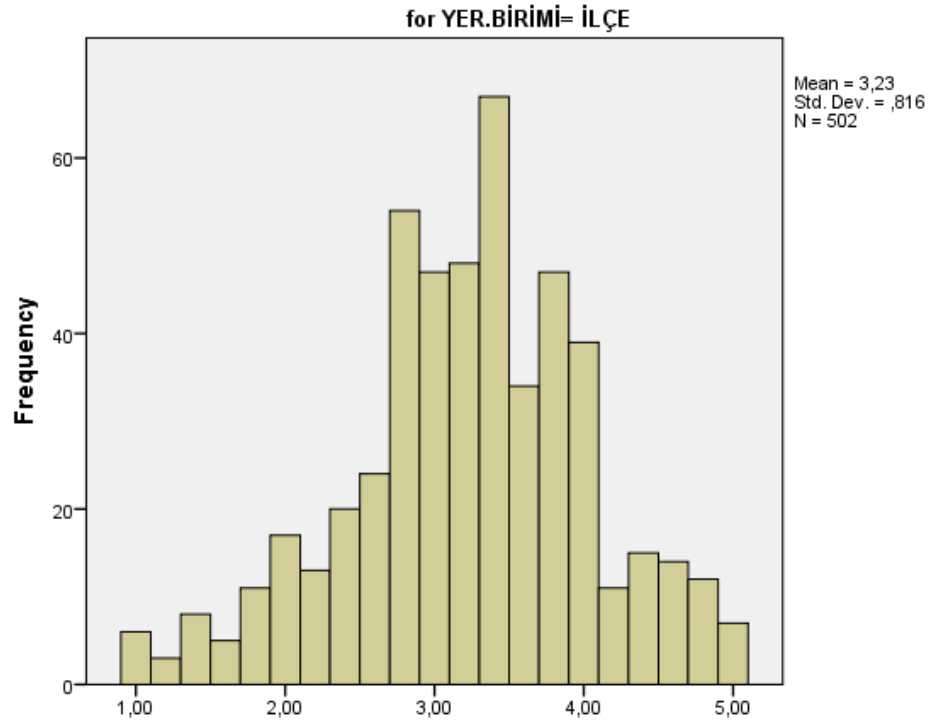
Ek 5.20. Eğitim-Öğretimi Denetleme Alt Boyutu Yerleşim Birimi Değişkeni Normallik Analizi

Ek 5.21. Fiziki Mekanları Denetleme Alt Boyutu Yerleşim Birimi Değişkeni Normallik Analizi

Ek 6 Levene Varyans Homojenliği Test Sonuçları

Alt Boyutlat		Cinsiyet	Öğrenim Durumu	Okul Türü	Hizmet Yılı	Branş	Müdür Atanma Şekli	Yerleşim Birimi
Öğretmeni Denetleme	P	0,118	0,717	0,12	0,206	0,035	0,015	0,015
	Levene	2,44	0,131	2,12	1,525	4,454	5,986	5,986
Eğitim-Öğretimi Denetleme	P	0,822	0,147	0,018	0,006	0,029	0,001	0,001
	Levene	0,051	2,108	4,028	4,176	4,778	11,975	11,975
Fiziki Mekânları Denetleme	P	0,254	0,016	0,059	0,107	0,118	0,521	0,521
	Levene	1,304	5,841	2,828	2,035	2,442	0,413	0,413

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Handan (GÖRGÜN) KARAKIŞ
Doğum Yeri ve Tarihi	Tillo/Siirt-16/09/1965
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Eğitim Yönetimi Teftişi ve Planlaması Bölümü.
Y.Lisans Öğrenimi	Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri/Eğitim Yönetimi
Bildiği Yabancı Diller	Arapça
Bilimsel Faaliyetler	Yok
İş Deneyimi	
Stajlar	-
Projeler	-
Çalıştığı Kurumlar	Karaali İlkokulu -Antakya-Hatay Atatürk İlkokulu-Gevaş/Van Maarif Müfettişi-Siirt, İstanbul, Siirt
İletişim	
E-Posta Adresi	h_gorgun@yahoo.com
Tarih	07/01/2019